

DYFODOL

Dydd Llun,
5^{ed} o Ebrill, 2027

Cynhadledd Arweinyddiaeth i Bawb

Seicoleg Gwrthdaro Ar-lein:
Helpu Disgyblion i Lywio Anghydfodau Digidol

Y Tu Hwnt i Glywed:
Sgiliau Gwranddo Sylwgar

Arwain y Gwaith Dynol:
Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Addysg

Kintsugi fel Athroniaeth Bedagogaidd:
Atgyweirio, Amherffeithrwydd, a Moesegol Sylw yn yr Ystafell Ddosbarth

Addysg Athronyddol:
Addysgu am Benblethau Moesegol

2027

Wedi'i gynnal gan Ysgol Panteg

DYFODOL

Cynhadledd Arweinyddiaeth i Bawb
5^{ed} o Ebrill, 2027

Cynnwys

03

Croeso

04

Amserlen Digwyddiadau'r Gynhadledd

05

Disgrifiadau Sesiwn

10

Bywgraffiadau Siaradwyr

14

Erthygl

Seicoleg Gwrthdaro Ar-lein:

Helpu Disgyblion i Lywio Anghydfodau Digidol

18

Astudiaeth Achos

Y Tu Hwnt i Glywed:

Sgiliau Gwrando Sylwgar

24

Erthygl

Arwain y Gwaith Dynol:

Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Addysg

28

Astudiaeth Achos

Kintsugi fel Athroniaeth Bedagogaid:

Atgyweirio, Amherffeithrwydd, a Moesegol Sylw yn yr Ystafell Ddosbarth

31

Erthygl

Addysg Athronyddol:

Addysgu am Benblethau Moesegol

Croeso

Mae'n bleser eich croesawu i gynhadledd eleni, cynulliad sy'n parhau i dyfu o ran uchelgaais, cyrhaeddiad a phwrrpas cyffredin. Dyma ein trydydd flwyddyn bellach! Bob blwyddyn, mae'r digwyddiad hwn yn dod yn fwy na chyfarfod o weithwyr proffesiynol. Mae'n dod yn foment o saib ym mywyd prysur addysg, yn gyfle i gamu'n ôl o frys gofynion dyddiol ac i feddwl gyda'n gilydd am y dyfodol yr ydym yn ei lunio. Mae'r gynhadledd hon wedi'i hadeiladu ar y gred y gall sgwrs feddylgar newid arfer, y gall cydweithio gryfhau cymunedau a bod syniadau, pan gânt eu rhannu'n hael, yn gallu trawsnewid profiad plant a phobl ifanc.

Mae'r flwyddyn ddiwethaf wedi ein hatgoffa nad yw addysg byth yn statig. Mae heriau newydd wedi dod i'r amlwg, mae rhai cyfarwydd wedi dyfnhau ac mae gwaith ysgolion wedi parhau i esblygu mewn ffyrdd sy'n gofyn am eglurder, tosturi a dewrder deallusol. Mae'r gynhadledd hon yn cynnig lle i archwilio'r newidiadau hynny gyda gonestrwydd a chwilfrydedd. Mae ein siaradwyr a'n cyfranwyr yn dod â mewnwelediad o ymchwil, ymarfer a phrofiad byw, gan ein gwahodd i ystyried sut mae addysgu, arweinyddiaeth a phlentyndod ei hun yn newid, a beth mae'n ei olygu i ymateb gyda doethineb a phwrrpas.

Drwy gydol y diwrnod hwn, byddwch yn dod ar draws sesiynau sy'n archwilio crefft addysgu, cymhlethdod hunaniaeth, yr amodau sy'n gwneud dysgu'n bosibl a'r gwaith dynol sydd wrth wraidd arweinyddiaeth. Byddwch yn cwrdd â chydweithwyr sy'n rhannu eich ymrwymiad i blant ac sy'n deall realiti bywyd ysgol. Bydd y sgwrsiau sy'n dechrau yma yn parhau ymhell ar ôl i'r digwyddiad ddod i ben, gan lunio meddwl, cryfhau perthnasoedd ac ehangu gorwel yr hyn sy'n teimlo'n bosibl.

Wrth i ni ymgynnull, gadewch inni gofio bod addysg yn ymdrech ar y cyd. Nid ymdrech unigol yn unig sy'n ei llunio ond gwerthoedd a rennir, cwestiynau a rennir a gobaith a rennir. Bydd y dyfodol yn cael ei adeiladu gan y rhai sy'n gwrando'n ofalus, yn meddwl yn ddwfn ac yn gweithredu'n onest. Mae'n anrhydedd i ni eich croesawu, ac edrychwn ymlaen at y fewnwelediad, y dychymyg a'r ddynoliaeth y byddwch yn eu dwyn i gynhadledd eleni.

Dr. Matthew Williamson-Dicken
MA(Add), PGCert, BA(Anrh), CMgr FCMI, MASPE

Amserlen Digwyddiadau'r Gynhadledd

8:30am-9:00am	Amser Coffi a Rhwydweithio (Prif Neuadd)					
9:00am-9:45am Sesiwn 1	Prif Anerchiad: Darllen y Byd: Pam mae Darllen yn Dal i Siapio Popeth a Wnawn gyda Dr. Darren Chetty (Prif Neuadd)					
9:45am-11:00am Sesiwn 2	Cwrs Dwys mewn Meithrin Darllenwyr: Meithrin Cariad at Ddarllen gyda Dr. Darren Chetty (Ystafell Cwm Lleucu) 	Dyfodol Plentyndod: Sut Mae Cymdeithas yn Newid yr Hyn sydd ei Angen ar Blant gyda Abi Phillips a Katie Matthews (Ystafell Pen y Llan) 	Deall Crefydd, Gwerthoedd, Ymarfer Moseg yn yr Ystafell Ddosbarth gyda Jade Saunders ac Alison Coombs (Ystafell Coed y Canddo) 	Data Heb y Drama: Defnydd Deallus o Wybodaeth ar gyfer Gwelliant gyda Kate Ngwenya ac Andrew Phillips (Ystafell Cwm Bwrwch) 	Meddwl Dylunio mewn Ysgolion: Datrys Problemau Creadigol ar gyfer Heriau Go iawn gyda Tanwen Davies (Ystafell Craig y Felin) 	Llwyth Gwybyddol: Dylunio Cyfarwyddyd sy'n Lleihau Straen Diangen gyda Kaysha Wulder (Ystafell Gwaun Hywel)
11:00am-11:15am		Coffi 'Gafael a Mynd' (Prif Neuadd)				
11:15yb-12:30yp Sesiwn 3		Profiad Adborth: Gwneud Sylwadau Sy'n Bwysig gyda Jade Bones a Sarah Attewell (Ystafell Pen y Llan) 	Addysg Athronyddol: Addysgu am Benblethau Mosegol gyda Dr Matthew Williamson-Dicken (Ystafell Coed y Canddo) 	Dylunio a Chynnydd y Cwricwlwm ar gyfer Addysgu Gwyddoniaeth yn Effeithiol gyda Claire Clarke (Ystafell Cwm Bwrwch) 	Ymgysylltu â Theuluoedd a'r Gymuned: Dull Clwstwr-Eang gyda Emily Boshein (Ystafell Craig y Felin) 	Addysgeg Araf: Addysgu gyda Phresenoldeb a Phwrrpas gyda Morgan Dalton a Sian Brooks (Ystafell Gwaun Hywel)
12:30pm-1:15pm	Amser Cinio a Rhwydweithio (Prif Neuadd)					
1:15pm-2:30pm Sesiwn 4	Cwrs Dwys mewn Addysgu am Hunaniaeth: Hil, Diwylliant a Pherthyn gyda Sarah Truelove Roque, Kristian Wharton, Sarah Jarman a Daniel Edwards (Ystafell Cwm Lleucu) 	Hawliau Plant: Adeiladu Ethos Ysgol Gyfan Cryf gyda Nerys Phillips (Ystafell Pen y Llan) 	Y Tu Hwnt i Glywed: Sgil Gwrando'n Sylwgar gyda Dr Matthew Williamson-Dicken (Ystafell Coed y Canddo) 	Mewnwelediad Dros Allbwn: Ailfeddwl am yr Hyn a Fesurwn gyda Laura Perrett (Ystafell Cwm Bwrwch) 	Diogelwch fel Addysgeg: Yr Amodau sy'n Gwneud Dysgu'n Bosibl gydag Alana Parry (Ystafell Craig y Felin) 	Addysgu Iaith: Gwersi o Tokyo gyda Carys Soper (Ystafell Gwaun Hywel)
2:30pm-2:45pm		Coffi 'Gafael a Mynd' (Prif Neuadd)				
2:45pm-4:00pm Sesiwn 5		Arwain y Gwaith Dynol: Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Addysg Gydag Emma Payne (Ystafell Pen y Llan) 	Torri Muriau i Lawr: Darpariaeth Maeth Arloesol ar Waith gydag Eve Rowlands a Sarah Attwood (Ystafell Coed y Canddo) 	Addysgu'r Ymylon: Cyrraedd Dysgwyr Sy'n Eistedd ar yr Ymylon gyda Chloe Lewis ac Elizabeth Messor (Ystafell Cwm Bwrwch) 	Meddwl Dylunio mewn Ysgolion: Datrys Problemau Creadigol ar gyfer Heriau Go iawn gyda Tanwen Davies (Ystafell Craig y Felin) 	Llwyth Gwybyddol: Dylunio Cyfarwyddyd sy'n Lleihau Straen Diangen gyda Kaysha Wulder (Ystafell Gwaun Hywel)
4:10pm-4:30pm Sesiwn 6	Sesiwn Llawn (Prif Neuadd)					

Prif Anerchiad ac Agoriad y Gynhadledd

Darllen y Byd: Pam mae Darllen yn Dal i Siapio Popeth a Wnawn gyda Dr. Darren Chetty

Mae darllen yn parhau i fod yn un o'r gweithredoedd mwyaf pwerus y gall bod dynol ei gyflawni. Mae'n sgil ddeallusol ac yn brofiad emosiynol dwfn, gan lunio sut mae plant yn deall eu hunain, sut maen nhw'n dehongli'r byd a sut maen nhw'n dychmygu dyfodol y tu hwnt i'w cyrraedd uniongyrchol. Mae'r araith gyweirnod hon yn archwilio darllen nid yn unig fel maes cwricwlwm ond fel grym diwylliannol sy'n dylanwadu ar hunaniaeth, empathi a datblygiad bywyd mewnol meddylgar. Mae'n ystyried sut mae arferion darllen yn cael eu ffurfio, sut maen nhw'n cael eu cynnal a sut y gallant gael eu tarfu gan gyflymder a phwysau plentyndod modern. Mae'r sesiwn yn myfyrio ar y defodau tawel sy'n gwneud darllen yn ystyrlon, o'r profiad a rennir o stori i bleser preifat darllen ar ei ben ei hun. Mae'n archwilio sut y gall ysgolion greu amgylcheddau lle mae darllen yn teimlo'n fyw, yn cael ei werthfawrogi ac wedi'i blethu i rythm dyddiol dysgu. Byddwn yn archwilio'r berthynas rhwng darllen ac iaith, darllen a lles, a darllen a datblygiad meddylwyr hyderus a chwilfrydig. Yn y pen draw, mae'r araith gyweirnod hon yn gwahodd addysgwyr i weld darllen fel rhodd a gynigiwn i blant: ffordd o ehangu eu byd, cryfhau eu dychymyg a rhoi mynediad iddynt at syniadau a all lunio oes. Mae'n gofyn beth mae'n ei olygu i addysgu darllen gyda dyfnder, dynoliaeth a phwrpas, a sut y gall ysgolion adeiladu diwylliannau lle mae pob plentyn yn teimlo bod darllen yn perthyn iddyn nhw.

Cyrsiau Dwys

Cwrs Dwys mewn Meithrin Darllenwyr: Meithrin Cariad at Ddarllen gyda Dr. Darren Chetty

Mae darllen yn un o lawenydd tawel plentyndod, ond mae hefyd yn un o'r offer mwyaf pwerus ar gyfer llunio bywyd mewnol meddylgar a dychmygus. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall ysgolion feithrin cariad gwirioneddol at ddarllen, gan helpu disgyblion i ddarganfod llyfrau nid fel tasgau i'w cwblhau ond fel cyfeillion sy'n agor bydoedd newydd. Mae'n ystyried sut mae hunaniaethau darllen yn cael eu ffurfio, sut mae hyder yn tyfu trwy lwyddiannau bach a sut mae plant yn dysgu cysylltu darllen â chysur, chwilfrydedd a phleser. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar yr amodau cynnil sy'n helpu darllen i ffynnu, gan gynnwys presenoldeb testunau cyfoethog ac amrywiol, y rhyddid i ddewis, a'r anogaeth dyner sy'n dod gan oedolion sy'n darllen gyda chynhesrwydd a dylsrywydd. Mae'r sesiwn yn archwilio sut y gall ystafelloedd dosbarth ddod yn lleoedd lle mae darllen yn teimlo'n fyw ac wedi'i blethu i mewn i drefn ddyddiol, a sut y gellir cefnogi disgyblion i weld eu hunain fel darllenwyr sy'n darllen oherwydd eu bod eisiau, nid oherwydd bod yn rhaid iddynt.

Cwrs Dwys mewn Addysgu am Hunaniaeth: Hil, Diwylliant a Pherthyn gyda Sarah Truelove Roque, Kristian Wharton, Sarah Jarman a Daniel Edwards

Mae hunaniaeth yn llunio sut mae dysgwyr yn gweld eu hunain a sut maen nhw'n profi'r ysgol. Mae'r sesiwn hon yn archwilio hil, diwylliant a pherthyn gyda gonestrwydd, gofal a thrylwyrdd deallusol. Mae'n ystyried sut mae cynrychiolaeth, iaith, dewisiadau cwricwlwm a rhyngweithiadau dyddiol yn dylanwadu ar ba un a yw disgyblion yn teimlo'n cael eu cydnabod ac yn ddiogel. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut i greu ystafelloedd dosbarth sy'n cadarnhau hunaniaeth lle gall pob dysgwr ddod â'u hunaniaeth lawn heb ofni barn. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut mae perthyn yn cael ei adeiladu trwy weithredoedd bach, dyddiol o gydnabyddiaeth a pharch, a sut y gall ysgolion ddod yn lleoedd lle mae amrywiaeth yn cael ei deall nid fel her ond fel ffynhonnell gyfoeth a chysylltiad dynol. Mae'n archwilio sut y gall addysgwyr lywio sgysiau sensitif gyda hyder a thosturi, gan helpu disgyblion i ddatblygu dealltwriaeth ddyfnach ohonyn nhw eu hunain ac eraill. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd ysgolion i adeiladu diwylliannau lle mae hunaniaeth yn cael ei hanrhydeddu, gwahaniaeth yn cael ei werthfawrogi a phob disgybl yn teimlo ei fod yn perthyn yn wirioneddol.

Sesiynau

Addysgu iaith: Gwersi o Tokyo gyda Carys Soper

Beth all addysgu iaith Japaneg ei ddysgu inni am addysgeg, ymgysylltiad a dylunio cwricwlwm effeithiol? Mae'r sesiwn hon yn tynnu ar fewnwelediadau o ymweliad ymchwil Carreg Lam ac Ysgol Panteg â Japan, gan archwilio methodolegau allweddol a ddefnyddir mewn ysgolion Japaneaidd i ddatblygu rhuglder a llythrennedd iaith. Byddwn yn archwilio dulliau strwythuredig o gaffael iaith, gan gynnwys systemau ffonetig, technegau trochi cynnar, a'r cydbwysedd rhwng cofio a chymhwyso cyd-destunol. Bydd y drafodaeth yn tynnu sylw at sut mae addysgwyr Japaneaidd yn integreiddio strategaethau gweledol, clywedol a chinesthetig i atgyfnerthu dealltwriaeth a chadw iaith. Bydd cyfranogwyr hefyd yn archwilio sut y gallai'r canfyddiadau hyn lywio addysgu ieithoedd yng Nghymru, gan ystyried tebygrwydd rhwng modelau addysg ddwyieithog ac arferion llythrennedd effeithiol. Bydd y sesiwn yn annog myfyrio ar sut y gallai ffocws Japan ar ddisgyblaeth, ailadrodd a mewnosod diwylliannol wella strategaethau ystafell ddosbarth ar gyfer meithrin cyfathrebwyr hyderus. Ymunwch â ni am archwiliad diddorol i safbwyntiau addysgeg byd-eang sy'n ailddiffinio sut rydym yn ymdrin â dysgu ieithoedd yn ein hysgolion.

Dyfodol Plentyndod: Sut Mae Cymdeithas yn Newid yr Hyn sydd ei Angen ar Blant

gyda Abi Phillips a Katie Matthews

Mae plentyndod yn newid mewn ffyrdd na allai cenedlaethau blaenorol fod wedi'u dychmygu. Mae'r sesiwn drafod hon yn archwilio sut mae newidiadau mewn technoleg, bywyd teuluol, strwythurau cymunedol a disgwyliadau diwylliannol yn ail-lunio'r byd y mae plant yn tyfu ynddo. Mae'n ystyried y pwysau sy'n diffinio plentyndod modern, o gysylltiad digidol cyson i gymhlethdod cynyddol hunaniaeth gymdeithasol, ac yn myfyrio ar sut mae'r pwysau hyn yn dylanwadu ar lesiant, chwilfrydedd a datblygiad ymdeimlad sefydlog o hunan. Bydd cyfranogwyr yn archwilio sut mae plant yn llywio byd sy'n fwy agored ac yn fwy heriol nag erioed o'r blaen, a sut y gall ysgolion ymateb gydag eglurder, tosturi a dychymyg. Mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i feddwl yn ddwfn a thrafod am yr hyn sydd ei angen ar blant nawr, a sut y gall addysg barhau i fod yn lle diogel, posibilrwydd a chysylltiad dynol mewn cymdeithas sydd anaml yn oedi. Mae'n annog ail - archwiliad meddylgar o blentyndod ei hun, gan ofyn beth mae'n ei olygu i dyfu, i ddysgu ac i ffynnu yn yr unfed ganrif ar hugain.

Deall Crefydd, Gwerthoedd, Ymarfer Moeseg yn yr Ystafell Ddosbarth

gyda Jade Saunders ac Alison Coombs

Bydd y sesiwn hon yn cefnogi ymarferwyr i ddatblygu dealltwriaeth glir o sut olwg sydd ar ymarfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (RVE) effeithiol yn yr ystafell ddosbarth. Bydd cyfranogwyr yn dysgu strategaethau ymarferol ar gyfer cynllunio a chyflwyno gwersi RVE deniadol, yn archwilio ffyrdd o integreiddio RVE ar draws y cwricwlwm, ac yn myfyrio ar sut y gellir addasu'r dulliau hyn i wella'r ddarpariaeth yn eu lleoliad ysgol eu hunain.

Data Heb y Drama: Defnydd Deallus o Wybodaeth ar gyfer Gwelliant

gyda Kate Ngwenya ac Andrew Phillips

Mae ysgolion yn cynhyrchu symiau enfawr o wybodaeth, ond nid yw'r cyfan ohoni'n arwain at fewnwelediad. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gellir defnyddio data gyda deallusrwydd, tawelwch a phwrpas. Mae'n ystyried sut i wahaniaethu rhwng gwybodaeth sy'n cefnogi gwelliant yn wirioneddol a gwybodaeth sy'n tynnu sylw oddi wrth waith go iawn addysgu. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut i adeiladu diwylliant lle mae data'n cael ei ddehongli'n feddylgar, ei rannu'n gyfrifol a'i ddefnyddio i ddyfnhau dealltwriaeth yn hytrach na chynyddu pryder. Mae'r sesiwn yn archwilio sut i greu systemau sy'n teimlo'n ddynol ac yn gynaliadwy, lle mae gwybodaeth yn golego dysgu yn hytrach na'i leihau, a lle mae athrawon yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi yn hytrach na'u craffu. Mae'n archwilio sut y gall data gryfhau deialog broffesiynol, egluro blaenoriaethau a helpu ysgolion i ddeall profiadau bywyd disgyblion. Y nod yw helpu addysgwyr i ddefnyddio data fel offeryn ar gyfer eglurder, tegwch a chynnydd ystyrlon, gan greu awyrgylch lle mae gwybodaeth yn cefnogi twf yn hytrach na phwysau.

Meddwl Dylunio mewn Ysgolion: Datrys Problemau Creadigol ar gyfer Heriau Go iawn

gyda Tanwen Davies

Mae meddwl dylunio yn cynnig dull strwythuredig ond dychmygus o ddatrys problemau cymhleth. Mae'r sesiwn hon yn cyflwyno egwyddorion empathi, creu syniadau, creu prototeipiau ac ailadrodd, ac yn archwilio sut y gellir eu cymhwyso i ddylunio cwricwlwm, gofal bugeiliol, arweinyddiaeth ac ymarfer yn yr ystafell ddosbarth. Bydd cyfranogwyr yn ystyried sut mae meddwl dylunio yn annog chwilfrydedd, cydweithio a'r parodrwydd i brofi syniadau heb ofni methu. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall datrys problemau creadigol helpu ysgolion i ymateb i heriau go iawn gydag atebion sydd arloesol ac wedi'u seilio ar realiti bywyd ysgol bob dydd. Mae'n gwahodd addysgwyr i feddwl yn feiddgar, i archwilio posibiliadau ac i fireinio syniadau trwy arbrofi meddylgar. Mae'r sesiwn hefyd yn myfyrio ar sut y gall meddwl dylunio gryfhau perthnasoedd, dyfnhau dealltwriaeth o brofiad disgyblion a chreu diwylliant lle mae creadigrwydd yn dod yn offeryn ymarferol ar gyfer gwella. Yn y pen draw, mae'n annog ysgolion i weld meddwl dylunio nid fel ychwanegiad ond fel meddylfryd a all drawsnewid sut mae problemau'n cael eu trin a'u datrys.

Llwyth Gwybyddol: Dylunio Cyfarwyddyd sy'n Lleihau Straen Diangen

gyda Kaysha Wulder

Mae dysgu'n dod yn anoddach pan fydd cof gweithio yn cael ei lethu gan ormod o wybodaeth neu ormod o ofynion cystadleuol. Mae'r sesiwn hon yn archwilio egwyddorion damcaniaeth llwyth gwybyddol a sut y gellir eu cymhwyso i addysgu bob dydd. Mae'n ystyried eglurder esboniad, dilyniant gofalus a dylunio tasgau sy'n cefnogi dealltwriaeth yn hytrach na gorlwytho. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut i greu gwersi sy'n teimlo'n hylaw, yn bwrpasol ac yn ddiddorol yn ddeallusol, gan ganiatáu i ddisgyblion ganolbwyntio ar y syniadau sydd bwysicaf. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall dylunio addysgiadol meddylgar leihau straen, cryfhau hyder a chefnogi dysgu dyfnach. Mae'n gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall symrlwydd, strwythur ac arweiniad amserol drawsnewid y profiad o ddysgu. Drwy archwilio enghreifftiau ystafell ddosbarth go iawn, mae'r sesiwn yn dangos sut y gall addasiadau bach wneud gwahaniaeth sylweddol i ddealltwriaeth disgyblion, gan helpu athrawon i ddylunio gwersi sy'n teimlo'n dawel, yn gydlynol ac yn gefnogol yn wybyddol.

Profiad Adborth: Gwneud Sylwadau Sy'n Bwysig

gyda Jade Bones a Sarah Attewell

Mae adborth yn brofiad emosiynol cymaint ag un gwybyddol. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut mae sylwadau'n llunio hyder, hunaniaeth a'r berthynas rhwng athro a dysgwr. Mae'n ystyried sut mae disgyblion yn dehongli adborth, sut mae tîm ac amseru'n dylanwadu ar ei effaith a sut y gall athrawon lunio ymatebion sy'n cefnogi twf yn hytrach na phryder. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut y gall adborth ddod yn foment o gysylltiad, eglurder ac anogaeth, gan helpu disgyblion i ddeall nid yn unig beth i'w wella ond sut i symud ymlaen yn hyderus. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall adborth gryfhau ymddiriedaeth, dyfnhau dealltwriaeth a chefnogi datblygiad dysgwyr gwydn. Mae'n archwilio sut y gellir dylunio adborth i deimlo'n ddynol, yn bwrpasol ac yn wirioneddol ddefnyddiol, a sut y gall athrawon greu awyrgylch lle mae disgyblion yn teimlo'n ddigon diogel i ymgysylltu â beirniadaeth. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ailystyried adborth fel gweithred berthynasol sy'n llunio hinsawdd emosiynol dysgu.

Addysg Athronyddol: Addysgu am Benblethau Moesegol

gyda Dr Matthew Williamson-Dicken

Mae plant yn athronwyr naturiol sy'n gofyn cwestiynau sy'n cyrraedd y tu hwnt i wyneb pwnc ac i galon yr hyn sy'n bwysig. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall penblethau moesegol ddyfnhau meddwl, cryfhau deialog ac adeiladu dealltwriaeth foesol. Mae'n ystyried sut i strwythuro ymholiad athronyddol mewn ffyrdd sy'n hygyrch, yn drylwyr ac yn ddiogel yn emosiynol. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut mae addysg athronyddol yn helpu disgyblion i ddatblygu arferion meddwl sy'n cefnogi empathi, rhesymu ac ymgysylltu meddylgar â'r byd. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall athroniaeth gyfoethogi'r cwrwclwm, cryfhau perthnasoedd a helpu disgyblion i archwilio cymhlethdodau profiad dynol gyda chwilfrydedd a gofal. Mae hefyd yn archwilio sut y gall deialog athronyddol gefnogi disgyblion i lywio ansicrwydd, ffurfio gwerthoedd a datblygu'r hyder i fynegi eu meddwl. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i weld athroniaeth nid fel disgyblaeth haniaethol ond fel offeryn ymarferol ar gyfer meithrin dysgwyr meddylgar, myfyriol a thosturiol.

Addysgu'r Ymylon: Cyrraedd Dysgwyr Sy'n Eistedd ar yr Ymylon

gyda Chloe Lewis ac Elizabeth Messore

Mae rhai disgyblion yn symud yn dawel ar hyd ymylon bywyd ysgol, heb sylwi nac yn cael eu camddeall. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall athrawon adnabod a chefnogi dysgwyr sy'n teimlo'n ymylol, wedi'u datgysylltu neu wedi'u hanwybyddu. Mae'n ystyried yr arwyddion cynnil o ymleiddio a'r arferion perthynol sy'n denu disgyblion yn ôl i ganol y dysgu. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut y gall presenoldeb, sylwi a dyfalbarhad ysgafn drawsnewid profiad disgybl o'r ysgol. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut mae cynhwysiant yn cael ei adeiladu trwy weithredoedd bach o sylw a gofal, a sut y gall athrawon greu amgylcheddau lle mae pob dysgwr yn teimlo ei fod yn cael ei weld, ei werthfawrogi a'i wahodd i galon yr ystafell ddosbarth. Mae'n archwilio sut i feithrin ymddiriedaeth gyda disgyblion a allai fod yn amharod i ymgysylltu, a sut i ddylunio profiadau dysgu sy'n teimlo'n hygyrch, yn gadarnhaol ac yn ymatebol. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall ystafelloedd dosbarth ddod yn lleoedd lle mae pob disgybl yn teimlo bod ganddo le cyfiawn.

Ymgysylltu â Theuluoedd a'r Gymuned: Dull Clwstwr-Eang

gyda Emily Boshein

Mae partneriaethau cryf rhwng ysgolion, teuluoedd a chymunedau wrth wraidd amgylcheddau dysgu llwyddiannus. Pan fydd plant yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi gan rwydwaith cysylltiedig o addysgwyr, rhieni, gofalwyr a sefydliadau cymunedol, maent yn fwy tebygol o ffynnu'n academiaidd, yn gymdeithasol ac yn emosiynol. Mae Ymgysylltu â Theuluoedd a'r Gymuned: Dull Clwstwr, yn dwyn ynghyd addysgwyr, arweinwyr, teuluoedd a phartneriaid cymunedol i archwilio sut y gall cydweithio ar draws ysgolion a chymunedau lleol greu effaith ystyrlon a pharhaol ar blant a phobl ifanc. Drwy weithio fel clwstwr, gall ysgolion rannu arbenigedd, cryfhau perthnasoedd a datblygu dulliau cyson sy'n ymgysylltu â theuluoedd fel partneriaid gwerthfawr mewn dysgu.

Addysgeg Araf: Addysgu gyda Phresenoldeb a Phwrpas

gyda Morgan Dalton a Sian Brooks

Mae addysgeg araf yn gwahodd athrawon i greu eiliadau o dawelwch, dyfnder a sylw bwriadol mewn byd sydd anaml yn oedi. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall arafu gryfhau dealltwriaeth, lleihau pryder ac adeiladu cysylltiad. Mae'n ystyried cyflymder, presenoldeb a chelf dylunio gwersi sy'n anadlu. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut y gall addysgu araf wneud i ddysgu deimlo'n fwy dynol, yn fwy ystyrlon ac yn fwy cydnaws â rhythmau meddwl go iawn. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall arafu helpu disgyblion i deimlo'n ddiogel, yn ffocws ac yn gallu ymgysylltu â syniadau mewn ffordd ddyfnach a mwy myfyriol. Mae'n archwilio sut y gall addysgeg araf gefnogi lles, cryfhau perthnasoedd a chreu awyrgylch ystafell ddosbarth sy'n teimlo'n dawel, yn bwrpasol ac yn gyfoethog yn ddeallusol. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall arafu ddod yn weithred bwerus o ofal.

Hawliau Plant: Adeiladu Ethos Ysgol Gyfan Cryf

gyda Nerys Phillips

Mae hawliau plant yn cynnig sylfaen egwyddorol ar gyfer diwylliant yr ysgol. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall arfer sy'n seiliedig ar hawliau lunio perthnasoedd, ymddygiad, cwricwlwm ac arweinyddiaeth. Mae'n ystyried sut y gall ysgolion greu amgylcheddau lle mae urddas, parch a chyfranogiad yn cael eu plethu i fywyd bob dydd. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut mae ethos sy'n seiliedig ar hawliau yn cryfhau ymddiriedaeth, tegwch a'r gwerthoedd a rennir sy'n tywys sut mae oedolion a disgyblion yn trin ei gilydd. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall hawliau plant ddod yn rhan fyw o hunaniaeth yr ysgol, gan ddylanwadu ar benderfyniadau, llunio arfer a chefnogi diwylliant lle mae pob plentyn yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi a'i amddiffyn. Mae'n archwilio sut y gall dulliau sy'n seiliedig ar hawliau gefnogi cynhwysiant, cryfhau llais y disgybl a chreu ymdeimlad o gyfrifoldeb a rennir. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall hawliau plant ddod yn edau arweiniol sy'n llunio awyrgylch a bywyd bob dydd yr ysgol.

Y Tu Hwnt i Glywed: Sgil Gwrando'n Sylwgar

gyda Dr Matthew Williamson-Dicken

Mae gwrando yn arfer gweithredol, bwriadol sy'n llunio dealltwriaeth a pherthnasoedd. Mae'r sesiwn hon yn archwilio crefft gwrando sylwgar a sut y gall drawsnewid deialog yn yr ystafell ddosbarth yn seiliedig ar ymchwil Ysgol Panteg a Carreg Lam yn Tokyo. Mae'n ystyried sut y gall athrawon fodelu gwrando'n ofalus, sut y gellir dysgu disgyblion i wrando'n fwriadol a sut mae gwrando'n newid hinsawdd emosiynol gwers. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut mae gwrando sylwgar yn cefnogi empathi, eglurder ac ymgysylltiad dyfnach â syniadau. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall gwrando ddod yn rhan ganolog o ddiwylliant yr ystafell ddosbarth, gan gryfhau ymddiriedaeth a chyfoethogi'r profiad dysgu a rennir. Mae'n archwilio sut y gall gwrando helpu disgyblion i deimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, eu deall a'u cysylltu, a sut y gall gefnogi datblygiad dysgwyr meddylgar a myfyriol. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall gwrando ddod yn sgil sylfaenol sy'n llunio awyrgylch ac ansawdd dysgu.

Mewnwelediad Dros Allbwn: Ailfeddwl am yr Hyn a Fesurwn

gyda Laura Perrett

Yn aml, mae ysgolion yn mesur yr hyn sydd hawsaf yn hytrach na'r hyn sydd bwysicaf. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gellir ailddechmygu asesu i gipio mewnwelediad, dealltwriaeth a thwf. Mae'n ystyried cyfyngiadau metrigau traddodiadol a phosibiliadau dulliau mwy meddylgar. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut i ddylunio asesu sy'n goleuo dysgu yn hytrach na'i leihau, a sut i adeiladu systemau sy'n gwerthfawrogi dyfnder, nawws a chynnydd gwirioneddol. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut y gall asesu ddod yn offeryn ar gyfer eglurder a myfyrio, gan helpu disgyblion i ddeall eu dysgu mewn ffyrdd cyfoethocach a mwy ystyrlon. Mae'n archwilio sut y gall ysgolion greu diwylliannau lle mae mewnwelediad yn cael ei werthfawrogi dros allbwn, a lle mae asesu'n cefnogi chwilfrydedd, hyder ac ymgysylltiad deallusol. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ailystyried yr hyn maen nhw'n ei fesur a pham, ac i ystyried sut y gall asesu ddod yn rhan fwy dyngarol a goleuedig o ddysgu.

Diogelwch fel Addysgeg: Yr Amodau sy'n Gwneud Dysgu'n Bosibl

gydag Alana Parry

Mae dysgu'n dibynnu ar ddiogelwch emosiynol. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall athrawon greu amgylcheddau lle mae disgyblion yn teimlo'n ddigon diogel i feddwl, cwestiynu a chymryd risgiau. Mae'n ystyried rheoleiddio, ymddiriedaeth a'r signalau cynnil sy'n cyfleu diogelwch. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar sut mae sefydlogrwydd emosiynol yn cefnogi chwilfrydedd, hyder ac ymgysylltiad deallusol. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut nad yw diogelwch yn ychwanegiad ond yn sylfaen, gan lunio awyrgylch yr ystafell ddosbarth a galluogi disgyblion i gymryd rhan lawn ac yn ddewr mewn dysgu. Mae'n archwilio sut y gall athrawon adeiladu perthnasoedd sy'n teimlo'n gyson a chefnogol, a sut y gall arferion ystafell ddosbarth greu ymdeimlad o ragweladwyedd a thawelwch. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried sut y gall diogelwch ddod yn rhan ganolog o addysgeg, gan lunio'r amodau sy'n gwneud dysgu'n bosibl.

Arwain y Gwaith Dynol: Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Addysg

gydag Emma Payne

Gwaith dynol yw arweinyddiaeth mewn ysgolion. Mae'n cynnwys emosiwn, perthynas a gofal dyddiol eraill. Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall arweinwyr weithredu gyda thosturi wrth gynnal eglurder a phwrpas. Mae'n ystyried presenoldeb, cyfathrebu a'r gwaith adeiladu diwylliant sy'n llunio sut mae staff a disgyblion yn teimlo. Bydd cyfranogwyr yn myfyrio ar arweinyddiaeth sy'n gyson, yn ddynol ac wedi'i seilio ar werthoedd, ac ar sut y gall arweinwyr greu amgylcheddau lle mae pobl yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi, eu hymddiried ynddynt ac yn gallu ffynnu. Mae'r sesiwn yn tynnu sylw at sut mae arweinyddiaeth dosturiol yn cryfhau cymuned, yn dyfnhau ymddiriedaeth ac yn creu'r amodau ar gyfer gwaith addysgol ystyrlon. Mae'n archwilio sut y gall arweinwyr lywio cymhlethdod yn dawel, sut y gallant gefnogi lles staff a sut y gallant adeiladu diwylliannau lle mae pobl yn teimlo'n ddigon diogel i ddod â'u hunain gorau. Yn y pen draw, mae'r sesiwn yn gwahodd addysgwyr i ystyried arweinyddiaeth fel arfer berthynasol sy'n llunio bywyd emosiynol a deallusol yr ysgol.

Dylunio a Chynnydd y Cwricwlwm ar gyfer Addysgu Gwyddoniaeth yn Effeithiol

gyda Claire Clarke

Bydd y sesiwn hon yn archwilio sut y gall cwricwlwm gwyddoniaeth sydd wedi'i gynllunio'n ofalus ac sy'n flaengar ysbrydoli chwilfrydedd, dyfnhau dealltwriaeth wyddonol, a chefnogi dysgu o ansawdd uchel drwy gydol y blynyddoedd cynradd. Bydd y cynrychiolwyr yn archwilio

sut y gellir trefnu gwybodaeth, sgiliau ac ymholiad gwyddonol yn effeithiol i sicrhau bod dysgwyr yn meithrin hyder a dealltwriaeth wrth iddynt symud ymlaen trwy'r cyfnod cynradd. Ffocws allweddol y sesiwn fydd pwysigrwydd cysylltu dysgu yn yr ystafell ddosbarth â'r byd ehangach. Trwy bartneriaethau ystyrlon â busnesau lleol, ymarferwyr STEM, arbenigwyr yn y diwydiant, a sefydliadau cymunedol, gall dysgwyr weld gwyddoniaeth ar waith, cael cipolwg ar yrfaoedd yn y dyfodol, a deall perthnasedd eu hastudiaethau yn y byd go iawn. Bydd y sesiwn yn dangos sut y gall y cydweithrediadau gwerthfawr hyn gyfoethogi'r cwricwlwm, codi dyheadau, a darparu cyfleoedd dilys i ddysgwyr ymgysylltu â gwyddoniaeth y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth. Ymunwch â ni i archwilio sut y gall cynllunio cwricwlwm meddylgar a gweledigaeth glir ar gyfer dilyniant rymuso ymarferwyr, gwella ymgysylltiad dysgwyr, a gosod sylfeini cryf ar gyfer llwyddiant yn y dyfodol mewn gwyddoniaeth. Gyda'n gilydd, byddwn yn ystyried sut i feithrin y genhedlaeth nesaf o ddysgwyr chwilfrydig, hyderus, a llythrennog yn wyddonol.

Torri Muriau i Lawr: Darpariaeth Maeth Arloesol ar Waith

gydag Eve Rowlands a Sarah Attwood

Mae'r sesiwn hon yn archwilio sut y gall darpariaeth feithrin arloesol drawsnewid y profiad addysgol i blant a phobl ifanc drwy gael gwared ar rwystrau i ddysgu a chyfranogiad. Drwy ymrwymiad i greadigrwydd, cydweithio, a dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn, mae staff wedi datblygu arferion cynhwysol sy'n mynd y tu hwnt i fodelau traddodiadol o gefnogaeth, gan sicrhau bod gan bob dysgwr y cyfle i lwyddo. Bydd cynrychiolwyr yn cael cipolwg ar sut y gall amgylcheddau meithringar, dulliau hyblyg, a pherthnasoedd cryf helpu dysgwyr i oresgyn heriau cymdeithasol, emosiynol ac academiaidd. Bydd y sesiwn yn arddangos enghreifftiau ymarferol o sut mae staff wedi meddwl y tu hwnt i'r bocs i ddiwallu anghenion unigol, meithrin gwydnwch, meithrin hyder, a chreu llwybrau i lwyddiant i bawb. Ymunwch â ni wrth i ni rannu ein taith o chwalu waliau, herio disgwyliadau, a gwreiddio meithrin wrth wraidd bywyd yr ysgol, gan alluogi pob dysgwr nid yn unig i gymryd rhan, ond i ffynnu'n wirioneddol.

Bywgraffiadau Siaradwyr

Yma, rydym yn dathlu'r unigolion nodedig a fydd yn rhannu eu harbenigedd a'u mewnwelediadau drwy gydol y digwyddiad. Mae pob siaradwr yn dod â chyfoeth o wybodaeth a safbwynt unigryw o'u meysydd priodol, gan gyfrannu at y tapestri cyfoethog o syniadau a fydd yn cael eu plethu dros gyfnod ein cynhadledd. Mae ein siaradwyr yn cynnwys academyddion blaenllaw, ymarferwyr addysgol, a meddylwyr arloesol sydd wedi gwneud cyfraniadau sylweddol. Mae eu cefndiroedd a'u profiadau amrywiol yn addo cyflwyno sesiynau sy'n ysgogi meddwl a fydd yn ein hysbrydoli a'n herio ni i gyd. Ymunwch â ni i groesawu'r siaradwyr uchel eu parch hyn a pharatowch i ymgysylltu, cael eich goleuo, a chael eich ysbrydoli gan eu cyflwyniadau.

Dr Darren Chetty yn awdur, yn ddarlithydd yn Sefydliad Addysg UCL ac yn gyn-athro ysgol gynradd. Mae'n arbenigwr mewn llenyddiaeth plant, athroniaeth i blant, ac addysg gwrth-hiliol. Cyfrannodd draethawd at y casgliad gwerthwr gorau The Good Immigrant, a olygwyd gan Nikes Shukla. Mae hefyd yn ysgrifennu colofn reolaidd Books for Keeps gyda Karen Sands O'Connor. Cyhoeddwyd eu llyfr *'Beyond the Secret Garden: Racially Minoritised People in British Children's Books'*, yn seiliedig ar y colofnau hyn, gan y Ganolfan Saesneg a'r Cyfryngau yn 2025. I ddarlithwyr iau, cyd-awdurodd Darren *'What Is Masculinity? Why Does It Matter? And Other Big Questions'* gyda Jeffrey Boakye. Cyhoeddwyd ei lyfr lluniau cyntaf, *'I'm Going to Make a Friend'*, wedi'i ddarlunio gan Sandhya Prabhat, yn y DU a'r UDA yn 2025. Cyhoeddwyd *'Our Wales / Ein Cymru'*, wedi'i ysgrifennu gyda Martin Johnes, wedi'i ddarlunio gan Matt Abbott yn 2026.

Jade Saunders yn aelod o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac yn Arweinydd Gwerthoedd Crefyddol a Moeseg (RVE) yn Ysgol Dreftadaeth Blaenafon, Gwirfoddol a Reolir. Mae ganddi radd mewn Astudiaethau Crefyddol o Brifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant ac mae'n angerddol am helpu plant i archwilio credoau, gwerthoedd a safbwyntiau ar y byd mewn ffyrdd ystyrlon a diddorol. Ochr yn ochr â'i gwaith ym myd addysg, mae Jade yn aelod gweithgar o Eglwys Crist, Merthyr, lle mae hi wedi bod yn rhan o arwain dosbarthiadau Ysgol Sul a Beiblaidd i blant a phobl ifanc ledled y plwyf. Mae hi wedi ymrwymo i gefnogi pobl ifanc yn eu datblygiad ysbrydol a phersonol, o fewn yr ysgol a thrwy ei hymglymiad cymunedol ehangach. Y tu allan i'r ysgol, mae Jade yn mwynhau treulio amser gyda'i theulu ac archwilio'r awyr agored. Yn fwy diweddar, mae hi wedi cofleidio anturiaethau newydd trwy badlo-fyrddio a chaiacio, gan fwynhau'r cyfleoedd y mae'r gweithgareddau hyn yn eu darparu i gysylltu â natur a phrofi heriau newydd.

Alison Coombs wedi bod yn addysgu ers 28 mlynedd ac mae wedi gwasanaethu'n falch fel Dirprwy Bennaeth yn Ysgol Gynradd Wirfoddol a Reolir Treftadaeth Blaenafon am y naw mlynedd diwethaf. Drwy gydol ei gyrfa, mae hi wedi addysgu mewn ysgolion ledled ardal Blaenafon, gan gynnal ymrwymiad cryf i sicrhau bod gan bob plentyn y cyfle i ddysgu, tyfu a llwyddo. Enillodd ei gradd mewn Addysg Gynradd o UWIC ac mae wedi arwain ystod eang o feysydd cwricwlwm yn ystod ei gyrfa. Mae asesu yn angerdd arbennig iddi, ac mae hi'n mwynhau cefnogi staff a disgyblion i gyflawni eu potensial llawn trwy arferion addysgu, dysgu ac asesu effeithiol. Y tu allan i'r ysgol, mae Alison yn mwynhau treulio amser gyda'i theulu ac ymlacio yn ei charafán. Mae'n darparu'r cyfle perffaith i ymlacio, ailwefru a chreu atgofion arbennig gyda'n gilydd ar ôl wythnos brysyr yn yr ysgol.

Dr. Matthew Williamson-Dicken. Mae ei arbenigedd PhD yn gorwedd mewn newidiadau personoliaeth, dysgu proffesiynol parhaus a'r cysylltiad rhwng datblygiad proffesiynol a newidiadau o fewn sefydliadau addysgol. Ef yw awdur 11 llyfr gan gynnwys: 'Applied Personality Development Framework', 'Concise Illustrations of Personality Change', a'i lyfr diweddaraf 'Philosophical Fragments: An Anthology of Ideas'. Mae Matthew yn Is-gadeirydd Cenedlaethol Bwrdd Gweithredol 'Association for the Study of Primary Education' (ASPE) sy'n cyhoeddi'r cyfnodolyn byd-enwog 'Education 3-13'. Yn ei amser hamdden, mae Matthew wrth ei fodd yn coginio Cordon Bleu, chwarae'r piano a theithio i leoedd newydd.

Kaysha Wulder yn Bennaeth Cynorthwyol yn Ysgol Panteg ac mae ganddi brofiad helaeth ar draws gwahanol lefelau yn yr ysgol. Dechreuodd ym Mhanteg yn 2012 fel cynorthwydd 1:1. Symudodd i fod yn gynorthwydd dosbarth y flwyddyn ganlynol a chymhwysodd fel athrawes yn 2015, cyn ymuno â'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth fel Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol yr ysgol ar ôl cyfnod mamolaeth gyda'i mab, Ernie. Mae Mrs Wulder wedi addysgu ar draws pob Cyfnod Cynnydd yn yr ysgol ac wedi newid rolau ar yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth fel arweinydd Cyfnod Cynnydd, ar ôl dychwelyd o absenoldeb mamolaeth gyda'i thrydydd mab, Billy ym mis Medi 2023. Mae Kaysha yn angerddol ac yn weithgar ac mae'r newidiadau yn ei gyrfa wedi ei galluogi i gefnogi eraill sydd wedi dilyn ei llwybr proffesiynol. Y tu allan i'r ysgol, mae Kaysha yn hoffi treulio amser gyda'i theulu yn Llangrannog, yn darllen ac yn pobi.

Nerys Phillips yw Dirprwy Bennaeth Ysgol Panteg. Yn dilyn gyrfa lwyddiannus yn y cyfryngau lle bu'n gweithio fel Ail Gyfarwyddwr Cynorthwyol ar S4C a rhaglenni mwyaf poblogaidd y BBC, penderfynodd ailgyfeirio i fyd addysg yn 2012. Ers hynny, mae hi wedi bod yn athrawes frwdfrydig ac angerddol ac yn Uwch Arweinydd sy'n arbenigo mewn datblygu llythrennedd ar draws yr ysgol. Yn ei hamser hamdden, mae Nerys yn hoffi cymdeithasu gyda ffrindiau a cherdded ei chi Ted.

Claire Clark yn uwch arweinydd yn Ysgol Gynradd Llanyrafon gyda gyrfa mewn addysg sy'n ymestyn dros 25 mlynedd, gan gynnwys 22 mlynedd yn Ysgol Gynradd Llanyrafon. Fel uwch arweinydd profiadol, mae Claire wedi ymroi ei bywyd proffesiynol i wella canlyniadau a chreu cyfleoedd ystyrlon i blant a phobl ifanc. Yn angerddol am Wyddoniaeth ac addysg STEM, mae Claire wedi ymrwmo i ysbrydoli chwilfrydedd, arloesedd, a chariad at ddysgu trwy brofiadau deniadol a dilys. Yn eiriolwr cryf dros gysylltu dysgu â'r byd go iawn, mae hi'n gweithio'n agos gyda busnesau, gweithwyr proffesiynol STEM, a phartneriaid cymunedol i roi cyfleoedd i ddysgwyr gymhwyso eu gwybodaeth a'u sgiliau mewn cyd-destunau ystyrlon a pherthnasol. Wedi'u cydnabod am eu dull cydweithredol a'u gallu i feddwl yn greadigol, maent yn chwilio'n barhaus am ffyrdd arloesol o gael gwared ar rwystrau, gwella ymgysylltiad dysgwyr, ac ehangu dyheadau. Mae eu hymrwymiad i dwf proffesiynol wedi arwain at astudiaeth bellach mewn dylunio cwricwlwm a datblygu annibyniaeth dysgwyr, gan eu galluogi i gefnogi creu profiadau addysgol uchelgeisiol, blaengar, sy'n canolbwyntio ar y dysgwr. Drwy arweinyddiaeth gref, angerdd dros weithio mewn partneriaeth, a chred ym mhotensial pob dysgwr, maent yn ymdrechu i greu amgylcheddau lle mae plant yn cael eu grymuso i ddatblygu'r sgiliau, yr hyder a'r gwydnwch sydd eu hangen i ffynnu yn yr ysgol a thu hwnt.

Yn Gynorthwydd Addysgu Lefel Uwch (HLTA) profiadol, mae **Sarah Attwood** yn ymarferydd ymroddedig sydd wedi treulio ei gyrfa yn hyrwyddo anghenion plant a theuluoedd, gyda ffocws penodol ar gynhwysiant, lles, a meithrin canlyniadau cadarnhaol i bob dysgwr. Gan ddechrau eu taith broffesiynol fel ymarferydd cymwysedig NNEB, fe wnaethant symud ymlaen i rôl Cynorthwydd Addysgu cyn dod yn HLTA, gan adeiladu cyfoeth o brofiad ac arbenigedd ar draws ystod o leoliadau addysgol. Wedi ymrwmo i ddatblygiad proffesiynol parhaus, maent wedi ymgymryd â hyfforddiant ychwanegol mewn Ysgolion Gwybodus am Drawma (TIS) a Nurture UK, gan gryfhau ymhellach eu dealltwriaeth o sut y gall dulliau meithringar, sy'n seiliedig ar berthnasoedd, gefnogi plant i oresgyn rhwystrau i ddysgu ac ymgysylltu. Yn eiriolwr angerddol dros ymarfer cynhwysol, maent yn credu bod cefnogaeth lwyddiannus wedi'i wreiddio mewn deall ac ymateb i anghenion unigol pob plentyn. Gan gydnabod bod cynhwysiant yn aml yn ymestyn y tu hwnt i gatiâu'r ysgol, maent yn gweithio ar y cyd â phlant, rhieni a gofalwyr, ac ystod eang o bartneriaid allanol i greu rhwydweithiau cymorth cyfannol sy'n galluogi dysgwyr i ffynnu. Drwy ymrwymiad i feithrin perthnasoedd, datrys problemau creadigol, a gweithio mewn partneriaeth, maent yn parhau i wneud gwahaniaeth sylweddol i fywydau plant a theuluoedd, gan sicrhau bod pob dysgwr yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi, ei gefnogi, a'i rymuso i lwyddo.

Eve Rowlands yw Pennaeth Ysgol Gynradd Llanyrafon yn Nhorfaen gyda gyrfa sy'n ymestyn dros 25 mlynedd, y rhan fwyaf mewn swydd uwch arweinydd yn Nhorfaen. Fel arweinydd addysgol profiadol, mae Eve wedi ymroi ei gyrfa i greu amgylchedd dysgu cynhwysol, meithringar ac uchelgeisiol lle mae pob plentyn yn cael ei werthfawrogi a'i gefnogi i gyflawni ei botensial llawn. Yn eiriolwr ymroddedig dros gydweithio, mae Eve wedi gweithio'n helaeth gyda staff, teuluoedd, ysgolion a phartneriaid cymunedol i ddatblygu dulliau arloesol sy'n gwella canlyniadau i ddysgwyr ac yn cryfhau ymgysylltiad cymunedol. Mae eu harweinyddiaeth wedi'i hategu gan y gred y cyflawnir y canlyniadau gorau pan fydd ysgolion yn cydweithio, yn rhannu arbenigedd ac yn adeiladu partneriaethau ystyrlon. Trwy weledigaeth glir, dull sy'n canolbwyntio ar bobl ac ymrwymiad i welliant parhaus, maent wedi arwain mentrau sy'n hyrwyddo cynhwysiant, lles a rhagoriaeth mewn addysgu a dysgu. Mae eu hangerdd dros weithio ar y cyd yn parhau i sbarduno newid cadarnhaol, gan sicrhau bod gan bob plentyn y cyfle i ffynnu o fewn yr ysgol a thu hwnt.

Tanwen Davies yw arweinydd Cam Cynnydd 3 yn Ysgol Panteg. Aeth ei gradd israddedig gychwynnol â hi i faes meddygaeth, ond sylweddolodd yn fuan nad oedd unigedd labordy ar ei chyfer hi ac ymunodd â'r ysgol yn syth ar ôl astudio TAR fel Athro Newydd Gymhwyso 11 mlynedd yn ôl. Mae hi wedi addysgu ar draws yr ysgol yn ystod y cyfnod hwnnw, ond mae hi'n angerddol am ddatblygu gwyddonwyr a mathemategwyr ifanc gyda'r plant hŷn sy'n gadael capasiti ar gyfer ffoneg, a gweithgareddau blynyddoedd cynnar gyda'i dwy ferch ifanc gartref. Y tu allan i'r ysgol, nid oes dim byd yn fwy caru Tanwen na theithiau cerdded/rhedeg hir gyda'i spaniel sprocker, teithiau i'r traeth a phenwythnosau campervan gyda'i theulu.

Chloe Lewis yn athrawes Blynyddoedd Cynnar brofiadol gyda 10 mlynedd o brofiad addysgu ar draws y Blynyddoedd Cynnar i Flwyddyn 5. Fel Arweinydd Read Write Inc. Garnteg ac Arweinydd Ysgol Goedwig, mae hi'n angerddol am greu cyfleoedd deniadol i bob plentyn ffynnu. Mae brwdfrydedd Chloe dros ddysgu yn cyfateb i frwdfrydedd y plant yn ei dosbarth, ac mae hi bob amser yn ymdrechu i Dringo i Ddisgleirio ochr yn ochr â'i dysgwyr, gan groesawu twf, chwilfrydedd a heriau newydd bob dydd.

Gyda 21 mlynedd o brofiad yn yr ystafell ddosbarth, **Elizabeth Messori** yw Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol ac Arweinydd y Sefydliad yn Ysgol Gynradd Garnteg. Mae Liz wedi gweithio ar draws ystod o grwpiau blwyddyn ac mae'n athrawes frwdfrydig sy'n ymdrechu i helpu ei myfyrwyr i gyflawni a gwneud cynnydd a datblygu dyheadau uchel. Mae Liz wedi ymrwymo i greu amgylcheddau dysgu meithringar o ansawdd uchel lle gall pob plentyn ffynnu a bod y gorau y gallant fod.

Gyda 15 mlynedd yn yr ystafell ddosbarth, mae **Kate Ngwenya** yn arwain Dysgu Digidol a Phroffesiynol yn Ysgol Gynradd Garnteg. Mae Kate wedi gweithio ar draws ystod o grwpiau blwyddyn ac mae'n athrawes frwdfrydig sy'n ymdrechu i helpu ei myfyrwyr i gyflawni a gwneud cynnydd a datblygu dyheadau uchel. Cwblhaodd Kate dystysgrif Ôl-raddedig mewn 'Dyfodol Llwyddiannus' ac mae wedi defnyddio ei phrofiad i gefnogi datblygiad y Cwricwlwm 'Dringo i Ddisgleirio' yng Ngarnteg, a nododd Estyn yn 2025 ei fod yn 'hwyluso cyfleoedd gwerthfawr iawn i ddisgyblion fod yn greadigol ac yn annibynnol mewn sefyllfaoedd dilyn a phwrpasol'.

Gyda 28 mlynedd o brofiad mewn addysgu, mae **Andrew Phillips** ar hyn o bryd yn arwain y Diwydiant Cwricwlwm Cenedlaethol a'r Dyniaethau yn Ysgol Gynradd Garnteg. Yn gyn-ddirprwy bennaeth, mae Andrew wedi cael y cyfle i weithio gyda nifer o wahanol grwpiau blwyddyn ac arwain llawer o wahanol feysydd o'r cwricwlwm dros y blynyddoedd. Mae'n mwynhau arwain prosiectau a mentrau ysgol gyfan a datblygu profiadau dysgu dilyn i'r disgyblion y mae'n gweithio gyda nhw yn yr ysgol gan gynnwys prosiectau fel F1 mewn Ysgolion. Yn athro angerddol sy'n caru'r her o ddatblygu ffyrdd arloesol o addysgu yn yr ystafell ddosbarth, mae hefyd yn mwynhau gweithio gyda staff ar eu taith addysgu eu hunain a datblygiad proffesiynol yn yr ysgol. Yr un mor brysur y tu allan i'r ystafell ddosbarth, Andrew yw Rheolwr Tîm Clwb Rygbi Glynebwy yn Super Rygbi Cymru ar hyn o bryd.

Morgan Dalton yn athrawes Blwyddyn 1 yn Ysgol Gynradd Garnteg, gyda 5 mlynedd o brofiad o weithio ym myd addysg. Ar ôl astudio Addysg Blynyddoedd Cynnar cyn cwblhau ei TAR drwy'r llwybr dwy flynedd, mae ganddi angerdd cryf dros gefnogi plant ifanc wrth iddynt ddysgu, tyfu a datblygu eu hannibyniaeth. Mae gan Morgan Dalton gariad arbennig at greu amgylcheddau ystafell ddosbarth tawel a chroesawgar lle mae plant yn teimlo'n gyfforddus i fod yn nhw eu hunain, archwilio eu diddordebau a datblygu annibyniaeth. I Morgan, mae amgylchedd yr ystafell ddosbarth yn rhan bwysig o'r profiad dysgu a dylai deimlo'n groesawgar, yn bwrpasol ac yn adlewyrchu'r plant ynddo. Gyda'r gred bod rhai o'r eiliadau mwyaf gwerthfawr yn yr ystafell ddosbarth yn digwydd pan fyddwn yn caniatáu i ni ein hunain arafu, mae hi'n gweld pwysigrwydd cymryd amser i sylwi'n wirioneddol ar blant a gwrandao arnynt, dilyn eu diddordebau a rhoi lle i sgysiau, archwilio a syniadau ddatblygu'n naturiol. Mae hi'n gwerthfawrogi bod yn bresennol yn yr eiliadau hyn a chaniatáu amser i blant feddwl, rhyfeddu a gwneud synnwyr o'u dysgu.

Gyda 13 mlynedd o brofiad ar draws pob grŵp blwyddyn mewn addysg gynradd, mae **Jade Bones** yn athrawes frwdfrydig Blwyddyn 3 sy'n angerddol am helpu plant i ffynnu. Mae Jade wedi ymrwymo i greu profiadau dysgu ystyrlon sy'n helpu pob plentyn i gyflawni, gwneud cynnydd a datblygu hyder. Mae ganddi ddiddordeb arbennig mewn deall sut y gall rheoleiddio emosiynol plant a'u parodrwydd i ddysgu ddylanwadu'n gadarnhaol ar eu dysgu, ochr yn ochr â'r rôl bwysig y mae adborth pwrpasol yn ei chwarae wrth helpu plant i gydnabod eu cynnydd a deall eu camau nesaf.

Mae gan **Sarah Attewell** gyfoeth o brofiad mewn addysgeg blynyddoedd cynnar a chyfnod sylfaen. Mae hi'n athrawes frwdfrydig gyda 14 mlynedd o brofiad yn yr ystafell ddosbarth, gydag angerdd dros helpu plant i ffynnu. Eleni, mae Sarah wedi ymuno â CA2 ac mae mewn ystafell ddosbarth Blwyddyn 3. Mae hi'n gweithio ar y cyd â'i phartner rhannu swydd i greu profiadau dysgu ystyrlon i'r plant. Mae Sarah yn gyffrous i ddod â'i gwybodaeth sylfaenol a'i hasesiad i Flwyddyn 3 ac mae'n ymdrechu i helpu pob plentyn i lwyddo, gwneud cynnydd a datblygu hyder.

Gyda wyth mlynedd o brofiad yn yr ystafell ddosbarth, mae **Abi Phillips** yn athrawes angerddol yn Ysgol Gynradd Garnteg sydd wedi ymrwymo i greu profiadau dysgu ystyrlon, deniadol a phwrpasol i bob plentyn. Ar ôl gweithio ar draws ystod o grwpiau blwyddyn, mae Abi yn gwybod pwysigrwydd darparu amgylchedd meithringar i blant lle gallant ddatblygu hyder, annibyniaeth a chariad at ddysgu. Ochr yn ochr â'i haddysgu, mae Abi wedi parhau i ddatblygu ei hymarfer proffesiynol trwy astudiaethau ôl-raddedig, gan gwblhau ei gradd Meistr gyda ffocws penodol ar asesu ffurfiannol a'i rôl wrth gefnogi dysgu plant o fewn Cwricwlwm i Gymru. Mae gan Abi ymrwymiad cryf i ddatblygu cwricwlwm deniadol, sy'n canolbwyntio ar y plentyn ac sy'n rhoi cyfleoedd dyls i blant archwilio, ymchwilio a dysgu trwy chwarae.

Katie Matthews wedi treulio 8 mlynedd yn addysgu ledled Gwent. Ar ôl gweithio mewn nifer o ysgolion gwahanol ac ar draws pob grŵp blwyddyn, mae ganddi wybodaeth gref am ddatblygiad dysgwyr. Gyda BSc mewn Gwyddorau Cymdeithasol, mae ganddi sail ardderchog mewn arsylwi ac archwilio sut mae'r diwylliant newidiol mewn cymdeithas ehangach yn dylanwadu ar ddysgwyr sydd ar ddechrau eu taith addysgol, gan fynd i mewn i'r Cyfnod Sylfaen, yn ogystal â sut mae gwerthoedd newidiol mewn cymunedau yn effeithio ar sut mae dysgwyr yn ymateb i ddisgwyliadau yn yr ystafell ddosbarth. Ymunodd Kate â Garnteg ym mis Medi 2026 ac mae wedi ymgymryd â rôl arwain grŵp ecwiti gyda chefnogaeth y Llysgenhadon Dysgu.

Gyda 9 mlynedd o brofiad addysgu, mae **Sian Brooks** yn aelod cyfredol o'r uwch dîm arweinyddiaeth ac yn arwain addysgeg yn Ysgol Gynradd Garnteg. Ar ôl addysgu ar draws y Cyfnod Sylfaen, mae Sian yn angerddol am addysgeg y Blynyddoedd Cynnar a chreu amgylcheddau pwrpasol deniadol sy'n cefnogi plant i ddod yn ddysgwyr annibynnol hyderus. Mae Sian wedi cwblhau hyfforddiant Frobel ac wedi treulio 8 mis ar gwrs Sabothol Cymraeg ym Mhrifysgol Caerdydd gan ddefnyddio'r profiad i ddatblygu sgiliau llafaredd ar draws yr ysgol yn y dyfodol. Yn 2022, creodd Sian y system asesu sylfaenol a ddefnyddir bellach ledled yr ysgol ac mae wedi cefnogi ysgolion eraill yn y clwstwr ac ardaloedd ehangach fel Blaenau Gwent gan arwain at gysodeb ac olrhain ystyrlon o gynnydd disgyblion.

Pennaeth Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer yw **Sarah Truelove Roque** ac mae ganddi 29 mlynedd o brofiad o weithio ym maes addysg yn Nhorfaen. Cyn ei rôl bresennol, arweiniodd ysgol gynradd arall o fewn yr awdurdod lleol, gan ddod â phrofiad helaeth mewn gwella ysgolion, arweinyddiaeth ac ymgysylltu cymunedol. O dan arweinyddiaeth Sarah, mae Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer wedi datblygu ethos cymunedol cryf, wedi'i ategu gan ymrwymiad i degwch, cynhwysiant, a dyheadau uchel i bob dysgwr. Gan weithio ar y cyd â staff, disgyblion, teuluoedd, a'r gymuned ehangach, mae hi wedi helpu i greu diwylliant lle mae cydraddoldeb ac amrywiaeth wedi'u hymgorffori mewn arfer bob dydd. Cydnabuwyd yr ymrwymiad hwn gan Estyn, a amlygodd amgylchedd gwrth-hiliol yr ysgol fel rhan sefydledig a naturiol o'i darpariaeth. Mae Sarah yn angerddol am feithrin diwylliannau ysgol cynhwysol, datblygu arweinwyr y dyfodol, a sicrhau bod gan bob plentyn gyfle i ffynnu a llwyddo.

Mae **Kristian Wharton** yn Ddirprwy Bennaeth Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer. Mae ef wedi ymrwymo i greu amgylchedd dysgu cadarnhaol, cynhwysol ac ysbrydoledig lle mae pob plentyn yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi, ei gefnogi a'i rymuso i lwyddo. Gyda chred gref bod pob plentyn yn haeddu cael ei weld, ei glywed a'i ddathlu am ei unigoliaeth, mae Kristian yn gweithio'n agos gyda disgyblion, staff, teuluoedd a'r gymuned ehangach i hyrwyddo safonau uchel o ddysgu a lles. Yn eiriolwr angerddol dros degwch a chynhwysiant, mae wedi chwarae rhan allweddol wrth ddatblygu ymrwymiad yr ysgol i ddod yn sefydliad dysgu gwrth-hiliol. Trwy herio gwahaniaethu, dathlu amrywiaeth a meithrin diwylliant o barch a pherthyn, mae Kristian yn ymdrechu i sicrhau y gall pob plentyn weld ei hun yn cael ei adlewyrchu yn ei addysg a theimlo ymdeimlad cryf o hunaniaeth a balchder. Fel Dirprwy Bennaeth, mae'n cefnogi arweinyddiaeth strategol yr ysgol wrth hyrwyddo arloesedd, creadigrwydd a magwraeth. Mae ei ffocws ar gynhwysiant, cyflawniad a chyfiawnder cymdeithasol yn helpu i sicrhau bod Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer yn parhau i fod yn lle croesawgar lle gall pob plentyn ddysgu, tyfu a ffynnu.

Sarah Jarman yn athrawes ysgol gynradd brofiadol sydd wedi bod yn addysgu ers 2005. Wedi'i lleoli yn Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer ym Mhont-y-pŵl, mae Sarah yn cyfuno ei rôl fel athrawes Derbyn â chyfrifoldebau fel Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol (ALNCo) ac aelod o'r uwch dîm arweinyddiaeth. Mae hi'n angerddol am arfer cynhwysol a chreu amgylcheddau Blynyddoedd Cynnar lle mae plant yn teimlo eu bod yn cael eu gweld, eu gwerthfawrogi a'u bod yn gallu datblygu ymdeimlad cryf o berthyn. Mae gan Sarah ddiddordeb arbennig yn y ffordd y gellir ymgorffori hunaniaeth, amrywiaeth a chynrychiolaeth yn ystyrlon o ddechrau taith ysgol plentyn trwy brofiadau, sgysiau, adnoddau a pherthnasoedd bob dydd.

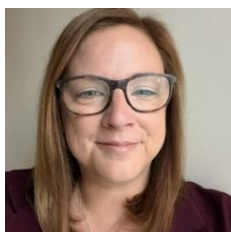

Daniel Edwards yn Arweinydd Dyniaethau ac Eco yn Ysgol Gynradd Cwmffrwdroer ac mae ar hyn o bryd yn ei bumed flwyddyn o addysgu. Cyn dechrau addysg, treuliodd Daniel 15 mlynedd yn gweithio yn y sector bancio, gan ddod â chyfoeth o brofiad proffesiynol a phersbectif unigryw i'w rôl fel addysgwr. Mae Daniel yn angerddol am bŵer trawsnewidiol addysg a'r rôl y mae ysgolion yn ei chwarae wrth lunio cymunedau cryf, cysylltiedig. Ar ôl profi'n uniongyrchol yr effaith gadarnhaol y gall athrawon ei chael, mae wedi ymrwymo i sicrhau bod pob disgybl yn teimlo ei fod yn cael ei werthfawrogi, ei gefnogi, a'i rymuso i lwyddo. Mae ei waith yn cael ei yrru gan awydd i feithrin pobl ifanc galluog, hyderus ac uchelgeisiol. Yn chwaraewr brwd ac yn gefnogwr brwd o

chwaraeon ar lawr gwlad ac yn yr ysgol, mae Daniel yn arbennig o angerddol am hyrwyddo rygbi a'r gwerthoedd y mae'n eu cynrychioli, gan gynnwys parch, gwaith tîm, gwydnwch a chymuned. Mae'n credu bod gan chwaraeon allu unigryw i ddod â phobl ynghyd a chreu cyfleoedd i bobl ifanc ffynnu. Mae Daniel hefyd yn falch o fod yn rhan o daith Ysgol Gynradd Cwmffrwdor tuag at ddod yn sefydliad gwrth-hiliol gweithredol. Mae wedi ymrwymo i feithrin amgylchedd cynhwysol lle mae amrywiaeth yn cael ei dathlu, lle mae pob llais yn cael ei werthfawrogi, a lle mae pob aelod o gymuned yr ysgol yn teimlo ymdeimlad cryf o berthyn.

Mae **Laura Perrett** wedi gwasanaethu fel Pennaeth Ysgol Gynradd Gymunedol Llantarnam am yr wyth mlynedd diwethaf, yn dilyn ei phennaethiaeth gyntaf yn Ysgol Gynradd Cross Ash yn Sir Fynwy. Cyn hyn, treuliodd wyth mlynedd fel Dirprwy Bennaeth ac athrawes ystafell ddosbarth yn Ysgol Gynradd Sofrydd ym Mlaenau Gwent, ar ôl dechrau ei gyrfa addysgu yno ym 1998. Drwy gydol ei gyrfa, mae Laura wedi datblygu angerdd cryf dros arweinyddiaeth addysgol a gwella ysgolion. Mae hi wedi arwain ystod o feysydd cwricwlwm a strategol, gydag arbenigedd penodol mewn Saesneg, Addysg Gorfforol, Asesu, Cofnodi ac Adrodd, ac Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Mae hi'n arbennig o ymrwymedig i feithrin a datblygu staff, meithrin diwylliant ysgol cadarnhaol, a sicrhau bod pob dysgwr yn cael ei gefnogi i gyflawni ei botensial llawn. Mae Laura yn angerddol dros welliant parhaus mewn addysgu a dysgu, gyda ffocws cryf ar addysgeg effeithiol wedi'i llywio gan asesu i gyflymu cynnydd disgyblion. Mae hi'n credu'n gryf ym mhwsigrwydd cydweithio, gan werthfawrogi partneriaethau cryf rhwng staff, disgyblion, teuluoedd, a'r gymuned ehangach. Mae hi hefyd wedi ymrwymo i gefnogi ac ysbrydoli'r genhedlaeth nesaf o athrawon ac arweinwyr ysgolion. Y tu allan i'r ysgol, mae Laura yn mwynhau cynnal ffordd o fyw egniol a threulio amser o safon gyda'i theulu, yn enwedig gyda'i dau o blant.

Mae **Emma Payne** wedi bod yn addysgu ers 25 mlynedd, gan dreulio 23 o'r rheiny mewn tair ysgol yng Nghasnewydd, ac ar hyn o bryd mae'n gwasanaethu fel Pennaeth Ysgol Gynradd Maendy - rôl y mae wedi'i dal ers bron i 2 flynedd. Drwy gydol ei gyrfa, mae Emma wedi ymdrechu i feithrin perthnasoedd cryf ac ystyrlon â disgyblion, eu teuluoedd, a'i chydweithwyr. Enillodd ei gradd o Brifysgol De Cymru, Casnewydd, ac mae wedi arwain ystod eang o feysydd cwricwlwm ochr yn ochr â gwasanaethu fel Cydlynnydd Anghenion Dysgu Ychwanegol. Mae lles yn angerdd arbennig iddi, gan gefnogi staff a disgyblion i gyflawni eu potensial llawn. Mae arwyddair Maendy, 'Meithrin, Partneriaeth, Ysbrydoli', yn adlewyrchu ei ffocws ymroddedig ar feithrin perthnasoedd cadarnhaol a dod â'r gorau allan ym mhawb. Y tu allan i'r ysgol, mae Emma'n mwynhau treulio amser o safon gyda'i theulu ac mae bob amser yn hoffi ymuno ag un neu ddau o radiadau.

Seicoleg Gwrthdaro Ar-lein: Helpu Disgyblion i Lywio Anghydfodau Digidol

Cyflwyniad

Mae gwrthdaro ar-lein bellach wedi'i blethu i fywydau cymdeithasol bob dydd plant a phobl ifanc. Mae dadleuon a ddechreuodd ac a ddaeth i ben ar un adeg yn y maes chwarae yn parhau ymhell ar ôl i'r ysgol ddod i ben, ac yn cael eu hailchwarae trwy sgysiaau grŵp, postïadau cyfryngau cymdeithasol, llwyfannau gemau ac edafedd sylwadau. I addysgwyr, mae hyn yn creu haen sylweddol o gymhlethdod: mae anghydfodau'n fwy gweladwy, yn fwy parhaol ac yn fwy emosiynol, ond maent hefyd yn anoddach i'w goruchwyllo neu eu rheoli.

Mae'n demtasiwn ymateb drwy dynhau rheolau, blocio llwyfannau neu gyhoeddi rhybuddion llym am "seiberfwlio". Er bod ffiniau a chanlyniadau clir yn bwysig, nid ydynt yn ddigon. Mae angen ymddygiadau ar ddisgyblion y gallant eu perfformio mewn gwirionedd pan fyddant yn teimlo'n brifo, yn ddig neu'n gywilyddus ar-lein. Mae angen iddynt wybod sut i oedi, sut i ddewis iaith yn ofalus, sut i geisio cymorth a sut i atgyweirio perthnasoedd ar ôl i niwed gael ei wneud. Mewn geiriau eraill, rhaid inni addysgu seicoleg gwrthdaro ar-lein fel set o sgiliau ymarferol, nid dim ond rhestr o waharddiadau.

Mae'r erthygl hon yn archwilio'r ymddygiadau y gall ysgolion eu dysgu'n benodol i helpu disgyblion i lywio anghydfodau digidol. Mae'n tynnu ar syniadau o seicoleg gymdeithasol, seicoleg ddatblygiadol ac arfer adferol, ond yn eu trosi'n arferion sy'n

gyfeillgar i'r ystafell ddosbarth a dulliau ysgol gyfan. Mae'r ffocws yn fwriadol gadarnhaol: nid ar yr hyn y mae'n rhaid i ddisgyblion roi'r gorau i'w wneud, ond ar yr hyn y gallant ddysgu ei wneud yn wahanol.

Pam mae Gwrthdaro Ar-lein yn Teimlo'n Wahanol i Ddisgyblion

Cyn ystyried ymddygiadau penodol, mae'n werth oedi wrth ystyried pam mae gwrthdaro ar-lein yn aml yn teimlo'n fwy dwys, yn fwy dryslyd ac yn fwy llethol i ddisgyblion nag anghytundeb wyneb yn wyneb.

Yn gyntaf, mae maint y gynulleidfa ac anweledigrwydd yn bwysig. Gall tri ffrind glywed sylw miniog mewn coridor; gall dwsinau (neu fwy) o gyfoedion weld post sarcastig, ac mae'r disgybl prin yn adnabod rhai ohonynt. Mae'r gynulleidfa ddychmygol yn mynd yn enfawr, ac mae hyn yn chwyddo teimladau o gywilydd ac ofn barn. Ar yr un pryd, ni all y disgybl weld pwy sy'n darllen, yn ymateb neu'n tynnu sgrinluniau'n dawel, sy'n cynyddu pryder a myfyrio.

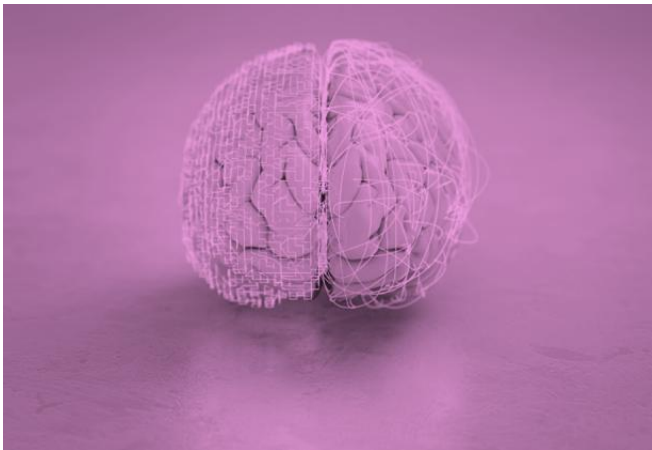
Yn ail, mae mannau ar-lein yn tynnu llawer o'r arwyddion sy'n ein helpu i reoleiddio gwrthdaro i ffwrdd. Mae tôn llais, mynegiant wyneb ac iaith y corff yn cael eu disodli gan destun, emojis ac eiconau adwaith. Mae disgyblion yn dal i ddysgu dehongli'r signalau hyn, ac mae camddarlennu yn gyffredin. Gall jôc a fwriadwyd fel chwareus gael ei phrofi fel un greulon; gall ateb byr

deimlo fel gwrthodiad. Heb adborth cynnil wyneb person arall, gall disgyblion waethgu'n gyflym, wedi'u hargyhoeddi eu bod wedi cael eu diystyru.

Yn drydydd, mae amser a pharhad yn newid y dirwedd emosiynol. Gellir ailddarllen neges llym dro ar ôl tro, gan ail - sbarduno'r brifo gwreiddiol bob tro. Gellir rhannu post, rhoi sylwadau arno ac ailymweld ag ef wythnosau'n ddiweddarach. I ddisgyblion sy'n dal i ddatblygu rheoleiddio emosiynol, gall hyn ei gwneud hi'n anoddach "symud ymlaen" neu weld gwrthdaro fel un digwyddiad yn hytrach na bygythiad parhaus.

Yn olaf, mae gwrthdaro ar-lein yn aml yn gysylltiedig â hunaniaeth. Gall disgyblion deimlo bod eu henw da, eu cyfeillgarwch neu eu hymdeimlad o berthyn yn y fantol. Mae hyn yn gwneud ymatebion amddiffynnol yn fwy tebygol ac yn cynyddu'r demtasiwn i ddial yn gyhoeddus er mwyn "achub wyneb".

Mae deall y deinamegau hyn yn helpu ysgolion i fframio'r ymddygiadau maen nhw'n eu dysgu. Y nod yw peidio â cheisio esgus bod mannau ar-lein yn niwtral neu'n ddiniwed, ond i gyfarparu disgyblion ag offer sy'n cydnabod realiti emosiynol bywyd digidol.

Ymddygiad Un: Adnabod Sbardunau Emosiynol

Mae'r ymddygiad cyntaf yn dwyllodrus o symbl: sylwi ar yr hyn rydych chi'n ei deimlo. Pan fydd disgyblion yn dod ar draws neges bryfoclyd, mae eu cyrff yn ymateb cyn i'w sgiliau rhesymu ddal i fyny. Mae cyfradd curiad y galon yn cynyddu, mae anadlu'n mynd yn fas, mae cyhyrau'n tynhau, ac mae meddyliau'n culhau i'r sarhad neu'r bygythiad canfyddedig. Yn y cyflwr hwn, mae ymatebion byrbwyll yn llawer mwy tebygol.

Gall ysgolion ddysgu disgyblion i adnabod yr arwyddion cynnar hyn o actifadu emosiynol. Mae hyn yn cynnwys:

- Enwi emosiynau: mae rhoi geirfa gyfoethog i ddisgyblion y tu hwnt i "ddig" neu "drist" yn eu helpu i wahaniaethu rhwng rhwystredigaeth, embaras, cenfigen, siom a chywilydd. Mae pob emosiwn yn cario gwahanol ysgogiadau ac anghenion.
- Cysylltu corff a meddwl: mae ymarferion byr lle mae disgyblion yn nodi teimladau corfforol sy'n gysylltiedig â theimladau penodol (wyneb poeth, brest dynn, dwylo crynedig) yn ei gwneud hi'n haws gweld emosiwn sy'n codi mewn amser real.

- Normaleiddio ymatebion emosiynol: dylai disgyblion ddeall nad yw teimlo'n ofidus neu'n gandryll ar ôl neges brifo yn fethiant; mae'n ymateb dynol. Mae'r sgîl yn gorwedd yn yr hyn maen nhw'n ei wneud nesaf.

Yn ymarferol, gellir ymgorffori'r ymddygiad hwn trwy wirio mewnbynnau dyddiol, dyddiaduron myfyriol, neu drafodaethau byr ar ôl senarios dienw. Gall staff ei fodelu trwy ddweud, "Pan ddarllenais hynny, sylwais fy mod yn teimlo'n amddiffynnol a bod fy ysgwyddau wedi tynhau. Mae hynny'n dweud wrthyf fod angen i mi oedi cyn i mi ymateb."

Nid yw cydnabod sbardunau emosiynol yn datrys y gwrthdaro, ond mae'n creu moment hollbwysig o ymwybyddiaeth. Mae'n agor y drws i'r ymddygiad nesaf.

Ymddygiad Dau: Oedi Cyn Ymateb

Os yw cydnabyddiaeth yn gam cyntaf, oedi bwriadol yw'r ail. Mae angen rheol syml, gofiadwy ar ddisgyblion y gallant ei chymhwyso pan fyddant yn teimlo'n cael eu cythruddo ar-lein. Un rheol o'r fath yw'r strategaeth STOP:

- **S** – Camwch yn ôl: symudwch yn gorfforol i ffwrdd o'r ddyfais os yn bosibl; rhowch y ffôn i lawr neu caewch y gliniadur.
- **T** – Meddylwch: gofynnwch, "Beth yn union sydd wedi digwydd? Beth dw i'n ei wybod, a beth dw i'n ei dybio?"
- **O** – Arsylwi: sylwi ar feddyliau ("Maen nhw i gyd yn fy nghasáu"), teimladau ("Rwy'n teimlo'n gywilyddus") ac ysfaoedd ("Rwy'n eisiau postio rhywbeth yn ôl ar unwaith").
- **P** – Cynllunio: penderfynu ar gam nesaf sy'n cyd-fynd â nodau tymor hwy (cadw'n ddiogel, cadw cyfeillgarwch, osgoi trafferth).

Gall ysgolion annog cyfnod saib lleiaf, fel deg munud, cyn unrhyw ateb i neges sy'n sbarduno emosiwn cryf. I rai disgyblion, yn enwedig rhai iau, efallai y bydd angen i hyn fod yn hirach a chael cefnogaeth oedolyn.

I wneud oedi yn arferiad, gall athrawon:

- Ymarferwch gyda chwarae rôl: mae disgyblion yn actio derbyn neges niweidiol ac yn ymarfer y camau STOPIO, gan gynnwys camu i ffwrdd yn gorfforol.
- Defnyddiwch awgrymiadau gweledol: gall poster, nodau tudalen neu ddelweddau sgrin clo sy'n atgoffa disgyblion i "Oedi, yna ymateb" atgyfnerthu'r ymddygiad.
- Integreiddio oedi i bolisi'r ysgol: er enghraifft, cynghori disgyblion na ddylent byth ymateb i wrthdaro ar-lein yn ystod y diwrnod ysgol, ond yn hytrach adrodd amdano a'i drafod gyda staff.
- Nid yw oedi yn ymwneud â hatal teimladau nac anwybyddu niwed. Mae'n ymwneud â chreu digon o le ar gyfer dewis meddylgar yn hytrach na dial awtomatig. Dros amser, mae disgyblion sy'n ymarfer oedi yn dysgu y gallant oroesi'r ymchwydd cychwynnol o emosiwn heb weithredu arno.

Ymddygiad Tri: Dewis Iaith Barchus a Chlir

Unwaith y bydd disgyblion wedi oedi, maen nhw'n dal i wynebu'r her o sut i gyfathrebu. Mae gwrthdaro ar-lein yn aml yn cynyddu oherwydd bod iaith yn amwys, yn sarkastig neu'n llawn beio. Gall ysgolion ddysgu disgyblion i ddefnyddio iaith barchus a chlir sy'n lleihau camddealltwriaeth ac yn cadw'r drws ar agor i ddatrys problemau.

Mae elfennau allweddol yn cynnwys:

- Datganiadau "fi": yn lle "Rwyf ti'n ofnadwy", mae disgyblion yn dysgu dweud, "Roeddwn i'n teimlo'n brifo pan welais i'r sylw yna." Mae hyn yn symud y ffocws o ymosod ar y person arall i fynegi profiad personol.
- Penodolrwydd: mae cyhuddiadau amwys ("Rydych chi wastad yn gwneud hyn") yn cael eu disodli gan ddisgrifiadau pendant ("Ddoe fe bostiasoch chi'r llun yna heb ofyn i mi").
- Chwilfrydded yn hytrach na thybio: mae disgyblion yn ymarfer gofyn, "Beth oeddech chi'n ei olygu wrth hynny?" neu "Allwch chi egluro pam wnaethoch chi ei bostio?" yn hytrach na thybio bwriad maleisus.
- Osgoi cywilydd cyhoeddus: anogir disgyblion i fynd i'r afael â materion yn breifat lle bo modd, yn hytrach na phostio ymatebion sy'n gwahodd cynulleidfia ac yn dwysáu cywilydd.

Yn yr ystafell ddosbarth, gall athrawon ddefnyddio ymarferion golygu negeseuon lle rhoddir enghreifftiau o atebion gwresog i ddisgyblion a gofynnir iddynt eu hailysgrifennu gan ddefnyddio iaith barchus. Gallant gymharu sut mae gwahanol fersiynau'n teimlo a thrafod pa rai sy'n fwy tebygol o arwain at ganlyniadau adeiladol.

Yn bwysig, nid yw iaith barchus yn golygu bod rhaid i ddisgyblion leihau niwed na derbyn bai. Mae'n golygu eu bod yn cyfathrebu mewn ffordd sy'n fwy tebygol o gael ei chlywed ac yn llai tebygol o waethgu'r sefyllfa. I ddisgyblion sydd wedi tyfu i fyny yn gweld oedolion yn dadlau'n ymosodol ar-lein, mae hon yn sgil wrthddiwylliannol sydd angen modelu'n benodol.

Ymddygiad Pedwar: Ceisio Cymorth a Chadw Tystiolaeth

Mae adegau pan fydd gwrthdaro ar-lein yn troi'n aflonyddu, bygythiadau neu dorri preifatrwydd difrifol. Yn yr achosion hyn, ni ddylid gadael disgyblion i ymdopi ar eu pen eu hunain. Ymddygiad hollbwysig yw gwybod pryd a sut i geisio cymorth oedolion, a gwneud hynny mewn ffordd sy'n cadw tystiolaeth.

Gall ysgolion addysgu disgyblion i:

- dylid nodi'n glir sarhad dro ar ôl tro, lledaenu sibrydion, rhannu delweddau preifat, eithrio o grwpiau, bygythiadau o drais neu hunan - niweidio, ac unrhyw fath o araith gasineb fel ymddygiadau sy'n gofyn am ymyrraeth oedolyn.
- Cadw tystiolaeth yn ddiogel: mae disgyblion yn dysgu tynnu sgrinluniau, cadw negeseuon a nodi dyddiadau ac amseroedd. Maent yn cael eu dysgu i beidio â dial na dileu sgysiau cyn siarad ag oedolyn.
- Defnyddiwch offer plattform: eglurir ac ymarferir swyddogaethau blocio, mudo ac adrodd. Dylai disgyblion wybod nad yw defnyddio'r offer hyn yn "snitchio"; mae'n hunan - amddiffyniad.
- Systemau ysgolion mynediad: mae llwybrau clir, sy'n gyfeillgar i blant, ar gyfer adrodd am wrthdaro ar-lein yn hanfodol. Gallai hyn gynnwys oedolion dibynadwy, ffurflenni adrodd digidol, neu sesiynau galw heibio bugeiliol.

Rhaid i staff ymateb yn gyson ac yn brydlon pan fydd disgyblion yn ceisio cymorth. Os yw disgyblion yn teimlo bod adrodd yn arwain at feio neu ddiffyg gweithredu yn unig, byddant yn rhoi'r gorau i'w wneud. Felly, dylai ysgolion gyfleu beth fydd yn digwydd pan ddaw disgybl ymlaen: pwy fydd yn gweld y wybodaeth, sut y caiff ei defnyddio, a sut y caiff y disgybl ei gefnogi.

Mae addysgu'r ymddygiad hwn hefyd yn cynnwys mynd i'r afael ag ofn canlyniadau cymdeithasol. Gall disgyblion boeni y bydd ceisio cymorth yn eu gwneud yn edrych yn wan neu'n anffyddlon. Gall trafodaeth onest am yr ofnau hyn, ochr yn ochr ag enghreifftiau o sefyllfaoedd lle ataliodd ymyrraeth oedolion niwed difrifol, helpu i newid agweddau.

Ymddygiad Pump: Atgyweirio Niwed ac Adfer Perthnasoedd

Hyd yn oed pan gaiff gwrthdaro ei reoli'n ddiogel, mae'n aml yn gadael teimladau brifo, ymddiriedaeth wedi'i difrodi a chyfeillgarwch wedi chwalu ar ei ôl. Felly, mae'r ymddygiad terfynol yn ymwneud ag atgyweirio niwed. Nid yw hyn yn golygu gorfodi disgyblion i "gymodi" na cheisio esgus nad oedd dim wedi digwydd. Mae'n golygu cynnig cyfleoedd strwythuredig ar gyfer cydnabod, ymddiheuro a chytundeb yn y dyfodol.

Mae dulliau adferol yn arbennig o ddefnyddiol yma. Mewn sgwrs adferol, caiff disgyblion eu tywys drwy gwestiynau fel:

- Beth ddigwyddodd o'ch safbwynt chi?
- Pwy sydd wedi cael ei effeithio a sut?

- Beth sydd ei angen arnoch chi nawr?
- Beth sydd angen digwydd i wneud pethau mor iawn â phosibl?

Mae'r pwyslais ar ddeall effaith yn hytrach na rhoi bai. Anogir disgyblion a achosodd niwed i gymryd cyfrifoldeb ac i gynnig ymddiheuriadau diffuant, a all gynnwys ymrwymadau ynghylch ymddygiad yn y dyfodol (er enghraifft, peidio â rhannu delweddau heb ganiatâd, neu ymatal rhag gwneud sylwadau ar rai pynciau).

Gall ysgolion gefnogi atgyweiriadau drwy:

- Darparu hwyluswyr hyfforddedig (athrawon, staff bugeiliol, neu gyfryngwyr cyfoedion) a all gynnal cyfarfodydd adferol.
- Sicrhau bod polisiâu ymddygiad ar-lein yn cynnwys opsiynau adferol yn benodol ochr yn ochr â sancsiynau.
- Caniatáu amser ar gyfer dilyniant : nid yw perthnasodd yn gwella ar unwaith, ac efallai y bydd angen cefnogaeth barhaus ar ddisgyblion i ailadeiladu ymddiriedaeth.

Nid yw atgyweirio bob amser yn bosibl nac yn briodol. Mewn achosion o gam-drin difrifol, y flaenoriaeth yw diogelwch, ac efallai y bydd angen pellter. Fodd bynnag, mewn llawer o anghydfodau bob dydd, mae gwaith adferol yn atal dicter hirdymor ac yn dysgu disgyblion y gellir datrys gwrthdaro heb elyniaeth barhaol.

Ymgorffori Ymddygiadau mewn Ymarfer Ystafell Ddosbarth

Ni ellir gadael addysgu'r ymddygiadau hyn i wasanaethau unigol neu wersi lles achlysurol. Mae angen eu plethu i ffabrig bywyd yr ysgol. Mae rhai strategaethau ymarferol yn cynnwys:

1. Micro - Wersi ac Arferion

Mae sesiynau byr, rheolaidd sy'n canolbwyntio ar un ymddygiad ar y tro yn fwy effeithiol na darlithoedd hir, anaml. Er enghraifft, gallai grŵp tiwtor dreulio deg munud bob wythnos yn ymarfer adnabod emosiynau, strategaethau oedi neu olygu negeseuon. Dros dymor, mae'r micro - wersi hyn yn meithrin iaith a disgywiad a rennir.

2. Dysgu yn Seiliedig ar Senario

Mae defnyddio senarios dienw, realistig yn caniatáu i ddisgyblion archwilio gwrthdaro ar-lein yn ddiogel. Gall athrawon gyflwyno sefyllfa (dadl sgwrs grŵp, meme gwarthus, sibrydion sy'n cael eu lledaenu ar gyfryngau cymdeithasol) a gofyn i ddisgyblion nodi sbardunau emosiynol, cynnig strategaethau oedi, drafftio ymatebion parchus a phenderfynu pryd y dylid ceisio cymorth. Mae hyn yn pontio damcaniaeth a phrofiad byw.

3. Cysylltiadau Trawsgwricwlaidd

Mae pynciau fel Saesneg, drama a dinasyddiaeth yn cynnig cyfleoedd naturiol i archwilio gwrthdaro, cymryd persbectif ac iaith. Gall dadansoddi rhyngweithiadau cymeriadau ar-lein mewn testunau cyfoes, neu fyrfyfyrto anghydfodau digidol mewn drama, atgyfnerthu'r ymddygiadau mewn ffyrdd deniadol.

4. Modelu Staff

Efallai mai ymddygiad oedolion yw'r offeryn addysgu mwyaf pwerus. Pan fydd staff yn ymateb i wrthdaro yn bwylllog, yn cydnabod eu hemosiynau eu hunain, yn defnyddio iaith barchus ac yn ceisio atebion cydweithredol, mae disgyblion yn gweld yr ymddygiadau ar waith. I'r gwrthwyneb, os yw disgyblion yn gweld oedolion yn cymryd rhan mewn dadleuon cyhoeddus, sarcasm neu gywilyddio ar-lein, bydd y cwricwlwm ffurfiol yn cael ei danseilio.

5. Llais y Disgybl a Chyd-Greu

Mae gwahodd disgyblion i helpu i ddylunio canllawiau ar gyfer ymddygiad ar-lein, neu i greu adnoddau (poster, fideos, gweithdai cyfoedion) am y pum ymddygiad, yn cynyddu perchnogaeth. Mae disgyblion yn fwy tebygol o ddefnyddio strategaethau y maent wedi helpu i'w llunio.

Diwylliant a Pholisi Ysgol Gyfan

Mae addysgu ymddygiad yn fwyaf effeithiol pan fydd yn rhan o ddiwylliant ysgol gyfan cydlynol . Mae hyn yn cynnwys:

- Polisiâu clir sy'n diffinio gwrthdaro ar-lein, yn amlinellu llwybrau adrodd, ac yn disgrifio sancsiynau ac opsiynau adferol.
- Negeseuon cyson ar draws y staff, fel nad yw disgyblion yn derbyn cyngor gwrthgyferbyniol ynghylch a ddylent anwybyddu, wynebu neu adrodd.

- Integreiddio â diogelu: dylid cydnabod gwrthdaro ar-lein fel pryder diogelu posibl, yn enwedig lle mae'n cynnwys bygythiadau, camfanteisio neu gasineb.

- Ymgysylltu â theuluoedd: mae angen i rieni a gofalwyr ddeall yr ymddygiadau sy'n cael eu dysgu er mwyn iddynt allu eu hatgyfnerthu gartref. Gall taflenni canllaw syml, gweithdai neu gylchlythyrau helpu.

Mae ysgol sy'n trin gwrthdaro ar-lein fel cyfrifoldeb a rennir, yn hytrach na mater preifat i ddisgyblion, yn creu amgylchedd mwy diogel. Mae disgyblion yn dysgu nad ydyn nhw ar eu pennau eu hunain, bod oedolion yn cymryd eu profiadau o ddifrif, a bod ffyrdd adeiladol ymlaen hyd yn oed pan fydd pethau'n mynd o chwith.

Casgliad

Nid yw gwrthdaro ar-lein yn diflannu. Wrth i lwyfannau esblygu a bywydau digidol disgyblion ehangu, bydd ysgolion yn parhau i wynebu anghydfodau sy'n gorlifo ar draws sgriniau ac i goridoriau. Nid y cwestiwn yw a fydd gwrthdaro yn digwydd, ond a fydd gan ddisgyblion y sgiliau i'w lywio heb niweidio eu hunain na phobl eraill. Mae canolbwyntio ar ymddygiadau addysgadwy yn cynnig ateb gobeithiol. Pan fydd ysgolion yn helpu disgyblion i adnabod sbardunau emosiynol, oedi cyn ymateb, dewis iaith barchus, ceisio cymorth ac atgyweirio niwed, maent yn gwneud mwy na rheoli digwyddiadau. Maent yn meithrin hunanreoleiddio, empathi a gwydnwch. Maent yn dysgu disgyblion bod gan eu gweithredoedd ar-lein ganlyniadau seicolegol, a'u bod yn gallu dewis ymatebion sy'n amddiffyn eu lles eu hunain ac urddas pobl eraill. I addysgwyr, mae hyn yn waith heriol. Mae'n gofyn am amynedd, cysondeb a pharodrwydd i ymgysylltu â realiti anhrefnus bywydau digidol disgyblion. Ac eto mae hefyd wedi'i alinio'n ddwfn â phwrpas craidd addysg: paratoi pobl ifanc nid yn unig ar gyfer arholiadau, ond ar gyfer bywyd yn y gymuned. Mewn byd lle mae cymaint o wrthdaro yn cael ei chwarae ar sgriniau, nid yw helpu disgyblion i lywio anghydfodau digidol bellach yn ddewis ychwanegol. Mae'n rhan ganolog o'r hyn y mae'n ei olygu i addysgu.

Y Tu Hwnt i Glywed: Sgiliau Gwrando Sylwgar

Cyflwyniad

Mae'r astudiaeth achos hon yn cyflwyno cysyniad mireinio o wrando yn yr ystafell ddosbarth fel teulu o safbwyntiau pwrpasol, y gellir eu gwahanu'n ddadansodol, yn hytrach nag un gallu.

Mae'r tacsonomeg yn deillio o arsylwadau Project Tokyo mewn ysgolion Japaneaidd lle mae athrawon yn enwi ac yn ymarfer safbwyntiau gwrando penodol yn rheolaidd. Mae'n deillio o drafodaethau ag adrannau a sefydliadau llywodraethol (megis Adran Hyfforddi Athrawon Llywodraeth Fetropolitan Tokyo a'r Cyngor Prydeinig). Yn olaf, mae'n deillio o ddamcaniaethu cyfoes mewn astudiaethau disgwrs, seicoleg wybyddol a phedegogiaeth gymdeithasol - emosïynol.

Mae trin gwrando fel rhywbeth pwrpasol yn hogi bwriadau dysgu, yn egluro meini prawf arsylwi ac yn alinio asesu â nodau gwybyddol, cymdeithasol a normadol penodol (Rost, 2011; Vandergrift, 2007). Wedi'i ehangu isod mae archwiliad o wrando wedi'i dynnu o angor cysyniadol yr sgrïpt kanji (聽) sy'n ceisio darparu cyfrif sy'n seiliedig ar dystiolaeth o bob safiad gwrando, gan leoli pob un mewn dadleuon damcaniaethol perthnasol ac edafedd empirig cyfoes.

Symbolaeth Kanji Japaneaidd: Awgrym Semiotig Haenog ar gyfer Addysgeg

symbol y kanji, 聽, yn gweithredu fel dyfais semiotig gryno sy'n mynegeo'n gyfoethog nodwedd amlfodol a moesol gwrando gofalus. Mae ei ddadansoddi addysgeg confensiynol yn tynnu pedwar motiff darllenadwy: clust (耳), llygad (目), calon/meddwl (心) a strôcs amgáu sy'n dynodi sylw unedig. Mae'r kanji yn defnyddio'r symbolau hyn fel liferi dadansodol ar gyfer nodi'r hyn a olygwn wrth "gwrando" y gellir ei gymhwyso'n uniongyrchol i gyd-destunau ystafell ddosbarth. Mae'r adran hon yn manylu ar yr elfennau hynny ac yn eu cysylltu ag ymchwil sy'n cyfiawnhau trin gwrando fel safbwynt integredig yn hytrach na rhestr wirio o sgiliau arwahanol.

- Clust (耳): mae'r gydran lythrennol hon yn rhoi blaenoriaeth i fynediad canfyddiadol clywedol. Mae cywirdeb canfyddiadol, sy'n cynnwys gwahaniaethu ffonemau, gwahanu signal - i - sŵn , sensitifrwydd prosodig, yn rhagofyniad ar gyfer gwrandawr uwch - drefn (Henshall, 1999; Vandergrift, 2007). Mae modelau gwybyddol yn pwysleisio bod mewnbwn swmlyd neu ddiraddiedig yn cynyddu'r llwyth prosesu yn sylweddol ac yn lleihau'r capasiti ar gyfer casglu a chydgrynhoi cof (Kintsch, 1998).
- Llygad (目): mae cydran y llygad yn ffurfioli natur amlfoddol cyfathrebu sefyllfaol. Mae ystum, sylu, arteffactau gweledol a chyd-destun amgylcheddol yn aml yn datgymalu mewnbwn llafar ac yn cynnal cydlyniant (Clark a Brennan, 1991; McNeill, 1992). Mae integreiddio amlfoddol yn lleihau amwysedd ac yn cefnogi sylw a sylfaen ar y cyd rhynglynwyr mewn gwaith rhyngweithiol (Clark a Brennan, 1991).
- Calon/Meddwl (心/↑): mae'r elfen hon yn angori dimensiynau deongliadol, gwerthusol a chymdeithasol - affeithiol megis deall persbectif rhywun arall, gwerthfawrogi, cyseiniant empathig a ffurfio barn. Mae gwaith damcaniaethol ar ddysgu cymdeithasol - emosiynol ac addysgeg ddeialogol yn gosod y galluoedd hyn fel rhai canolog i wrando pwrpasol, nid ychwanegiadau ymylol (Rogers a Farson, 1957; Vygotzky, 1978).
- Strôcs amgáu / uno: darllenir y strôcs ychwanegol yn y testun yn drosiadol fel cyfarwydddebau ar gyfer sylw cydlynol. Hynny yw gwrandawr fel safbwynt person cyfan sy'n integreiddio derbyniad synhwyrdd, sganio cyd-destunol a phrosesu mewnol. Mae'r undod gweledol hwn yn cefnogi'r honiad addysgeg bod gwrandawr effeithiol yn gyfeiriadedd trefnus o adnoddau yn hytrach na swm micro - sgiliau annibynnol (Spahn a Hadamitzky, 2004).

Yn semiotig, mae'r gwrthgyferbyniad rhwng gwrandawr sylwgar, amlfoddol (聴) a gwrandawr cyffredin (聞) yn ein helpu i ddiffinio'r hyn a olygwn wrth wrando. Yn y Gymraeg a'r Saesneg, mae'r gwahaniaeth yn aml yn cael ei ddrysio ac mae'r geiriau "clywed" a "gwrandawr" yn aml yn cael eu defnyddio'n gyfnewidiol. Gall y dull hwn guddio pwysigrwydd addysgeg sylw bwriadol, amlfoddol. Mae cadw'r gwahaniaeth kanji wrth gyfieithu arfer ystafell ddosbarth yn cadw cywirdeb dadansoddol ac yn helpu addysgwyr i enwi pa safbwynt penodol y maent yn ei fwrddu pan fyddant yn gofyn i ddisgylion "wrando".

Gwrandawr i Ddeall Cynnwys a Chysyniadau

Mae gwrandawr i ddeall yn safbwynt gwybyddol derbyniol y mae ei brif dasg yn cynnwys adeiladu cynrychioliadau meddyliol clir o drafodaeth lafar y gall dysgwyr eu defnyddio ar gyfer rhesymu a throsglwyddo. Mae modelau gwybyddol o ddealltwriaeth (Kintsch, 1998) yn disgrifio sut mae gwrandawr yn ffurfio modelau sefyllfa trwy gyfuno cynigion, casgliadau a disgwyliadau cwricwlaidd.

Mae gwaith empirig diweddar yn pwysleisio'r cefnogaeth metawybyddol ar gyfer y safbwynt hwn: mae dealltwriaeth hyfedr yn cynnwys cynllunio penodol, monitro gweithredol yn

ystod gwrandawr a gwerthusiad byr ar ôl gwrandawr (Polatcan et al., 2025). Mae astudiaethau'n cysylltu dealltwriaeth lwyddiannus â repertoire o strategaethau, fel gofyn cwestiynau syml a chrynhai, a chysylltu â gwybodaeth flaenorol am y pwnc sy'n lleihau'r angen am gasgliad trwm (Kintsch, 1998). Yn ddatblygiadol, mae gwrandawr yn symud o ddeall hanfodion arwynebol i ddealltwriaeth ddadansoddol ddyfnach trwy amlygiad graddol i drafodaeth fwy cymhleth, cwestiynu wedi'i dargedu a chyfluoedd i gymhwyso gwybodaeth newydd ei threfnu i broblemau.

Yn ddadansoddol, mae gwrandawr i ddeall yn wahanol i gofio gair i air. Mae tystiolaeth o lwyddiant yn cynnwys parafras cywir, ail-greu dilyniant dadleuon yn gydlynol, a'r gallu i ddefnyddio fframiau a glywyd i resymu ar draws problemau neu i addysgu eraill. Mewn cyd-destunau dwyieithog, fel lleoliadau Japaneg-Saesneg neu Gymraeg-Saesneg, mae cydgrynhoi yn aml yn cael ei gefnogi gan drawsieithu sy'n golygu deall cysyniad yn yr iaith dderbyn a'i gyfleu mewn iaith darged wahanol. Ar gyfer asesiad ystafell ddosbarth, mae'r safbwynt hwn yn cynnig canlyniadau mesuradwy (cywirdeb parafras, tasgau trosglwyddo) ond mae'n gofyn am alinio tasgau siarad â nodau dealltwriaeth penodol.

Gwrandawr ar Gofio ac Amgodio

sy'n canolbwyntio ar y cof yn blaenoriaethu prosesau sy'n trosi lleferydd yn wybodaeth wydn, adferadwy. Mae damcaniaeth wybyddol yn dangos nad yw amgodio yn awtomatig; mae angen strategaethau bwriadol ac fe'i cefnogir gan fecanweithiau cydgrynhoi sy'n elwa o ystod o ddulliau adfer (Roediger a Butler, 2011). Pan fydd gwrandawr yn mabwysiadu safbwynt amgodio maent yn defnyddio technegau fel segmentu, labelu, ymarfer a chysylltu mnemonig, ac maent yn aml yn defnyddio arteffactau allanol (megis nodiadau, diagramau) i sgaffaldio cydgrynhoi.

Mae ymchwil yn yr ystafell ddosbarth yn cadarnhau bod ymarfer adalw ar ôl penodau gwrandawr yn gwella cofio a throsglwyddo hirdymor yn fawr (Roediger a Butler, 2011). Felly mae'r safbwynt hwn yn bwysig yn addysgeg mewn meysydd dysgu lle mae cofio yn ganolog, fel dysgu geirfa, sgemâu gweithdrefnol a ffeithiau thematig. Mae hefyd yn wahanadwy'n ddadansoddol oddi wrth dealltwriaeth uniongyrchol: gall dysgwyr ddeall hanfod gwers ond dal i fethu â'i amgodio i'w ddefnyddio'n ddiweddarach.

Gwrandawr i Ddilyn Cyfarwyddiadau

ar gyfarwyddyd yn ysgogi prosesu dilyniannol ac amodol manwl gywir i drosi cyfarwydddebau llafar yn gamau gweithredu cywir. Mae dadansoddiadau ieithyddol o drafodaethau gorchmynnol a gweithdrefnol yn tynnu sylw at y gofynion gwybyddol ar gof gweithio a dilyniannu amserol (Clark a Carlson, 1982). Mewn ysgolion iaith a lleoliadau trochi llawn, mae ymarfer y safbwynt

hwn yn arbennig o bwysig oherwydd ei fod yn pwysleisio deall gorchmynion ac adfer y wybodaeth sydd ei hangen i weithredu.

Yn wahanol i ddealltwriaeth ar gyfer dealltwriaeth gysyniadol yn unig, mae gwrando ar gyfarwyddiadau yn canolbwyntio ar ganlyniadau : mesurir llwyddiant yn ôl ffyddlondeb perfformiad (y cywirdeb y mae rhywbeth yn cael ei gopïo neu ei atgynhyrchu) yn hytrach nag yn ôl paraffras mewnol. Mae hyn yn bwysig oherwydd gall gwallau gael canlyniadau pendant. Yn aml mae ymateb cywir neu anghywir i gyfarwyddyd, sy'n ei gwneud hi'n bwysig llunio camgymeriadau fel cyfleoedd dysgu risg isel .

Mae'r math hwn o wrando yn aml yn annog strategaethau cydadferol, fel ailadrodd ar unwaith, pwyntiau gwirio a defnyddio rhestrau gwirio gweledol, sy'n lleihau'r baich gwybyddol ac yn gwella dibynadwyedd. Mae ymchwil mewn ffactorau dynol a dylunio addysgu yn cefnogi dysgu amlfoddol (llafar, gweledol/cinesthetig a modelu/arddangos) i wella'r defnydd o weithdrefnau a lleihau cyfraddau gwallau. Yn addysgeg, mae gwahanu'r safbwynt hwn yn egluro pam mae rhai tasgau gwrando angen tystiolaeth wahanol a dyluniadau ystafell ddosbarth gwahanol na dealltwriaeth neu wrando beirniadol.

Gwrando i Baratoi neu lunio Ymateb

Paratoi - gwrando yw ystum rhagweld sy'n integreiddio dealltwriaeth â chynllunio lleferydd tymor byr. Rhaid i'r dysgwr ddeall y drafodaeth sy'n dod i mewn a chadw elfennau amlwg yn y cof gweithio ar yr un pryd wrth gyfansoddi cyfraniad sy'n sensitif i gyd-destun . Mae damcaniaeth llwyth gwybyddol yn egluro'r her: mae dewis elfennau ar gyfer cynhyrchu yn cystadlu â dyfnder dealltwriaeth ac mae angen hidlo strategol a sylw sy'n canolbwyntio ar nodau (Brown a Yule, 1983).

Mae'r safbwynt hwn yn ganolog i addysgeg ddeialog. Mae gwaith empirig yn yr ystafell ddosbarth yn dangos bod strwythurau penodol (megis rolau, amser aros a sgaffaldiau ymateb) yn cynyddu ansawdd cyfraniadau (Mercer, 2000; Banaruee et al., 2025). Mae paratoi llwyddiannus - gwrando yn weladwy pan fydd ymatebion yn cyfeirio'n uniongyrchol at sgwrs flaenorol, yn ymestyn rhesymu, neu'n gofyn cwestiynau cynhyrchiol yn ddadansodol sy'n symud y drafodaeth ymlaen.

Gwrando i Ddysgu Iaith ac Ynganiad

iaith - gwrando yn blaenoriaethu cydweddiad canfyddiadol i nodweddion ffonolegol, prosodig (rhythm, acen a thoniad) a chystrawennol (trefn geiriau) sy'n cefnogi cynhyrchu diweddarach. Mae cyfrifon damcaniaethol o gaffael ffonolegol yn pwysleisio tiwnio canfyddiadol: mae amlygiad dro ar ôl tro a gwahaniaethu wedi'i ffocysu yn galluogi dysgwyr i ffurfio

categoriâu ffonemig cadarn a gwybodaeth ddosbarthiadol (Vandergrift, 2007).

Mesurir llwyddiant gan gywirdeb cynyddol, ynganiad gwell mewn tasgau cynhyrchu ac adfer geiriol cyflymach. Yn fethodolegol, gall athrawon ddefnyddio tasgau datgodio seiliedig ar sain a mesurau rhuglder hydredol (er enghraifft y Fframwaith Cyfeirio Ewropeaidd Cyffredin ar gyfer leithoedd) i ddatblygu'r safbwynt hwn. Mae trin gwrando dysgu iaith ar wahân yn tynnu sylw at y ffaith nad dealltwriaeth yn unig yw gwrando iaith ond llwybr mewnbyn sy'n hanfodol ar gyfer geirfa, ffonoleg a hyfedredd llafar.

Gwrando am Empathi

Mae gwrando empathig yn rhoi blaenoriaeth i gyseiniant affeithiol a rhyngweithio perthynol: prif dasg y gwrandäwr yw deall ac adlewyrchu profiad emosiynol y siaradwr yn hytrach na blaenoriaethu echdynnu gwybodaeth ar unwaith (Rogers a Farson, 1957). Mae modelau seicolegol yn pwysleisio bod cydweddu affeithiol yn meithrin ymddiriedaeth, yn helpu i reoleiddio emosiwn ac yn creu amodau ar gyfer dysgu sy'n dibynnu ar ddiogelwch perthynol (Deci a Ryan, 2000).

Mewn ystafelloedd dosbarth, mae gwrando empathig wedi'i wreiddio mewn ymarfer adferol a deialog fugeiliol; mae'r canlyniadau'n cynnwys llai o wrthdaro, mwy o ddatgeliad a gwell hinsawdd yn yr ystafell ddosbarth. Mae'n dibynnu ar sensitifrwydd i giwiau paraieithyddol, cynnwys naratif a fframio cyd-destunol y siaradwr. Yn ddadansodol, mae gwrando empathig yn wybyddol ac yn ddull o gysylltu emosiynau. Mae'n cario dimensiynau moesegol (megis parch, diffyg barnu a gofal) sy'n llunio eicoleg gymdeithasol dysgu.

Gwrando ar Gydweithio a Chyd - Llunio Ystyr

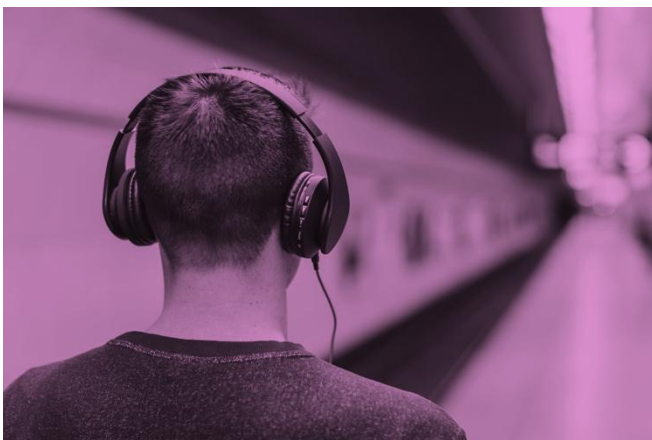
Mae gwrando cydweithredol yn trin deialog fel gwaith epistemig ar y cyd lle mae cyfraniadau unigol yn cael eu syntheseiddio i ddealltwriaeth a rennir. Mae gwaith damcaniaethol ar addysg ddeialogol yn gosod gwrando fel rhywbeth cyd - gynhyrchiol: mae gwybodaeth yn cael ei hadeiladu trwy gyfnewid rhyng-destunol a chysylltu meta-ddisgwrsifol (Mercer, 2000). Yn ymarferol, mae gwrando cydweithredol yn cynnwys trafod sut mae siaradwr yn trefnu ei destun, yn ymgysylltu â'i gynulleidfafa ac yn mynegi safbwynt. Mae'n gofyn am ymwybyddiaeth o rôl, derbyniad cilyddol a symudiadau penodol i ail-leisio a chysylltu syniadau cyfoedion. Yn gysyniadol, mae'r safbwynt hwn yn ail-lunio gwrando fel rhywbeth cynhyrchiol: mae gweithredoedd gwrando yn cynhyrchu'r deunydd y mae'r grŵp yn ei drawsnewid yn wybodaeth ar y cyd.

Gwrando i Werthuso a Meddwl yn Feirniadol

Mae gwrando beirniadol yn ysgogi amheuaeth ddadansoddol: mae'r gwrandaŵr yn barnu honiadau yn ôl digonolrwydd tystiolaethol, strwythur rhethregol a dibynadwyedd ffynhonnell (Kahneman, 2011). Mae'n gofyn am gynlluniau gwerthuso penodol a monitro metawybyddol am ragfarn a barnau anghywir. Mae dysgwyr sy'n mabwysiadu tueddiadau amheus ond teg ac yn defnyddio strategaethau gwerthuso yn dangos mwy o lwyddiant wrth ddehongli araith gyfryngol ac mewn tasgau rhesymu ar y cyd (Polatcan et al., 2025).

Mae asesu gwrando beirniadol yn golygu gofyn i ddysgwyr gyfiawnhau barnau gyda thystiolaeth, nodi bylchau rhesymegol neu strategaethau rhethregol ac adolygu safbwyntiau yng ngoleuni data newydd. Yn gysyniadol, mae gwrando beirniadol yn gwasanaethu amcanion epistemig, cyfrifoldeb ar y cyd ac amddiffyniad rhag trin, gan alluogi cyfranogiad grŵp rhesymegol.

Gwrando am Werthfawrogiad Esthetig

Mae gwrando esthetig yn rhoi blaenoriaeth i ffurf, naws a chrefft. Mae'r safbwynt yn gwerthfawrogi naws, ymadrodd, metaffor a gwead rhethregol, ac yn trin amwysedd fel adnodd ar gyfer cyfoeth deongliadol (Attfield ac Oatley, 2016). Mewn meysydd dysgu cwricwlaidd fel cerddoriaeth, llenyddiaeth a drama, mae gwrando esthetig yn meithrin sensitifrwydd mynegiannol, geirfa ddeongliadol ac iaith a rennir ar gyfer trafod crefft.

Mae gwaith ystafell ddosbarth ar ymgysylltu esthetig yn cysylltu amlygiad dro ar ôl tro ac ymarfer myfyriol â sgiliau deongliadol dyfnach. Y tu hwnt i'r celfyddydau, mae gwrando esthetig yn gwella sensitifrwydd i gynnildeb a naws sy'n fuddiol i ddysgu iaith, dealltwriaeth a chytgord cymdeithasol.

Gwrando i roi sylw i arwyddion di-eiriol ac amgylcheddol

Mae gwrando amlfoddol yn syntheseiddio mewnbyn clywedol â chiwiau gweledol a gofodol (ystum, mynegiant wyneb, ystum, procsemig a synau amgylchynol) i adeiladu dehongliad sefyllfaol cydlynol (McNeill, 1992). Mae'r safbwynt hwn yn hanfodol mewn ystafelloedd dosbarth cynhwysol lle mae signalau di-eiriol yn aml yn mynegeo anghenion, ac mewn rheolaeth ystafell ddosbarth lle mae ciwiau di-eiriol yn dynodi ymgysylltiad.

Mae ymchwil ar gyfathrebu amlfoddol yn dangos bod gan wrandawyr sy'n integreiddio sianeli gwybodaeth aneiriol yn effeithiol strategaethau atgyweirio rhyngweithiol gwell a dealltwriaeth gymdeithasol well.

Gwrando i Fonitro Dealltwriaeth a Hunanreoleiddio

Mae gwrando metawybyddol yn safbwynt gweithdrefnol parhaus lle mae gwrandawyr yn gwerthuso dealltwriaeth mewn amser real ac yn defnyddio strategaethau rheoleiddio, fel egluro cwestiynau a chrynhoi, i gynnal ansawdd dealltwriaeth (Flavell, 1979). Mae tystiolaeth gyfoes yn dangos bod cyfarwyddyd penodol mewn cynllunio, monitro a gwerthuso yn gwella canlyniadau gwrando academiaidd a throsglwyddiadau ar draws cyd-destunau yn ddibynadwy (Polatcan et al., 2025). Mae'r safbwynt hwn yn sail i ddysgu annibynnol: mae dysgwyr sy'n monitro ac yn rheoleiddio trwy wrando yn fwy medrus wrth addasu strategaethau, ceisio cefnogaeth ac osgoi camddealltwriaeth gronnus.

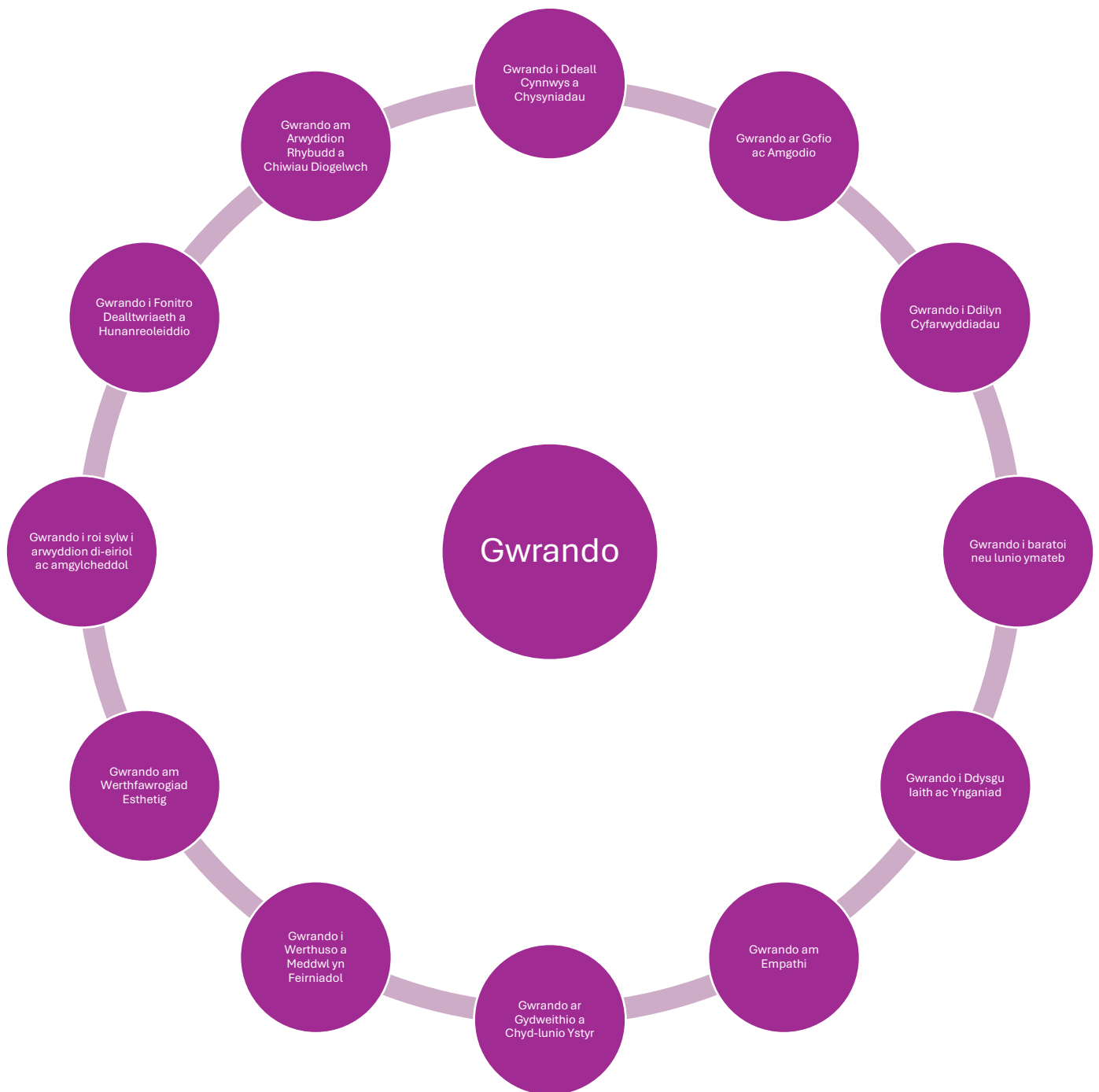
Gwrando am Arwyddion Rhybudd a Chiwiau Diogelwch

sy'n canolbwyntio ar wylidwriaeth yn blaenoriaethu canfod signalau gofid yn gyflym, gwaethygu a pheryglon amgylcheddol. Mae'r gwaith gwybyddol yn cynnwys canfod, dosbarthu ac ymateb cyflymach. Gall dysgwyr sydd wedi profi profiadau niweidiol sylweddol yn ystod plentynod ganolbwyntio gormod ar y math hwn o wrando, boed yn ymwybodol neu'n anymwybodol. Os felly, mae'n debygol y bydd dulliau gwrando eraill yn cael eu peryglu a bydd angen sicrwydd a dangos yn gyson bod yr amgylchedd yn ddiogel a bod yr unigolyn wedi'i amddiffyn rhag niwed. Dim ond pan fydd diogelwch wedi'i sefydlu y gellir gwireddu potensial gwrando llawn dysgwr.

Casgliad

Mae'r safbwyntiau hyn yn wahanol yn ddadansoddol ond wedi'u cydblethu'n empirig. Er enghraifft, mae gwrando i ddeall yn aml yn cyd-ddigwydd ag amgodio cof; gall gwrando empathig gyd-ddigwydd â monitro a rheoleiddio metawybyddol; mae gwrando cydweithredol yn dibynnu ar baratoi - gwrando a gwerthuso beirniadol.

Mae symbol kanji, 聴, yn parhau i fod yn hewristig defnyddiol yn union oherwydd ei fod yn rhoi blaenoriaeth i'r integreiddio hwn: clust ar gyfer craffter canfyddiadol, llygad ar gyfer sganio cyd-destunol, calon/meddwl ar gyfer gwerthfawrogiad a'r strôc amgáu ar gyfer cyfeiriadedd unedig. Mewn geiriau eraill, mae'r symbol kanji, 聴, yn cynnig llaw-fer semiotig sy'n tynnu sylw at aml-foddolrwydd a sylw moesol. Bydd gweithredu'r elfennau hyn mewn ysgolion a chanolfannau trochi yn helpu i ddylunio tasgau sy'n ynysu neu'n cyfuno prosesau penodol. Bydd yn helpu ymarferwyr i ddatgan nodau dysgu manwl gywir wrth ganiatáu i ddysgwyr brofi a defnyddio ystod lawn eu sgiliau gwranddo i ddyfnhau gwybodaeth, dealltwriaeth, empathi a sgiliau .

Cyfeiriadau

Attfield, S. a Oatley, K. (2016) *Gwerthfawrogiad Esthetig a'r Celfyddydau* . Llundain: Routledge.

Banaruee, H., Farsani, D. a Khatin -Zadeh, O. (2025) Grymuso addysg athrawon gyda thechnegau jig-so: mewnwelediadau o dasgau gwrandio dysgwyr iaith. *Frontiers in Education* , 10, Erthygl 1503888

Brown, G. a Yule, G. (1983) *Dadansoddi Traethodau* . Caergrawnt: Gwasg Prifysgol Caergrawnt

Clark, HH a Brennan, SE (1991) Grounding in communication. Yn: LB Resnick, JM Levine a SD Teasley, golygyddion. *Persbectifau ar Wybyddiaeth Gymdeithasol a Rennir* . Washington, DC: Cymdeithas Seicolegol America, tt. 127–149

Clark, HH a Carlson, TB (1982) Gwrandawyr a gweithredoedd lleferydd. *Iaith* , 58(2), tt. 332–373

Deci, EL a Ryan, RM (2000) Y “beth” a’r “pam” wrth geisio cyflawni nodau: anghenion dynol a hunanbenderfyniad -ymddygiad. *Ymchwiliad Seicolegol* , 11(4), tt. 227–268

Durkheim, É. (1912/1995) *Ffuriau Elfennol Bywyd Crefyddol* . Efrog Newydd: Free Press

Flavell, JH (1979) Metawybyddiaeth a monitro gwybyddol: Maes newydd o ymholiad gwybyddol-datblygiadol. *American Psychologist* , 34(10), tt. 906–911

Henshall, K. (1999) *Canllaw i Gofio Nodau Japaneaidd* . Llundain: Tuttle

Kahneman, D. (2011) *Meddwl, Cyflym ac Araf* . Llundain: Allen Lane.

Kintsch, W. (1998) *Dealltwriaeth: Paradigm ar gyfer Gwybyddiaeth* . Caergrawnt: Gwasg Prifysgol Caergrawnt.

McNeill, D. (1992) *Llaw a Meddwl: Beth Mae Ystumiau'n ei Ddatgelu am Feddwl* . Chicago: Gwasg Prifysgol Chicago.

Mercer, N. (2000) *Geiriau a Meddyliau: Sut Rydym yn Defnyddio Iaith i Feddwl Gyda'n Gilydd* . Llundain: Routledge.

Polatcan, F., Bixer, N. ac Er, O. (2025) Strategaethau gwrandio metawybyddol ac agweddau gwrandio beirniadol fel rhagfynegyddion sgiliau gwrandio academaidd ymgeiswyr athrawon. *SAGE Open* , Ionawr–Mawrth 2025, ID Erthygl 21582440251328768

Roediger, HL a Butler, AC (2011) Rôl hanfodol ymarfer adfer mewn -cadw tymor hir. *Trends in Cognitive Sciences* , 15(1), tt. 20–27

Rogers, CR a Farson, RE (1957) *Gwrandio Gweithredol* . Chicago: Canolfan Cysylltiadau Diwydiannol, Prifysgol Chicago

Rost, M. (2011) *Addysgu ac Ymchwilio i Wrando* (2il arg.). Harlow: Pearson

Spahn, M. a Hadamitzky, W. (2004) *Y Geiriadur Kanji* . Tokyo: Tuttle

Vandergrift, L. (2007) Ymarfer gwrandio helaeth a gwella mewnbn gan ddefnyddio ffonau symudol: annog -dysgu y tu allan i'r dosbarth gyda ffonau symudol. *TESL -EJ* , 11(2), tt. 1–16

Vygotsky, LS (1978) *Meddwl mewn Cymdeithas: Datblygiad Prosesau Seicolegol Uwch* . Caergrawnt, MA: Gwasg Prifysgol Harvard

Arwain y Gwaith Dynol: Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Addysg

Cyflwyniad

Mae arweinyddiaeth mewn addysg wedi bod yn ymdrech ddynol ddofn erioed. Nid sefydliadau cyflwyno cwricwlwm neu reoli asesiadau yn unig yw ysgolion; maent yn gymunedau byw sydd wedi'u llunio gan berthnasod, emosiynau, gwendidau a gobeithion. Mae uwch arweinwyr a phenaethiaid yn eistedd yng nghanol y cymunedau hyn, gan gario cyfrifoldebau sydd fel ei gilydd yn weithredol ac yn bersonol iawn. Disgwylir iddynt ddal yr ysgol yn gyson trwy ansicrwydd, ymateb yn ddoeth i argyfyngau, meithrin staff, diogelu disgyblion, a chynnal eglurder pwrpas hyd yn oed pan fydd yr hinsawdd emosiynol yn gythryblus. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r pwysau ar arweinwyr ysgolion wedi dwysáu: mae lefelau cynyddol o angen disgyblion, achosion diogelu cynyddol gymhleth, blinder y gweithlu, craffu cyhoeddus, a chyflymder di-baid newid wedi gwneud arweinyddiaeth yn fwy heriol nag erioed.

Yn y cyd-destun hwn, nid yw arweinyddiaeth dosturiol yn ddewis arall meddal i fodelau arweinyddiaeth traddodiadol. Mae'n ddull disgybledig, bwriadol a strategol sy'n cydnabod gwirionedd canolog bywyd addysgol: mae pobl yn gweithio'n well, yn meddwl yn well ac yn ymddwyn yn well pan fyddant yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, eu deall a'u bod yn ddiogel. Nid yw arweinyddiaeth dosturiol yn ymwneud â gostwng safonau nac osgoi sgysiau anodd. Mae'n ymwneud â chreu'r amodau lle mae rhagoriaeth yn bosibl oherwydd bod y sylfeini dynol yn gryf.

Mae'n ymwneud ag arwain gydag eglurder a dewrder wrth llynu'n gadarn wrth urddas pob person yng nghymuned yr ysgol.

Mae'r erthygl hon yn archwilio arweinyddiaeth dosturiol fel fframwaith ymarferol, seicolegol a diwylliannol ar gyfer uwch arweinwyr. Mae'n archwilio pam mae tosturi yn bwysig, sut mae'n gweithredu, a sut olwg sydd arno ym mywyd beunyddiol ysgol. Mae wedi'i ysgrifennu ar gyfer penaethiaid, dirprwy benaethiaid, penaethiaid cynorthwyol ac uwch arweinwyr sy'n cydnabod bod dyfodol addysg yn dibynnu nid yn unig ar systemau a strwythurau, ond ar y gwaith dynol sy'n eu dal at ei gilydd.

Yr Achos dros Arweinyddiaeth Drugarog

Yn aml, caiff arweinyddiaeth dosturiol ei chamddeall fel caredigrwydd yn unig. Mewn gwirionedd, mae'n safbwynt llym sy'n cyfuno empathi ag atebolrwydd, deallusrwydd emosiynol ag eglurder strategol, a chynhesrwydd perthynasol â dewrder proffesiynol. Mae wedi'i wreiddio mewn tair realiti gymhellol na all uwch arweinwyr eu hanwybyddu.

1. Llesiant Dynol fel Rhagamod ar gyfer Gwella Ysgolion

Systemau dynol yw ysgolion. Maent yn gweithredu trwy berthnasod, cyfathrebu, ymddiriedaeth a phwrpas a rennir. Pan fydd staff yn teimlo'n ddiogel yn seicolegol, yn cael eu

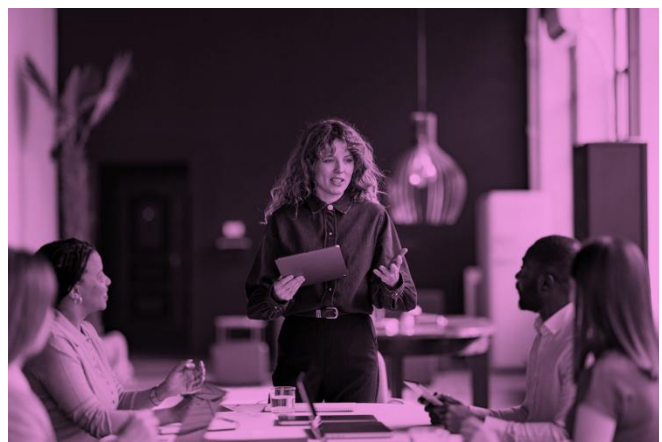
gwerthfawrogi a'u cefnogi, maent yn fwy creadigol, yn fwy gwydn ac yn fwy parod i arloesi. Maent yn cymryd risgiau, yn cydweithio'n ddyfnach ac yn ymgysylltu'n llawnach â dysgu proffesiynol. I'r gwrthwyneb, mae diwyllïannau sy'n seiliedig ar ofn yn cynhyrchu cydymffurfiaeth yn hytrach na rhagoriaeth. Gall staff ddilyn cyfarwyddiadau, ond nid ydynt yn ffynnu. Mae arweinyddiaeth dosturiol yn creu'r amodau emosiynol lle gall gwelliant wreiddio a chynnal ei hun.

2. Mae Tosturi yn Cryfhau Perthnasoedd Proffesiynol

Ymddiriedaeth yw arian cyfred arweinyddiaeth. Mae staff yn ymddiried yn arweinwyr sy'n gwrandao, sy'n egluro penderfyniadau, sy'n cydnabod anhawster ac sy'n gweithredu'n deg. Mae disgyblion yn ymddiried yn arweinwyr sy'n eu gweld fel unigolion yn hytrach na phroblemau. Mae rhieni'n ymddiried yn arweinwyr sy'n cyfathrebu'n agored ac yn barchus. Mae tosturi yn meithrin cyfalaf perthynas sy'n gwneud sgysiau anodd, rheoli newid ac ymateb i argyfyngau yn fwy effeithiol. Nid yw'n dileu her; mae'n gwneud her yn bosibl heb niweidio perthnasoedd.

3. Mae Tosturi yn Amddiffyn Arweinwyr Eu Hunain

Mae arweinyddiaeth uwch yn dreth emosiynol. Gall pwysau cyfrifoldeb, yr amlygiad i wrthdaro, pwysau atebolrwydd a'r angen cyson i wneud penderfyniadau erydu lles. Mae arweinwyr tosturiol yn ymarfer hunan - dosturi trwy gydnabod eu terfynau, rheoli eu cyflymder eu hunain, a cheisio cefnogaeth. Nid goddefgarwch yw hyn; cynaliadwyedd yw e. Ni all arweinwyr sy'n anwybyddu eu lles eu hunain arwain eraill yn dda. Felly mae arweinyddiaeth dosturiol yn cynnwys tosturi wedi'i gyfeirio at i mewn, gan ganiatáu i arweinwyr aros yn gyson, yn fyfyrion ac yn wydn.

Seicoleg Arweinyddiaeth Dosturiol

Mae arweinyddiaeth dosturiol wedi'i seilio ar egwyddorion seicolegol sy'n helpu arweinwyr i ddeall ac ymateb i ddeinameg emosiynol bywyd ysgol. Nid damcaniaethau haniaethol yw'r egwyddorion hyn; maent yn offer ymarferol sy'n llunio ymddygiad arweinyddiaeth bob dydd.

1. Adnabod a Rheoleiddio Emosiynau

Mae arweinwyr effeithiol yn cydnabod hinsawdd emosiynol eu hyssgol. Maent yn sylwi pan fydd staff yn bryderus, pan fydd disgyblion yn anesmwyth, a phan fydd tensiynau'n cynyddu. Maent yn ymwybodol o arwyddion cynnil — tŷn sgwsr ystafell staff, yr egni mewn coridor, yr oedi yn llais cydweithiwr. Yn hollbwysig, mae arweinwyr tosturiol yn rheoleiddio eu hymatebion emosiynol eu hunain. Maent yn modelu tawelwch

hyd yn oed o dan bwysau, nid trwy atal emosiwn ond trwy ei reoli. Mae'r stiwardiaeth emosiynol hon yn creu sefydlogrwydd ac yn lleihau'r tebygolrwydd o wneud penderfyniadau adweithiol.

2. Persbectif - Cymryd

Mae arweinwyr tosturiol yn ystyried yn weithredol sut mae sefyllfaoedd yn teimlo o safbwynt person arall. Nid yw hyn yn golygu cytuno â phob persbectif, ond ei ddeall. Mae cymryd persbectif yn lleihau gwrthdaro, yn gwella cyfathrebu ac yn cefnogi gwneud penderfyniadau teg. Pan fydd arweinwyr yn deall y cyd-destun emosiynol y tu ôl i ymddygiad aelod o staff neu ymateb disgybl, gallant ymateb yn fwy doeth ac yn fwy effeithiol.

3. Ymlyniad a Pherthyn

Mae ysgolion yn amgylcheddau sy'n gyfoethog o ran ymlyniad. Mae disgyblion a staff fel ei gilydd yn chwilio am berthyn, diogelwch a chysylltiad. Mae arweinwyr sy'n meithrin cynhesrwydd perthynasol — trwy welededd, hygyrchedd a diddordeb gwirioneddol — yn cryfhau gwead cymdeithasol yr ysgol. Mae ymdeimlad o berthyn yn cynyddu cymhelliant, yn lleihau pryder ac yn cefnogi ymddygiad. Felly mae arweinyddiaeth dosturiol yn cynnwys creu mannau perthynasol yn fwriadol lle mae pobl yn teimlo eu bod yn cael eu gweld a'u gwerthfawrogi.

4. Llwyth Gwybyddol ac Eglurder Penderfyniadau

Mae arweinwyr tosturiol yn deall na all staff sydd wedi'u gorlethu berfformio'n dda. Maent yn lleihau llwyth gwybyddol diangen trwy egluro disgwyliadau, symleiddio prosesau a chyfleu penderfyniadau'n glir. Felly mae tosturi wedi'i ymgorffori mewn dyluniad gweithredol. Pan fydd systemau'n glir ac yn hawdd eu rheoli, mae staff yn profi llai o straen a mwy o ymreolaeth. Nid yn unig mae hyn yn effeithlon; mae'n ddynol.

Ymddygiadau Craidd Arweinyddiaeth Dosturiol

Mae arweinyddiaeth dosturiol yn cael ei gweithredu drwy ymddygiad. Nid set o gredoau mohoni ond set o gamau y mae uwch arweinwyr yn eu modelu'n gyson. Mae'r ymddygiadau hyn yn llunio diwylliant yr ysgol ac yn dylanwadu ar sut mae staff a disgyblion yn profi arweinyddiaeth.

1. Presenoldeb Sylwgar

Mae tosturi yn dechrau gyda sylw. Mae arweinwyr sy'n bresennol yn llwyr — mewn sgysiau, mewn coridorau, mewn cyfarfodydd — yn arwydd bod pobl yn bwysig. Nid yw presenoldeb sylwgar yn ymwneud â threulio llawer iawn o amser gyda phob unigolyn; mae'n ymwneud ag ansawdd y sylw a roddir. Pan fydd arweinydd yn gwrandao heb rithro, yn cynnal iaith gorff agored, ac yn dangos diddordeb gwirioneddol, mae'r rhyngweithio'n dod yn ysturlon. Mae staff yn teimlo'n werthfawr, mae disgyblion yn teimlo'n cael eu cydnabod, ac mae'r arweinydd yn cael cipolwg ar fywyd emosiynol yr ysgol.

Mae presenoldeb sylwgar hefyd yn cynnwys sylwi ar arwyddion cynnil o ofid neu rwystredigaeth. Gall aelod staff tawel, disgybl sy'n tynnu'n ôl, neu sgwrs llawn tensiwn ddangos problemau dyfnach. Mae arweinwyr tosturiol yn effro i'r arwyddion hyn ac yn ymateb yn gynnar, gan atal pryderon bach rhag dod yn broblemau mwy.

2. Cyfathrebu Dyngarol

Mae arweinwyr tosturiol yn cyfathrebu gydag eglurder, cynhesrwydd a pharch. Maent yn osgoi amwysedd sy'n magu pryder, ac maent yn fframio negeseuon mewn ffyrdd sy'n cydnabod effaith ddynol penderfyniadau. Nid yw cyfathrebu dyngarol yn gwanhau disgwyliadau; mae'n eu cryfhau trwy sicrhau bod pobl yn deall ac yn teimlo eu bod yn cael eu parchu.

Wrth gyfleu negeseuon anodd, mae arweinwyr tosturiol yn egluro'r rhesymeg y tu ôl i benderfyniadau, yn cydnabod pwysau emosiynol y wybodaeth, ac yn cynnig lle i gwestiynau. Maent yn osgoi iaith llym neu ddiystyriol ac yn hytrach yn defnyddio ymadroddion sy'n cynnal urddas. Mae'r dull hwn yn meithrin ymddiriedaeth ac yn lleihau amddiffynoldeb, gan wneud newid yn fwy hylaw.

3. Tegwch a Chysondeb

Nid goddefgarwch yw tosturi. Tegwch ydyw. Mae staff a disgyblion yn ffynnu pan fydd disgwyliadau'n gyson, ffiniau'n glir a phenderfyniadau'n dryloyw. Mae arweinwyr tosturiol yn cymhwyso polisiau'n gyson, yn osgoi ffafriaeth, ac yn egluro rhesymu pan wneir eithriadau. Maent yn sicrhau bod atebolrwydd yn cael ei baru â chefnogaeth, gan gydnabod bod tegwch yn fath o dosturi oherwydd ei fod yn amddiffyn urddas ac yn lleihau ansicrwydd.

4. Ymatebion Adferol i Wrthdaro

Mae arweinwyr tosturiol yn defnyddio dulliau adferol i fynd i'r afael â gwrthdaro. Maent yn canolbwyntio ar atgyweirio perthnasoedd yn hytrach na rhoi bai ar rywun. Mae arweinyddiaeth adferol yn cynnwys hwyluso sgwrsiau sy'n archwilio effaith, annog cyfrifoldeb yn hytrach na chosb, a chefnogi ailintegreiddio ar ôl digwyddiadau. Mae'n modelu maddeuant a meddwl sy'n canolbwyntio ar y dyfodol, gan helpu disgyblion a staff i ddysgu o wrthdaro yn hytrach na chael eu diffinio ganddo.

Nid yw ymarfer adferol yn opsiwn hawdd; mae'n ddull disgybledig ar gyfer meithrin cryfder perthynas hirdymor. Mae'n gofyn am sgîl, amynedd a deallusrwydd emosiynol, ond mae ei effaith ar ddiwylliant yr ysgol yn ddofn.

5. Gofal Staff a Meithrin Proffesiynol

Mae arweinwyr tosturiol yn buddsoddi mewn lles staff nid fel ychwanegiad, ond fel blaenoriaeth strategol. Maent yn amddiffyn staff rhag llwyth gwaith diangen, yn cynnig dulliau hyblyg lle bo modd, ac yn darparu datblygiad proffesiynol o ansawdd uchel. Maent yn cydnabod cyflawniadau yn gyhoeddus ac yn breifat, gan greu diwylliant lle mae staff yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u cymell.

Mae gofal staff hefyd yn cynnwys creu mannau diogel yn seicolegol ar gyfer deialog onest. Pan fydd staff yn teimlo eu bod yn gallu mynegi pryderon heb ofni barn, mae'r ysgol yn dod yn fwy addasol ac yn fwy gwydn. Mae arweinwyr tosturiol yn meithrin yr agoredrwydd hwn trwy eu hymddygiad eu hunain, gan fodelu bregusrwydd ac ymarfer myfyriol.

6. Tosturi Dewr

Weithiau mae tosturi yn gofyn am ddewrder. Rhaid i arweinwyr wneud penderfyniadau anodd — ynghylch staffio, diogelu, ymddygiad neu berfformiad — gyda dynoliaeth ac eglurder. Mae tosturi dewr yn golygu bod yn onest hyd yn oed pan fo'r neges yn anodd, dal ffiniau sy'n amddiffyn y gymuned, a gweithredu'n bendant pan fo diogelwch yn y fantol. Mae'n cydbwysu empathi â chyfrifoldeb, gan sicrhau nad yw tosturi yn dod yn osgoi.

Tosturi heb ddewrder yw sentimentalrwydd. Dewrder heb dosturi yw creulondeb. Mae arweinyddiaeth yn gofyn am y ddau.

Arweinyddiaeth Dosturiol ar Waith: Dulliau Ysgol Gyfan

Nid yw arweinyddiaeth dosturiol wedi'i chyfyngu i ymddygiad unigol; mae'n llunio diwylliant yr ysgol gyfan. Gall uwch arweinwyr ymgorffori tosturi trwy gamau strategol sy'n dylanwadu ar systemau, perthnasoedd ac arfer dyddiol.

1. Dylunio Systemau sy'n Lleihau Straen

Mae arweinwyr tosturiol yn archwilio systemau ysgolion drwy lens ddynol. Maent yn gofyn a yw prosesau'n lleihau neu'n cynyddu llwyth gwaith, a yw sianeli cyfathrebu'n glir neu'n ddryslyd, ac a yw staff yn derbyn gormod o negeseuon. Maent yn ystyried a yw disgyblion yn llywio biwrocratiaeth ddiangen ac a yw disgwyliadau'n realistig.

Mae systemau symlach yn dosturiol oherwydd eu bod yn parchu terfynau gwybyddol ac emosiynol pobl. Pan fydd prosesau'n syml a chyfathrebu'n gydlynol, mae staff yn profi llai o straen a mwy o ymreolaeth. Mae hyn yn gwella perfformiad ac yn cryfhau lles.

2. Adeiladu Diwylliannau Perthynasol

Mae ysgolion yn ffynnu pan fydd perthnasoedd yn gryf. Gall arweinwyr feithrin diwylliant perthynas drwy annog cydweithio yn hytrach na chystadleuaeth, creu mannau ar gyfer cysylltiad staff, a modelu anghytundeb parchus. Maent yn dathlu cyflawniadau ar y cyd ac yn meithrin ymdeimlad o bwrpas a rennir.

Nid yw diwylliant perthynasol yn ddamweiniol; mae'n cael ei beiriannu trwy ymddygiad arweinyddiaeth. Pan fydd arweinwyr yn blaenoriaethu perthnasoedd, mae'r ysgol yn dod yn lle lle mae pobl yn teimlo'n gysylltiedig ac yn frwdfrydig.

3. Arwain drwy Welededd

Mae arweinwyr tosturiol yn bresennol. Maent yn cerdded yr ysgol, yn cyfarch disgyblion, yn cysylltu â staff, ac yn dangos diddordeb ym mywyd yr ystafell ddosbarth. Mae gwelededd yn meithrin ymddiriedaeth ac yn lleihau'r pellter seicolegol rhwng arweinwyr a'r gymuned. Mae'n caniatáu i arweinwyr ddeall profiad bywyd staff a disgyblion, gan wneud eu penderfyniadau'n fwy seiliedig a mwy dyngarol.

4. Ymgorffori Ymarfer Myfyriol

Mae myfyrio yn weithred dosturiol oherwydd ei bod yn caniatáu i arweinwyr ddysgu o brofiad yn hytrach nag ailadrodd camgymeriadau. Gall ysgolion ymgorffori myfyrio trwy gofnodi arweinyddiaeth, sgysiau hyfforddi, sesiynau ôl-drafod strwythuredig ar ôl digwyddiadau, a grwpiau myfyrio staff. Mae myfyrio yn cryfhau deallusrwydd emosiynol ac yn gwella gwneud penderfyniadau, gan wneud yr ysgol yn fwy addasol a mwy gwydn.

5. Blaenoriaethu Diogelwch Seicolegol

Diogelwch seicolegol yw sylfaen diwylliant tosturiol. Mae arweinwyr yn ei adeiladu drwy groesawu her heb fod yn amddiffynnol, ymateb yn bwylllog i gamgymeriadau, annog arbofi, ac amddiffyn staff rhag cywilydd neu wawd. Pan fydd staff yn teimlo'n ddiogel, maent yn cyfrannu'n fwy llawn ac yn cymryd risgiau proffesiynol mwy. Felly, mae diogelwch seicolegol yn gwella lles a pherfformiad.

Arweinyddiaeth Dosturiol Yn ystod Argyfwng

Mae argyfyngau'n datgelu cymeriad arweinyddiaeth. Boed yn delio ag argyfwng diogelu, digwyddiad critigol neu drasiedi gymunedol, mae arweinyddiaeth dosturiol yn darparu sefydlogrwydd a dynoliaeth. Nid yw arweinyddiaeth argyfwng dosturiol yn dileu anhawster, ond mae'n lleihau niwed ac yn cryfhau cydnerthedd cymunedol.

Yn ystod argyfwng, mae arweinwyr tosturiol yn arafu'r cyflymder, gan gydnabod bod angen amser ar bobl i brosesu emosiwn. Maent yn cyfathrebu'n glir ac yn aml, gan gydnabod ofn ac ansicrwydd. Maent yn darparu cefnogaeth ymarferol ac emosiynol, yn cynnal arferion tawel lle bo modd, ac yn cynllunio ar gyfer adferiad hirdymor yn hytrach na chanolbwyntio'n llwyr ar ymateb uniongyrchol.

Nid yw arweinyddiaeth argyfwng dosturiol yn ymwneud ag ymddangos yn gryf; mae'n ymwneud â bod yn gyson. Mae'n ymwneud â dal y gymuned yn ofalus wrth lywio cymhlethdod yn glir.

Datblygu Arweinyddiaeth Dosturiol mewn Timau Uwch

Mae arweinyddiaeth dosturiol yn ymdrech ar y cyd. Gall uwch dimau ei meithrin drwy ddarllen a thrafod ar y cyd, hyfforddi sy'n canolbwyntio ar ddeallusrwydd emosiynol, arsylwi ymddygiadau arweinyddiaeth gan gymheiriaid, myfyrio ar y cyd ar benderfyniadau anodd, a chytuno ar normau cyfathrebu tosturiol. Mae uwch dîm tosturiol yn gosod y naws ar gyfer yr ysgol gyfan.

Pan fydd arweinwyr yn cefnogi ei gilydd, yn herio ei gilydd yn adeiladol, ac yn dwyn ei gilydd i gyfrif am arfer tosturiol, mae'r ysgol yn dod yn fwy cydlynol ac yn fwy dyngarol. Daw tosturi yn iaith a rennir yn hytrach na nodwedd unigol.

Casgliad

Mae arwain gwaith dynol addysg yn heriol, yn ddwfn ac yn ganlyniadol iawn. Mae uwch arweinwyr a phenaethiaid yn cario pwysau emosiynol eu cymunedau, yn aml yn dawel a heb gydnabyddiaeth. Mae arweinyddiaeth dosturiol yn cynnig ffordd o arwain sydd ar yr un pryd yn ddynol ac yn effeithiol - ffordd sy'n anrhydeddu urddas staff a disgyblion wrth ysgogi gwelliant gydag eglurder a phwrpas.

Nid meddalwch yw tosturi. Cryfder ydyw. Ymarfer disgybledig o weld pobl yn glir, ymateb yn ddoeth, a llunio diwylliant lle gall pawb ffynnu ydyw. Mewn oes o gymhlethdod, craffu a chyflymder di-baid, nid yw arweinyddiaeth dosturiol yn ddymunol yn unig. Mae'n hanfodol.

Kintsugi fel Athroniaeth Bedagogaid: Atgyweirio, Amherffeithrwydd, a Moesegol Sylw yn yr Ystafell Ddosbarth

Cyflwyniad

Mae Kintsugi (金継ぎ), y gelfyddyd Japaneaidd o atgyweirio cerameg wedi torri gyda lacwr ac aur powdr, yn cynnig fframwaith athronyddol ac ymarferol cyfoethog ar gyfer ailystyried arfer ystafell ddosbarth. Wedi'i wreiddio mewn estheteg wabi - sabi, sy'n gwerthfawrogi anbarhaolrwydd, amherffeithrwydd ac anghyflawnrwydd, mae Kintsugi yn ail-lunio toriad fel rhan weladwy a gwerthfawr o fywgraffiad gwrthrych (Juniper, 2003; Koren, 1994). Pan gaiff ei gyfieithu i addysg, mae Kintsugi yn dod yn drosiad ac yn ddull ar gyfer llunio diwylliannau dysgu sy'n anrhydeddu dysgu trwy gamgymeriadau, yn rhoi blaenoriaeth i atgyweirio ac yn meithrin gofal perthynol. Mae'r astudiaeth achos hon yn datblygu'r cysylltiadau hynny ac yn tynnu sylw at oblygiadau pendant i athrawon sy'n gweithio ar lawr yr ystafell ddosbarth.

Seiliau Esthetig: Gwneud Camgymeriadau'n Weladwy ac yn Werthfawr

Mae prif gynnig esthetig Kintsugi yn fwriadol wrth - reddfol i ddiwylliannau addysgol sy'n rhoi gwerth ar gymhwysedd di-dor: nid yw'r gwrthrych wedi'i atgyweirio wedi'i guddio; mae ei holltau wedi'u gorliwio ac felly'n dod yn lle y mae gwylwyr yn cyrchu hanes y gwrthrych. I addysgwyr mae hyn yn cynnig ail-lunio pwerus o gamgymeriadau. Yn lle bod yn stigma preifat i'w dileu

trwy adborth cywirol neu asesiad risg uchel, mae gwallau'n dod yn olion gweladwy o waith gwybyddol ac yn farciau y gellir eu darllen, eu trafod a dysgu oddi wrthynt.

Mae syniad Claxton o adeiladu pŵer dysgu ac ymchwil Boaler i rôl gynhyrchiol gwallau mathemategol yn cefnogi safbwynt o'r fath, gan ddangos bod dysgwyr sy'n ymgysylltu ag ansicrwydd ac anhawster yn datblygu dyfalbarhad a dealltwriaeth gysyniadol ddyfnach (Claxton, 2002; Boaler, 2016). Mae ymchwil ystafell ddosbarth ddiweddar yn dangos bod ymddygiadau athrawon sy'n modelu bregusrwydd ac yn normaleiddio adolygu yn cynyddu parodrwydd dysgwyr i gymryd risgiau deallusol a chynnal ymdrech (Kroeper, 2022; Slater, 2024). Felly mae cyfieithu Kintsugi i ymarfer bob dydd yn cynnwys newid yn yr hyn a ddangosir, a drafodir ac a asesir: mae athrawon yn gwneud y prosesau gwall ac atgyweirio yn ddarllenadwy trwy roi gwaith drafft yn y blaendir, anodi newidiadau, a defnyddio tasgau ffurfiannol sy'n gofyn i ddysgwyr esbonio sut mae eu meddwl wedi newid dros amser. Yn y modd hwn, mae gwythiennau gweladwy yn dod yn arteffactau addysgeg sy'n cefnogi metawybyddiaeth a normau cyfunol o amgylch brwydr gynhyrchiol am lwyddiant.

Dimensiynau Moesegol: Atgyweirio fel Ymarfer Perthynasol

Nid ymarfer esthetig yn unig yw Kintsugi; mae'n foesegeu gofal. Mae'r grefft yn gofyn am alinio darnau yn amyneddgar, haenu

gludiog yn ofalus, ac amser i welliannau galedu. Mae hyn yn tynnu sylw at safbwynt moesol yn erbyn gwaredu. Mewn cyd-destunau ysgol, mae moeseg o'r fath yn atseinio â phedegogau sy'n seiliedig ar drawma ac sy'n seiliedig ar ofal sy'n blaenoriaethu diogelwch a pharhad perthynasol (Van der Kolk, 2014; Noddings, 2012). Lle mae ymatebion cosbol, gwaharddol yn torri cysylltiadau perthynasol, mae arferion sy'n canolbwyntio ar atgyweirio yn cadw perthyn ac asiantaeth bersonol. Felly, mae gweithredu Kintsugi yn foesebol mewn ystafelloedd dosbarth yn golygu ailgyfeirio ymatebion disgyblu a bugeiliol o amgylch adferiad. Mae sgysiau adferol, cymodi wedi'u hwyluso (naill ai gan yr athro neu'r dysgwyr eu hunain), ac arferion strwythuredig ar gyfer gwneud iawn ar ôl camgymeriadau yn disodli sancsiynau â phrosesau sy'n dysgu cyfrifoldeb, empathi, a llafur atgyweirio perthnasoedd. Mae'r cyfeiriadedd hwn yn cydnabod nad yw atgyweirio yn un weithred adferol ond yn llinyn addysgu sy'n gofyn am amser, arferion sgaffaldiau, a chefnogaeth sefydliadol; pan gaiff ei gynnal, mae'n dysgu dysgwyr sut i roi sylw i niwed, derbyn cyfrifoldeb, a chyd - adeiladu ymddiriedaeth.

Cyseiniant Diwylliannol: Arteffactau Bob Dydd a Gwerth Defnydd

Mae tarddiad Kintsugi yn y seremoni de yn goleuo diwylliant sy'n gwerthfawrogi gwrthrychau yn union oherwydd eu hanes o ddefnydd a gofal. Yn chanoyu, mae offer wedi'u hatgyweirio yn cael eu gwerthfawrogi am y straeon y mae eu creithiau'n eu hadrodd; mae'r marciau'n dystiolaeth o barhad rhwng pobl, digwyddiadau ac arferion bob dydd (Sen, 1979). Gall ysgolion fabwysiadu gwerthfawrogiad tebyg ar gyfer olion materol dysgu. Yn hytrach na thrin llyfrau nodiadau, darnau gwaith drafft, arddangosfeydd ystafell ddosbarth ac arteffactau grŵp fel allbynnau byrhoedlog, gall athrawon adeiladu arferion addysgegol sy'n cadw'r olion hyn fel atgof cymunedol a thystiolaeth o lafur deallusol. Mae portffolios sy'n cadw drafftiau wedi'u hanodi, arteffactau sy'n dogfennu datrys problemau, ac yn gwerthfawrogi proses yn hytrach na chynhyrchion terfynol sgleiniog i gyd yn gweithredu o'r rhesymeg hon. Mae gwneud hynny'n cysylltu'r cwricwlwm â hanesion byw dysgwyr, gan ganiatáu i wybodaeth ystafell ddosbarth gael ei darllen fel rhan o fywgraffiad cymunedol sy'n esblygu a thrwy hynny gryfhau perthyn a stiwardiaeth (Hoque, 2023).

Meddylfryd Twf ac Addysgeg Camgymeriadau

Mae Kintsugi yn ymestyn ac yn ategu damcaniaeth meddylfryd twf Carol Dweck trwy ddarparu model esthetig - moesegol ar gyfer sut y gall ystafelloedd dosbarth urddasu brwydrau am lwyddiant. Mae canfyddiadau Dweck yn dangos bod credoau am hyblygrwydd gallu yn llunio dyfalbarhad a dehongliad anhawster; pan fydd dysgwyr yn dehongli camgymeriadau fel camau addysgiadol o ddatblygiad yn hytrach nag arwyddion digyfnewid o fethiant, maent yn mabwysiadu strategaethau addasol ac yn cynnal ymdrech (Dweck, 2006; Yeager a Dweck, 2012). Mae Kintsugi yn ychwanegu at hyn trwy ddangos sut y gall

atgyweirio gweladwy, cymunedol ei hun fod yn fecanwaith addysgu sy'n sgaffaldio fframiau deongliadol dysgwyr. Lle mae datganiadau meddylfryd twf syml mewn perygl o fynd yn wag os nad ydynt yn cael eu cyd-fynd ag ymarfer, mae'r metafor Kintsugi yn mynnu arteffactau gweladwy ac arferion cymdeithasol sy'n ymgorffori'r neges: gwelir, adroddir, a thrawsnewidir camgymeriadau yn enillion dysgu.

Mae gwaith empirig yn egluro sut y dylid rhoi'r dull cyfun hwn ar waith. Mae canmoliaeth ac adborth sy'n targedu proses, strategaeth, a chymau cywirol (yn hytrach na nodweddion sefydlog) yn cynhyrchu ymatebion mwy gwydn i rwystrau (Kroeper, 2022; Yeager et al., 2022). Mae ymyriadau sy'n canolbwyntio ar dwf yn cael yr effaith fwyaf pan gânt eu hymgorffori mewn ecosystemau ystafell ddosbarth lle mae iaith yr ymdrech am lwyddiant ac arferion adolygu yn arferol, pan fydd cylchoedd risg isel yn caniatáu methiant cynhyrchol, a phan fydd polisïau sefydliadol yn nodi bod adolygu ac atgyweirio yn cael eu gwerthfawrogi (Yeager et al., 2019). Yn ymarferol, mae hyn yn golygu bod yn rhaid i athrawon blethu arferion cyflenwol lluosog i fywyd bob dydd: modelu datrys problemau'n rheolaidd sy'n cynnwys dechrau anghywir a mireinio; strwythuro tasgau fel bod ymdrechion cynnar yn ffurfiannol yn benodol a bod angen adolygu a'i wobrwyo; dysgu dysgwyr i anodi gwallau gydag awgrymiadau sy'n gwneud y wers yn eglur ("Beth ddysgodd yr ymgais hon i mi? Beth fydda i'n ei geisio nesaf?"); a dylunio systemau adborth gan gymheiriad sy'n rhoi blaenoriaeth i strategaeth a chymau nesaf yn hytrach na chywirdeb yn unig. Pan gyfunir yr arferion hyn â gwersi tryloyw am niwroplastigedd, sy'n dangos sut mae ymarfer ac adborth cywirol yn newid rhwydweithiau'r ymennydd, mae dysgwyr yn derbyn rhesymeg a threfn arferol ar gyfer croesawu anhawster (Boaler, 2016).

Mae ymestyn y cysylltiad meddylfryd twf Kintsugi i waith ecwiti yn gofyn am fwy o naw. Mae ail-lunio creithiau fel tystiolaeth gan Kintsugi yn cynnig adnodd penodol ar gyfer cydnabod gwydnwch diwylliannol a chymdeithasol dysgwyr sydd wedi'u hymylu. Mae Toldson (2024) yn dadlau y dylai addysgwyr "ddathlu'r aur" trwy gadarnhau gwybodaeth a gafwyd trwy brofiadau anodd a strategaethau a ddysgwyd o gamgymeriadau, trawma a dyfalbarhad yn hytrach na dehongli bylchau perfformiad fel diffygion. Yn ymarferol, mae hyn yn cynnwys dylunio tasgau sy'n caniatáu i ddysgwyr gysylltu ymholiadau disgyblaethol â llythrennedd cymunedol, gan ddarparu llwybrau adolygu sy'n gwerthfawrogi ymdrechion strategol, a sicrhau bod negeseuon am ymdrech a thwf yn cael eu cyflwyno o fewn cyd-destunau diogel o ran perthynas lle mae hanesion emosiynol dysgwyr yn cael eu cydnabod (Van der Kolk, 2014; NEU, 2024). Mae'r sail dystiolaeth yn rhybuddio, fodd bynnag, bod gwaith meddylfryd heb gefnogaeth gyd-destunol yn gyfyngedig: gall negeseuon heb gyd-destun gynhyrchu ychydig o newid, tra bod rhaglenni integredig (lle mae arferion adborth, dylunio asesu, sgwrs athrawon a signalau sefydliadol yn cyd-fynd) yn cynhyrchu gwelliannau mesuradwy mewn dyfalbarhad a chyrhaeddiad (Yeager et al., 2019; Yeager et al., 2022). Mae methodolegau Kintsugi yn helpu athrawon i osgoi siarad arwynebol am dwf drwy fynnu arferion atgyweirio gweladwy a thrwy wneud y seilwaith cymdeithasol o gefnogaeth yn eglur ac yn weladwy i ddysgwyr.

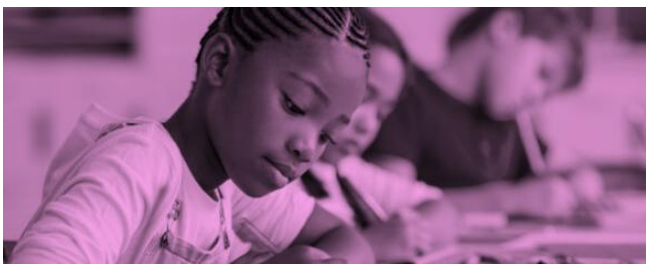
Goblygiadau Epistemolegol: Gwybodaeth fel y'i Torrwyd a'i Thrwsio

Mae Kintsugi yn annog athrawon i ailystyried epistemoleg yn yr ystafell ddosbarth. Yn hytrach na rhoi blaenoriaeth i lwybrau llyfn o anwybodaeth i feistrolaeth, mae Kintsugi yn awgrymu bod gwybodaeth yn aml yn destun newid, yn cael ei negodi, ac yn cael ei hail-greu trwy gyfnodau o chwalfa ac atgyweirio. Mae

model deialog Freire a safbwyntiau adeiladol cyfoes yn rhoi blaenoriaeth i ddysgu fel praxis (gweithredu, myfyr, a gweithredu diwygiedig) ac mae Kintsugi yn darparu trosiad materol ar gyfer y cylch hwnnw (Freire, 1970). Wrth ddylunio ystafell ddosbarth, mae'r persbectif hwn yn cefnogi unedau ymholi gyda phwyntiau gwirio adolygu adeiledig, arferion metawbyddol sy'n gofyn i ddysgwyr fynegi sut mae eu meddwl wedi newid, a datrys problemau cydweithredol sy'n gwneud y broses o atgyweirio cysniadol yn gyhoeddus. Pan fydd dysgwyr yn dogfennu eu llwybr dysgu gydag awgrymiadau fel "Roeddwn i'n arfer meddwl ... nawr rwy'n meddwl ... oherwydd ...", mae'r ystafell ddosbarth yn cynhyrchu olion darllenadwy o atgyweirio epistemig sy'n gweithredu fel tystiolaeth asesu ac fel arteffactau diwylliannol sy'n dangos bod twf deallusol yn flêr, yn gymdeithasol ac yn foesol (Badenhorst, 2018; Keulemans, 2016).

Kintsugi fel Fframwaith ar gyfer Ystafelloedd Dosbarth Ffyniannus

Mae methodolegau Kintsugi yn rhoi athroniaeth integreiddiol i athrawon sy'n cyfuno gwerthfawrogiad esthetig o amherffeithrwydd, ymrwymiad moesegol i atgyweirio, a strategaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth ar gyfer cefnogi dysgu o wallau. Pan gaiff ei weithredu'n feddylgar ac yn systematig, mae ymarfer gwybodus Kintsugi yn gwneud gwythiennau dysgu yn weladwy, yn cefnogi atgyweirio perthynasol gwydn, ac yn integreiddio adborth ac asesiad sy'n canolbwyntio ar dwf i addysgeg bob dydd. I athrawon, mae'r negeseuon ymarferol yn glir: trin gwallau fel data addysgu gweladwy, dylunio a diogelu arferion ar gyfer atgyweirio ac adolygu, a chynnal seilweithiau perthynasol sy'n galluogi dysgwyr i adolygu, adfer a ffynnu.

Cyfeiriadau

Badenhorst, P. (2018) Kintsugi a Phrosesau Niwed Cynhyrchiol: Gwerthoedd Ymgorfforiad ac Emosiwn ar gyfer Gwaith Gwrth-hiliol mewn Addysg. Traethawd ymchwil PhD, Prifysgol Talaith Pennsylvania. Ar gael yn: https://etda.libraries.psu.edu/files/final_submissions/17722 (Wedi'i gyrchu: 2 Tachwedd 2025)

Boaler, J. (2016) Meddylfryd Mathemategol: Rhyddhau Potensial Myfyrwyr trwy Fathemateg Greadigol, Negeseuon Ysbrydoledig ac Addysgu Arloesol. San Francisco: Jossey Bass

Claxton, G. (2002) Adeiladu Pŵer Dysgu: Helpu Pobl Ifanc i Ddod yn Ddysgwyr Gwell. Bryste: TLO Cyf.

Dewey, J. (1938) Profiad ac Addysg. Efrog Newydd: Macmillan

Dweck, CS (2006) Meddylfryd: Seicoleg Newydd Llwyddiant. Efrog Newydd: Random House

Dweck, CS (2019) 'Y Dewis i Wneud Gwahaniaeth', Arweinyddiaeth Addysgol, 77(2), tt. 24–30

Freire, P. (1970) Addysgeg y Gorthrymedig. Efrog Newydd: Herder a Herder

Hoque, N. (2023) 'Addysgeg sy'n ymatebol yn ddiwylliannol: anrhydeddu hanes myfyrwyr mewn ymarfer ystafell ddosbarth', International Journal of Inclusive Education, 27(8), tt. 1023–1039

Juniper, A. (2003) Wabi Sabi: Celfyddyd Byrhoedlogrwydd Japaneaidd. Boston: Tuttle Publishing

Keulemans, S. (2016) 'Atgyweirio fel addysgeg: diwylliant materol ac ymarfer trawsnewidiol', Journal of Material Culture in Education, 4(1), tt. 45–62

Koren, L. (1994) Wabi Sabi ar gyfer Artistiaid, Dylunwyr, Beirdd ac Athronwyr. Point Reyes: Imperfect Publishing

Kroeper, K. (2022) 'Ymddygiadau athrawon sy'n dynodi twf: tystiolaeth ac oblygiadau'r ystafell ddosbarth', Addysgu ac Addysg Athrawon, 110, Erthygl 103635

McInerney, P. a McKlinton, A. (2021) 'Dull adferol o ymdrin â gwrthdaro ac ymddygiad yn yr ystafell ddosbarth', Pastoral Care in Education, 39(3), tt. 210–227

NEU (2024) Canllawiau ar ddulliau sy'n seiliedig ar drawma mewn ysgolion. Crynodebau canllawiau Undeb Addysg Cenedlaethol. Llundain: NEU

Sen, S. (1979) Chado: Ffordd y Te. Tokyo: Tankosha

Slater, A. (2024) 'Goddefgarwch am wallau a dylunio ystafelloedd dosbarth: strategaethau ar gyfer gwydnwch', Journal of Educational Practice, 18(2), tt. 77–95

Smeenk, T. (2021) Dad-greu'r Dyfodol: Cryfder Metaforaidd Kintsugi mewn Meddwl ar gyfer Cynaliadwyedd yn y Dyfodol. Traethawd hir meistr, Prifysgol Lund. Ar gael yn: <https://lup.lub.lu.se/student-papers/record/9044229> (Wedi'i gyrchu: 2 Tachwedd 2025)

Toldson, I. (2024) O Greithiau i Gyfanrwydd: Dull Kintsugi o Ecwiti Academiaidd a Rhagoriaeth. Ar gael yn: <https://www.linkedin.com/pulse/from-scars-cyfanrwydd-dull-kintsugi-ecwiti-academiaidd-ivory-toldson-nlxke/> (Wedi'i gyrchu: 2 Tachwedd 2025)

Van der Kolk, B. (2014) Mae'r Corff yn Cadw'r Sgôr: Ymennydd, Meddwl, a Chorff wrth lacháu Trawma. Efrog Newydd: Viking

Yeager, DS, Hanselman, P., Walton, GM, Murray, JS, Crosnoe, R., Muller, C., Tipton, E., Schneider, B., Hulleman, CS, Hinojosa, CP, Paunesku, D., Romero, C., Flint, K., O'Brien, K., Paluck, EL a Dweck, CS (2019) 'Mae arbrawf cenedlaethol yn datgelu lle mae meddylfryd twf yn gwella cyflawniad', Nature, 573, tt. 364–369

Yeager, DS, Lee, HY a Smith, J. (2022) 'Cyd-destunoli meddylfryd twf: strategaethau ar gyfer ymgorffori meddylfryd mewn systemau ystafell ddosbarth', Adolygiad o Ymchwil Addysgol, 92(1), tt. 1–34

Yeager, DS a Dweck, CS (2012) 'Meddylfryd sy'n Hyrwyddo Gwydnwch: Pan fydd Myfyrwyr yn Credu y Gellir Datblygu Nodweddion Personol', Seicolegydd Addysgol, 47(4), tt. 302–314. doi:10.1080/00461520.2012.722805

Addysg Athronyddol: Addysgu am Benblethau Moesegol

Cyflwyniad: Pam mae Addysg Athronyddol yn Bwysig mewn Ysgolion Heddiw

Mae addysg athronyddol wedi bod yn bresennol mewn ysgolion erioed, er yn aml yn dawel, wedi'i gwehyddu i mewn i sgysiau am degwch, caredigrwydd, cyfrifoldeb a gwirionedd. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae wedi dechrau symud o'r ymylon i ganol meddwl addysgol. Mae ysgolion yn cydnabod fwyfwy bod plant yn tyfu i fyny mewn byd lle nad yw cymhlethdod moesegol yn her achlysurol ond yn realiti dyddiol. Maent yn dod ar draws cwestiynau moesol yn eu cyfeillgarwch, yn eu bywydau digidol, yn eu dealltwriaeth o hunaniaeth ac yn eu hymgysylltiad â'r byd ehangach. Felly mae gan ysgolion gyfrifoldeb nid yn unig i addysgu gwybodaeth ond i feithrin y galluoedd deallusol ac emosiynol sy'n helpu plant i lywio penblethau moesegol gydag aeddfedrwydd, chwilfrydedd a gofal.

Mae addysg athronyddol yn cynnig ffordd bwerus o gyflawni'r cyfrifoldeb hwn. Mae'n gwahodd disgyblion i feddwl yn ddwfn am gwestiynau nad oes ganddynt atebion hawdd, i archwilio syniadau sy'n ymestyn eu dychymyg ac i ymgysylltu â safbwyntiau sy'n wahanol i'w rhai hwy eu hunain. Mae'n eu dysgu y gall anghytundeb fod yn barchus, nad yw ansicrwydd yn fethiant a bod rhesymu yn ymdrech ar y cyd yn hytrach na chwaraeon cystadleuol. Wrth wneud hynny mae'n meithrin tueddiadau sy'n hanfodol ar gyfer bywyd mewn cymdeithas

amryfal. Mae'r rhain yn cynnwys empathi, gostyngeiddrwydd deallusol, meddwl beirniadol a barn fyfyrion.

Un o'r ffyrdd mwyaf effeithiol o gyflwyno meddwl athronyddol i blant yw trwy arbrofion meddwl. Mae'r rhain yn senarios wedi'u crefftio'n ofalus sy'n goleuo egwyddorion moesol, yn datgelu rhagdybiaethau cudd ac yn ysgogi trafodaeth ystyrlon. Mae arbrofion meddwl fel Problem y Troli, Peiriant Profiad Nozick a Llong Theseus wedi cael eu defnyddio ers tro mewn prifysgolion i herio greddfau plant. Maent yn hynod hygyrch i ddisgyblion oedran cynradd pan gânt eu fframio'n ofalus. Mae plant yn ymateb yn reddfol i straeon, posau a senarios dychmygus. Maent yn mwynhau archwilio cwestiynau sy'n dechrau gyda "Beth os" ac maent yn mwynhau'r cyfle i brofi ffiniau eu meddwl eu hunain. Felly, mae arbrofion meddwl yn darparu pont naturiol rhwng chwilfrydedd plentyndod ac ymholiad athronyddol.

Mae addysg athronyddol hefyd yn cyd-fynd yn agos ag Athroniaeth i Blant, a elwir yn aml yn syml yn P4C. Mae'r traddodiad addysgeg hwn wedi llunio arfer ystafell ddosbarth ers degawdau. Mae'n pwysleisio creu cymuned ymholi, lle lle mae disgyblion yn eistedd gyda'i gilydd, yn gwrandao'n astud, yn adeiladu ar syniadau ei gilydd ac yn archwilio cwestiynau ar y cyd. Nid dadl mohoni ac nid gwers lle mae'r athro'n cyflwyno atebion. Yn hytrach, mae'n daith resymu a rennir, wedi'i harwain gan gwestiynau agored ac wedi'i seilio ar barch at ei gilydd. Mae P4C yn darparu'r strwythur sy'n caniatáu archwilio penblethau moesegol yn ddiogel ac yn ystyrlon. Mae'n sicrhau nad yw

ymholiad athronyddol yn haniaethol ond yn berthynol, nid yn frawychus ond yn grymuso.

athronyddol yn cynnig mwy na gweithgaredd cyfoethogi. Mae'n fuddsoddiad diwylliannol. Mae ysgolion sy'n cofleidio meddwl athronyddol yn meithrin hinsoddau lle mae disgyblion yn teimlo eu bod yn cael eu clywed, lle mae staff yn teimlo eu bod yn cael ymddiriedaeth a lle mae cwestiynau anodd yn cael eu trin â chwilfrydedd tawel yn hytrach nag ofn. Mewn amgylcheddau o'r fath mae plant yn dysgu bod eu meddyliau'n bwysig, bod gwerth i'w lleisiau a'u bod yn gallu cyfrannu at ddealltwriaeth ar y cyd. Mae hyn yn cryfhau gofal bugeiliol, yn gwella diwylliant ymddygiad ac yn cyfoethogi dyluniad cwricwlwm. Mae hefyd yn cefnogi diogelu oherwydd bod disgyblion sydd wedi arfer mynegi eu meddyliau ac archwilio cwestiynau moesegol yn fwy tebygol o siarad allan pan fydd rhywbeth yn teimlo'n anghywir.

Mae'r angen am addysg athronyddol yn cael ei ddwysáu gan gymhlethdod plentyndod modern. Mae plant yn wynebu penblethau moesegol mewn mannau digidol yn aml ymhell cyn iddynt ddod ar eu traws mewn gwersi moeseg ffurfiol. Rhaid iddynt benderfynu a ddylent rannu neges, a ddylent ymyrryd mewn sgwrs grŵp, a ddylent gredu sibrydion, a ddylent bostio llun, a ddylent ymateb i angharedigrwydd ac a ddylent ymddiried yn yr hyn a welant ar-lein. Nid penderfyniadau dibwys yw'r rhain. Dewisiadau moesol ydynt sy'n llunio perthnasoedd, lles a hunaniaeth. Mae addysg athronyddol yn rhoi'r offer i ddisgyblion feddwl am y dewisiadau hyn yn ofalus yn hytrach nag ar fyrbwyll.

Mae hefyd yn paratoi disgyblion ar gyfer y cwestiynau moesegol sy'n codi o dechnoleg. Mae deallusrwydd artifisial, cerbydau ymreolus, realiti rhithwir a phreifatrwydd data i gyd yn codi materion moesol dwys. Nid yw arbrofion meddwl fel Problem y Troli bellach yn bos ystafell ddosbarth yn unig. Mae'n gwestiwn go iawn wrth ddylunio ceir hunan-yrriu. Mae Peiriant Profiad Nozick yn atseinio â dadleuon am fyda rhithwir a lles digidol. Mae Llong Theseus yn adleisio cwestiynau am hunaniaeth mewn oes o avatarau ar-lein a hunaniaethau digidol wedi'u curadu. Mae addysg athronyddol yn helpu disgyblion i ddeall nad yw technoleg yn niwtral. Mae'n cael ei llunio gan werthoedd dynol a rhaid archwilio'r gwerthoedd hynny.

Wrth wraidd addysg athronyddol mae'r gred bod plant yn gallu meddwl yn ddwfn. Efallai na fyddant yn defnyddio geirfa athronwyr proffesiynol, ond gallant resymu, cwestiynu, dychmygu a myfyrio. Gallant gydnabod tegwch, ymdopi â phroblemau a mynegi eu fframweithiau moesol eu hunain sy'n dod i'r amlwg. Pan roddir yr amgylchedd cywir iddynt, un sy'n ddiogel, yn strwythuredig ac yn ddeialogol, maent yn codi i'r her gyda mewnwleddiad rhyfeddol. Felly mae uwch arweinwyr sy'n hyrwyddo addysg athronyddol yn cadarnhau gwirionedd pwerus. Nid yn unig y mae meddyliau plant yn barod am wybodaeth. Maent yn barod am ddoethineb.

Mae addysg athronyddol hefyd yn cryfhau'r berthynas rhwng disgyblion ac athrawon. Pan fydd athrawon yn ymgysylltu â syniadau disgyblion yn hytrach na dim ond cyflwyno cynnwys, maent yn modelu gostyngeddrwydd a chwilfrydedd deallusol. Maent yn dangos nad oes gan oedolion yr holl atebion a bod dysgu yn ymdrech ar y cyd. Mae hyn yn meithrin ymddiriedaeth ac yn dyfnhau gwedd perthynas yr ysgol. Mae hefyd yn gwella lles staff oherwydd bod athrawon sy'n hwyluso ymholiad athronyddol yn aml yn adrodd bod y sesiynau hyn yn egniol, yn llawen ac yn broffesiynol foddhaol. Maent yn atgoffa athrawon pam y gwnaethon nhw ymuno â'r proffesiwn. Fe wnaethon nhw ymuno ag ef i helpu plant i feddwl, tyfu a ffynnu.

I uwch arweinwyr, mae gwerth strategol addysg athronyddol yn glir. Mae'n cefnogi diwylliant ymddygiad trwy ddysgu disgyblion

i resymu cyn ymateb. Mae'n cryfhau diogelu trwy annog disgyblion i fynegi pryderon. Mae'n cyfoethogi dyluniad cwricwlwm trwy gysylltu pynciau â chwestiynau moesegol. Mae'n gwella gofal bugeiliol trwy roi iaith i ddisgyblion ar gyfer eu hemosiynau a'u penblethau. Mae'n cefnogi datblygiad staff trwy fodelu arfer myfyriol. Mae'n meithrin ethos ysgol wedi'i seilio ar urddas, parch ac ymgysylltiad meddylgar â'r byd.

Felly nid yw addysg athronyddol yn ddewis ychwanegol. Mae'n elfen hanfodol o addysg uchelgeisiol sy'n canolbwyntio ar bobl. Mae'n paratoi disgyblion nid yn unig ar gyfer llwyddiant academiaidd ond ar gyfer bywyd yn y gymuned. Mae'n eu dysgu i feddwl yn ofalus, i wrando â pharch ac i weithredu â gonestrwydd. Mewn byd lle mae cymhlethdod moesegol yn anochel, mae addysg athronyddol yn cynnig cwpawd. Nid yw'n darparu atebion. Mae'n helpu disgyblion i lywio ansicrwydd gyda doethineb.

Pwrpas Addysgu Penblethau Moesegol

Mae addysgu penblethau moesegol mewn ysgolion yn gwasanaethu pwrpas dyfnach na dim ond annog trafodaeth fywiog. Mae'n ffordd o helpu plant i ddeall eu hunain, deall eraill a deall y byd maen nhw'n tyfu iddo. Mae penblethau moesegol yn gwahodd disgyblion i archwilio cwestiynau nad oes ganddyn nhw atebion syml, a thrwy wneud hynny maen nhw'n meithrin arferion meddwl sy'n cefnogi dinasyddiaeth feddylgar, aeddfedrwydd emosiynol a barn fyfyriol. I arweinwyr, nid yn unig yn yr hyn y mae disgyblion yn ei ddysgu y mae gwerth y gwaith hwn, ond yn y math o ddiwylliant ysgol sy'n dod i'r amlwg pan fydd meddwl athronyddol yn dod yn rhan o fywyd bob dydd.

Mae penblethau moesegol yn annog disgyblion i feddwl y tu hwnt i reddf ac i fynegi rhesymau dros eu dewisiadau. Pan fydd plant yn wynebu senario sy'n herio eu rhagdybiaethau, maent yn dechrau cydnabod bod cwestiynau moesol yn aml yn cynnwys gwerthoedd cystadleuol. Maent yn dysgu y gall tegwch wrthdaro â theyrngarwch, y gall caredigrwydd wrthdaro â gonestrwydd, a'r gall diogelwch wrthdaro â rhyddid. Nid yw'r tensiynau hyn yn haniaethol. Maent yn bresennol ym mywyd beunyddiol cymuned ysgol. Pan fydd disgyblion yn ymarfer rhesymu trwy benblethau, maent yn dod yn fwy parod i lywio sefyllfaoedd go iawn yn ofalus yn hytrach nag ar fyrbwyll.

Mae'r gwaith hwn hefyd yn meithrin empathi. Yn aml, mae penblethau moesegol yn gofyn i ddisgyblion ddychmygu sut mae sefyllfa'n teimlo o safbwynt person arall. Pan fyddant yn ystyried teimladau'r person ar y trac yn y Problem Troli, neu'r person sy'n dewis mynd i mewn i'r Peiriant Profiad, neu'r person sy'n meddwl tybed a ydynt yn dal i fod yr un unigolyn yn Llong Theseus, maent yn ymarfer camu y tu allan i'w safbwynt eu hunain. Mae'r symudiad dychmygus hwn yn ganolog i ddatblygiad moesol. Mae'n helpu disgyblion i ddeall bod profiadau pobl eraill yn real ac yn ystyrlon, hyd yn oed pan fyddant yn wahanol i'w profiadau eu hunain.

Mae addysg athronyddol hefyd yn cefnogi gostyngeddrwydd deallusol. Pan fydd disgyblion yn sylweddoli y gall pobl ddeallus anghytuno am yr un broblem, maent yn dechrau gwerthfawrogi terfynau sicrwydd. Maent yn dysgu nad yw newid meddwl yn wendid ond yn arwydd o dwf. Maent yn darganfod y gall gwrandao'n ofalus fod yn fwy pwerus na siarad yn gyflym. Mewn byd lle mae trafodaeth gyhoeddus yn aml yn bolaredig, mae'r gallu hwn i fod yn ostyngedid yn hanfodol. Mae'n helpu disgyblion i wrthsefyll y demtasiwn i or-symleiddio materion cymhleth ac yn eu hannog i aros yn agored i syniadau newydd.

Mae seicoleg ddatblygiadol yn rhoi cipolwg ar pam mae penblethau moesegol mor effeithiol. Mae rhesymu moesol plant yn esblygu'n raddol. Yn aml, mae disgyblion iau yn canolbwyntio ar reolau a chanlyniadau, tra bod disgyblion hŷn yn dechrau ystyried bwriadau, tegwch a disgwyliadau cymdeithasol. Mae penblethau moesegol yn cwrdd â disgyblion lle maen nhw ac yn ymestyn eu meddwl yn ysgafn. Maent yn cynnig senarios sy'n ddigon cyfoethog i herio disgyblion hŷn ond yn ddigon syml i rai iau eu deall. Mae'r hyblygrwydd hwn yn gwneud addysg athronyddol yn addas ar gyfer ystod eang o oeddrannau a galluoedd.

Mae Athroniaeth i Blant yn darparu'r strwythur addysgeg sy'n caniatáu i ddilemâu moesegol ffynnu. Mae'r model cymuned ymholi yn annog disgyblion i eistedd gyda'i gilydd, gwrando'n astud ac adeiladu ar syniadau ei gilydd. Mae'n creu lle lle mae anghytundeb yn ddiogel a lle mae cwestiynau'n cael eu gwerthfawrogi. Yn yr amgylchedd hwn, mae disgyblion yn dysgu siarad yn feddylgar, ymateb yn barchus ac ystyried goblygiadau eu barn. Mae'r athro'n gweithredu fel hwylusydd yn hytrach na ffigur awdurdod, gan arwain y drafodaeth gyda chwestiynau agored ac annog disgyblion i archwilio syniadau ar y cyd.

Mae'r gymuned ymholi hefyd yn cefnogi diogelwch emosiynol. Gall penblethau moesegol gyffwrdd â themâu sensitif, ac mae angen i ddisgyblion deimlo'n ddiogel er mwyn mynegi ansicrwydd neu fregusrwydd. Pan fydd diwylliant yr ystafell ddosbarth wedi'i adeiladu ar ymddiriedaeth, mae disgyblion yn fwy parod i rannu eu meddyliau ac yn fwy abl i wrando ar eraill heb farnu. Mae'r diogelwch emosiynol hwn yn hanfodol ar gyfer ymholiad athronyddol. Mae'n sicrhau y gall disgyblion archwilio cwestiynau anodd heb ofni cywilydd na gwawd.

Mae penblethau moesegol hefyd yn helpu disgyblion i ddeall cymhlethdod bywyd go iawn. Mae llawer o blant yn wynebu cwestiynau moesol ymhell cyn iddynt ddod ar draws gwersi moeseg ffurfiol. Rhaid iddynt benderfynu a ddylent ymyrryd pan fydd ffrind yn angharedig, a ddylent rannu neges a allai frifo rhywun, a ddylent ddweud wrth oedolyn am bryder ac a ddylent sefyll dros rywun sy'n cael ei eithrio. Nid yw'r penderfyniadau hyn yn syml. Maent yn cynnwys gwerthoedd cystadleuol a chanlyniadau ansicr. Pan fydd disgyblion yn ymarfer rhesymu trwy benblethau mewn amgylchedd diogel, maent yn dod yn fwy parod i wneud dewisiadau meddylgar mewn sefyllfaoedd go iawn.

Mae addysg athronyddol hefyd yn cryfhau gallu disgyblion i fynegi eu meddyliau. Mae penblethau moesegol yn ei gwneud yn ofynnol i ddisgyblion esbonio eu rhesymeg, cyfiawnhau eu dewisiadau ac ymateb i heriau. Mae hyn yn datblygu sgiliau iaith, hyder ac eglurder mynegiant. Mae hefyd yn helpu disgyblion i gydnabod y gwahaniaeth rhwng barn a dadl. Maent yn dysgu mai dim ond pan gaiff ei chefnogi gan resymau y daw barn yn ddadl. Mae'r gwahaniaeth hwn yn ganolog i feddwl yn feirniadol ac yn cefnogi dysgu ar draws y cwricwlwm.

Mae addysg athronyddol hefyd yn paratoi disgyblion ar gyfer bywyd mewn cymdeithas ddemocrataidd. Mae penblethau moesegol yn annog disgyblion i ystyried canlyniadau eu dewisiadau, i gydnabod effaith eu gweithredoedd ar eraill ac i ymgysylltu â chwestiynau cyfiawnder, tegwch a chyfrifoldeb. Mae'r rhain yn sgiliau hanfodol ar gyfer dinasyddiaeth. Maent yn helpu disgyblion i ddeall nad system o bleidleisio yn unig yw democratiaeth ond ffordd o fyw gyda'n gilydd sy'n gofyn am ddeialog, cyfaddawd a pharch at ei gilydd.

Felly, mae pwrpas addysgu dilemâu moesegol yn ddeallusol ac yn foesol. Mae'n helpu disgyblion i feddwl yn glir, teimlo'n ddwfn a gweithredu'n ddoeth. Mae'n eu paratoi ar gyfer cymhlethdod

bywyd modern ac yn cryfhau diwylliant yr ysgol. Mae'n cadarnhau'r gred bod plant yn gallu meddwl yn ddwfn a bod ymholiad athronyddol yn gallu cyfoethogi eu datblygiad mewn ffyrdd sy'n ymestyn ymhell y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth.

Problem y Troli: Canlyniadau Addysgu, Bwriadau a Chyfaddawdau Moesol

Mae Problem y Troli yn un o'r arbrofion meddwl enwocaf mewn athroniaeth foesol. Mae'n ddigon syml i blant ei ddeall o fewn eiliadau, ond eto'n ddigon cyfoethog i feddiannu athronwyr proffesiynol am ddegawdau. Mae ei phŵer yn gorwedd yn ei eglurder. Mae'n cyflwyno sefyllfa lle mae pob opsiwn yn cario cost, a lle mae'n rhaid i'r gwneuthurwr penderfyniadau bwysu a mesur canlyniadau, bwriadau ac egwyddorion moesol. Yn yr ystafell ddosbarth mae'n dod yn ddrych lle gall disgyblion weld eu gwerthoedd eu hunain yn gliriach. I uwch arweinwyr mae'n cynnig cipolwg ar sut y gall addysg athronyddol ddyfnhau rhesymu, cryfhau deialog a chyfoethogi bywyd moesol yr ysgol.

Mae fersiwn glasurol Problem y Troli yn dechrau gyda throli sy'n rhedeg i lawr trac. O'i flaen mae pump o bobl na allant symud. Os na wneir dim, bydd y troli yn eu taro. Mae gan y person sy'n rheoli'r lifer yr opsiwn o ddargyfeirio'r troli i drac ochr lle mae un person yn sefyll. Mae'r cwestiwn yn syml. A ddylid tynnu'r lifer? A ddylid niweidio un person er mwyn achub pump? Mae plant yn deall y broblem ar unwaith. Maent yn cydnabod y tensiwn rhwng achub mwy o fywydau ac achosi niwed yn fwriadol. Maent yn teimlo bod y ddau ddewis yn anghyfforddus. Yr anghysur hwn yw dechrau ymholiad athronyddol.

Mewn cymuned o ymholiadau, mae disgyblion yn dechrau trwy rannu eu hymatebion greddf. Mae rhai'n ddweud mai tynnu'r lifer yw'r peth iawn i'w wneud oherwydd ei fod yn achub mwy o bobl. Mae eraill yn ddweud bod tynnu'r lifer yn teimlo'n anghywir oherwydd ei fod yn cynnwys dewis niweidio rhywun. Wrth i ddisgyblion wrando ar ei gilydd, maent yn dechrau mynegi rhesymau. Maent yn archwilio'r gwahaniaeth rhwng caniatáu niwed ac achosi niwed. Maent yn ystyried a yw niferoedd yn bwysig. Maent yn gofyn a yw bwriadau'n bwysig. Maent yn meddwl tybed a oes gan y person ar y trac ochr yr un statws moesol â'r pump ar y prif drac. Mae'r cwestiynau hyn yn codi'n naturiol o'r senario ac yn arwain disgyblion i fyfyrion ddyfnach.

Mae Problem y Troli yn cyflwyno disgyblion i ddau draddodiad mawr mewn athroniaeth foesol. Y cyntaf yw canlyniadaeth, sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau. Gallai canlyniadydd ddadlau mai tynnu'r lifer yw'r dewis cywir oherwydd ei fod yn arwain at lai o farwolaethau. Yr ail yw deontoleg, sy'n canolbwyntio ar ddyletswyddau ac egwyddorion. Gallai deontolegydd ddadlau bod tynnu'r lifer yn anghywir oherwydd ei fod yn cynnwys niweidio person diniwed yn fwriadol. Nid oes angen i ddisgyblion ddysgu'r termau hyn, ond gallant archwilio'r syniadau. Maent yn dechrau cydnabod bod rhesymu moesol yn cynnwys pwysu a mesur egwyddorion sydd weithiau'n gwrthdaro.

Mae Problem y Troli hefyd yn datgelu dimensiwn emosiynol gwneud penderfyniadau moesegol. Yn aml, mae disgyblion yn disgrifio teimladau o rwygiad, anesmwythdra neu wrthdaro. Maent yn sylwi nad yw eu teimladau bob amser yn cyd-fynd â'u rhesymu. Mae'r gydnabyddiaeth hon yn bwysig. Mae'n helpu disgyblion i ddeall nad yw penderfyniadau moesol yn gwbl ddeallusol. Maent yn cynnwys emosiwn, empathi a dychymyg. Pan fydd disgyblion yn rhannu eu teimladau'n agored, maent yn dysgu y gall eraill deimlo'n wahanol, a bod y gwahaniaethau hyn yn werth eu harchwilio yn hytrach na'u diystyru.

Mae amrywiadau o Problem y Troli yn dyfnhau'r ymholiad. Mae un amrywiad adnabyddus yn cynnwys pont droed. Yn y fersiwn hon mae'r troli yn dal i anelu at bump o bobl, ond nid oes lifer. Yn lle hynny, mae'r gwneuthurwr penderfyniadau yn sefyll ar bont wrth ymyl person mawr. Os caiff y person mawr ei wthio ar y trac, bydd y troli yn stopio a bydd y pump yn cael eu hachub. Yn aml, mae disgyblion yn ymateb yn gryf i'r fersiwn hon. Mae llawer a oedd yn fodlon tynnu'r lifer yn amharod i wthio'r person. Maent yn teimlo bod gwrthio rhywun yn gorfforol yn teimlo'n fwy uniongyrchol a mwy personol na thynnu lifer. Mae'r amrywiad hwn yn helpu disgyblion i archwilio'r gwahaniaeth rhwng gwneud niwed a chaniatáu niwed, a rhwng gweithredu corfforol ac ymyrraeth fecanyddol.

Mae amrywiad arall yn cynnwys ansicrwydd. Efallai y dywedir wrth ddisgyblion y bydd y troli yn debygol o stopio os caiff ei ddargyfeirio, ond nid yn sicr. Efallai y dywedir wrthynt fod y person ar y trac ochr yn feddyg sy'n achub llawer o fywydau. Efallai y dywedir wrthynt fod y pum person ar y prif drac yn tresmasu. Mae'r amrywiadau hyn yn helpu disgyblion i gydnabod bod penblethau bywyd go iawn yn aml yn cynnwys gwybodaeth anghyflawn a naratifau cystadleuol. Maent yn dysgu mai anaml y gwneir penderfyniadau moesol gydag eglurder perffaith. Mae'r fewnwelediad hwn yn eu paratoi ar gyfer cymhlethdod sefyllfaoedd go iawn yn yr ysgol a thu hwnt.

Mae Problem y Troli hefyd yn cysylltu â materion cyfoes yn enwedig ar gyfer meddwl plant hŷn. Rhaid rhaglennu cerbydau ymreolus i wneud penderfyniadau mewn argyfyngau. A ddylai car amddiffyn ei deithwyr ar bob cyfrif, neu a ddylai leihau niwed cyffredinol? Mae triage meddygol yn cynnwys penderfynu sut i ddyrannu adnoddau cyfyngedig. A ddylai meddyg flaenoriaethu'r claf sydd fwyaf tebygol o oroesi, neu'r claf sydd fwyaf mewn angen? Mae'r penblethau byd go iawn hyn yn dangos i ddisgyblion nad yw meddwl athronyddol yn haniaethol. Mae wedi'i blethu i ffabrig bywyd modern. Gall uwch arweinwyr ddefnyddio'r cysylltiadau hyn i ddangos i staff a disgyblion fod rhesymu moesegol yn berthnasol, yn ymarferol ac yn hanfodol.

Mae Athroniaeth i Blant yn darparu'r strwythur sy'n caniatáu i ddisgyblion archwilio'r Problem Troli yn ddiogel. Mewn cymuned

o ymholi, mae disgyblion yn eistedd gyda'i gilydd, yn gwrando'n ofalus ac yn adeiladu ar syniadau ei gilydd. Mae'r athro'n arwain y drafodaeth gyda chwestiynau agored. Mae disgyblion yn dysgu siarad yn feddylgar, ymateb yn barchus ac ystyried goblygiadau eu barn. Maent yn darganfod nad yw anghytundeb yn fygythiad ond yn gyfle i ddeall yn ddyfnach. Mae'r dull hwn yn sicrhau nad yw'r Problem Troli yn dod yn ddadl ynghylch pwy sy'n iawn. Yn hytrach, mae'n dod yn archwiliad ar y cyd o werthoedd.

Felly, mae Problem y Troli yn fwy na phos. Mae'n offeryn ar gyfer meithrin rhesymu moesol, aeddfedrwydd emosiynol a barn fyfyrion. Mae'n helpu disgyblion i ddeall bod penderfyniadau moesegol yn cynnwys cyfaddawdau, tensiynau ac ansicrwydd. Mae'n eu paratoi ar gyfer cymhlethdod bywyd modern ac yn cryfhau diwylliant yr ysgol. Mae'n cadarnhau'r gred bod plant yn gallu meddwl yn ddwfn a bod ymholiad athronyddol yn gallu cyfoethogi eu datblygiad mewn ffyrdd sy'n ymestyn ymhell y tu hwnt i'r ystafell ddosbarth.

Y Peiriant Profiad: Hapusrwydd, Dilysrwydd a Dibenion Addysg

Mae'r Peiriant Profiad yn un o'r arbrofion meddwl mwyaf cain ac aflonyddgar mewn athroniaeth fodern. Mae'n gofyn cwestiwn syml am hapusrwydd a realiti, ond eto mae'n agor drws i fyfyrddod dwfn ynghylch amcanion addysg, natur lles a'r dewisiadau sy'n llunio bywyd ystyrlon. Pan gaiff ei archwilio trwy gymuned o ymholiad, mae'n dod yn offeryn pwerau i helpu disgyblion i feddwl am yr hyn sy'n bwysig iddynt a pham. I arweinwyr, mae'n cynnig cipolwg ar sut y gall addysg athronyddol ddyfnhau gofal bugeiliol, cyfoethogi dyluniad cwricwlwm a chryfhau cymeriad moesol yr ysgol.

Mae'r arbrawf meddwl yn dechrau gyda senario. Dychmygwch beiriant a all roi unrhyw brofiad rydych chi ei eisiau i chi. Ar ôl cysylltu, byddech chi'n teimlo fel petaech chi'n byw bywyd perffaith. Byddech chi'n profi llawenydd, llwyddiant, cyfeillgarwch a chyflawniad. Ni fydddech chi'n gwybod bod y profiadau wedi'u efelychu. Mae'r cwestiwn yn syml. A fydddech chi'n dewis mynd i mewn i'r peiriant? Mae disgyblion yn deall y senario ar unwaith. Maent yn cydnabod apêl bywyd heb boen, siom na methiant. Maent hefyd yn teimlo bod rhywbeth yn teimlo'n anesmwyth ynglŷn â dewis bywyd nad yw'n real. Y tensiwn hwn yw dechrau ymholiad athronyddol.

Mewn cymuned o ymholi, mae disgyblion yn dechrau trwy rannu eu hymatebion greddfodol. Mae rhai yn dweud y byddent yn mynd i mewn i'r peiriant oherwydd ei fod yn addo hapusrwydd. Mae eraill yn dweud y byddent yn gwrthod oherwydd eu bod yn gwerthfawrogi profiadau go iawn, hyd yn oed pan fyddant yn anodd. Wrth i ddisgyblion wrando ar ei gilydd, maent yn dechrau mynegi rhesymau. Maent yn archwilio'r gwahaniaeth rhwng pleser ac ystyr. Maent yn ystyried a yw dilysrwydd yn bwysig. Maent yn gofyn a all bywyd a fyw mewn anwybodaeth fod yn

foddhaol. Mae'r cwestiynau hyn yn codi'n naturiol o'r senario ac yn arwain disgyblion i fyfyrion'n ddyfnach.

Mae'r Peiriant Profiad yn gwahodd disgyblion i feddwl am natur hapusrwydd. Mae'n herio'r dybiaeth mai dim ond mater o deimlo'n dda yw hapusrwydd. Mae disgyblion yn dechrau cydnabod bod llawer o'r profiadau maen nhw'n eu gwerthfawrogi yn cynnwys ymdrech, brwydr ac ansicrwydd. Maen nhw'n siarad am gyflawniadau a oedd angen gwaith caled, cyfeillgarwch a dyfodd trwy heriau ac eiliadau o falchder a ddaeth o oresgyn rhwystrau. Maen nhw'n sylweddoli bod hapusrwydd yn aml yn gysylltiedig â dilysrwydd, twf a chysylltiad. Mae'r fewnwelediad hwn yn helpu disgyblion i ddeall nad absenoldeb anhawster yn unig yw lles. Presenoldeb ystyr ydyw.

Mae'r arbrawf meddwl hefyd yn annog disgyblion i feddwl am ymreolaeth. Pan fyddant yn dychmygu mynd i mewn i'r peiriant, maent yn sylweddoli y byddent yn colli'r gallu i wneud dewisiadau go iawn. Ni fyddent yn gallu llunio eu dyfodol eu hunain nac ymateb i ddigwyddiadau go iawn. Byddent yn byw bywyd a gynlluniwyd gan rywun arall. Mae'r gydnabyddiaeth hon yn helpu disgyblion i ddeall pwysigrwydd asiantaeth. Mae'n eu hannog i werthfawrogi'r rhyddid i wneud penderfyniadau, hyd yn oed pan fydd y penderfyniadau hynny'n cynnwys risg neu ansicrwydd. Mewn cyd-destun ysgol, mae'r fewnwelediad hwn yn cefnogi datblygiad dinasyddiaeth gyfrifol ac annibyniaeth bersonol.

Mae'r Peiriant Profiad hefyd yn codi cwestiynau am hunaniaeth. Mae disgyblion yn dechrau meddwl tybed a fyddent yn dal i fod yn nhw eu hunain pe baent yn mynd i mewn i'r peiriant. Maent yn gofyn a yw hunaniaeth yn cael ei llunio gan brofiadau go iawn neu gan y teimladau y mae'r profiadau hynny'n eu cynhyrchu. Maent yn ystyried a fyddai bywyd heb her yn caniatáu iddynt dyfu. Mae'r myfyrdodau hyn yn cysylltu'n naturiol â Llong Theseus, arbrawf meddwl arall sy'n archwilio hunaniaeth a newid. Gyda'i gilydd mae'r senarios hyn yn helpu disgyblion i ddeall nad yw hunaniaeth yn sefydlog. Mae'n esblygu trwy brofiad, myfyrio a dewis.

Mae'r arbrawf meddwl hefyd yn atseinio â phryderon cyfoes. Mae disgyblion yn byw mewn byd lle mae profiadau digidol yn gynyddol trochol. Mae cyfryngau cymdeithasol, gemau a realiti rhithwir yn cynnig mannau lle gellir dilyn pleser heb gymhlethdod bywyd go iawn. Mae disgyblion yn cydnabod y gall y mannau hyn fod yn bleserus, ond maent hefyd yn cydnabod y gallant ddod yn lleoedd yn lle cysylltiad dilys. Pan fydd disgyblion yn archwilio'r Peiriant Profiad maent yn dechrau myfyrio ar eu harferion digidol eu hunain. Maent yn gofyn a yw profiadau ar-lein yn cefnogi eu lles neu'n tynnu sylw oddi wrtho. Maent yn ystyried y gwahaniaeth rhwng hunaniaethau digidol wedi'u curadu a hunaniaeth go iawn. Mae'r myfyrdodau hyn yn cefnogi dinasyddiaeth ddigidol ac yn helpu disgyblion i lywio bywyd ar-lein gyda mwy o ymwybyddiaeth.

Llong Theseus: Hunaniaeth, Newid a Thwf Personol

Mae Llong Theseus yn un o'r arbrofion meddwl hynaf a mwyaf parhaol mewn athroniaeth. Mae'n gofyn cwestiwn sy'n ymddangos yn syml ar y dechrau, ond sy'n dod yn fwy diddorol wrth i rywun fyfyrion arno. Mae'r senario'n dechrau gyda llong sydd wedi hwylio ers blynnyddoedd lawer. Wrth i amser fynd heibio, mae ei phlanciau pren yn dechrau pydru ac yn cael eu disodli un wrth un. Yn y pen draw, mae pob planc wedi'i ddisodli. Mae'r cwestiwn yn syml. Ai'r un llong ydyw o hyd? Mae disgyblion yn cydnabod bod rhywbeth wedi newid, ond bod rhywbeth wedi

aros. Mae'r tensiwn hwn yn agor lle cyfoethog i fyfyrion am hunaniaeth, parhad a thwf personol.

Mae rhai disgyblion yn dweud bod y llong yr un fath o hyd oherwydd ei bod wedi cadw ei henw, ei phwrpas a'i hanes. Mae eraill yn dweud ei bod yn llong wahanol oherwydd nad oes dim o'r deunydd gwreiddiol yn weddill. Wrth i ddisgyblion wrando ar ei gilydd maent yn dechrau archwilio'r syniad nad yw hunaniaeth o reidrwydd yn dibynnu ar rannau ffisegol yn unig. Maent yn ystyried a allai hunaniaeth gynnwys stori, atgof neu swyddogaeth. Maent yn gofyn a all rhywbeth aros yn ei hun hyd yn oed pan fydd yn newid. Mae'r cwestiynau hyn yn codi'n naturiol o'r senario ac yn arwain disgyblion i fyfyrion'n ddyfnach.

Mae Llong Theseus yn gwahodd disgyblion i feddwl am hunaniaeth bersonol. Maent yn dechrau meddwl tybed a ydynt yr un person ag yr oeddent pan oeddent yn iau. Maent yn cydnabod bod eu cyrff wedi newid, eu meddyliau wedi newid a'u profiadau wedi newid. Ac eto maent hefyd yn teimlo bod rhywbeth amdanynt yn parhau i fod yn barhaus. Mae'r gydnabyddiaeth hon yn helpu disgyblion i ddeall nad yw hunaniaeth yn sefydlog. Mae'n esblygu trwy brofiad, myfyrio a dewis. Pan fydd disgyblion yn archwilio'r syniad hwn gyda'i gilydd maent yn dechrau gwerthfawrogi cymhlethdod tyfu i fyny. Maent yn sylweddoli nad yw newid yn fygythiad i hunaniaeth ond yn rhan o'i datblygiad.

Mae'r arbrawf meddwl hefyd yn annog disgyblion i feddwl am hunaniaeth cymunedau. Maent yn dechrau gofyn a yw ysgol yn aros yr un fath pan fydd staff yn newid, pan fydd disgyblion yn newid neu pan fydd adeiladau'n newid. Maent yn ystyried a yw cymuned yn aros yn ei hun pan fydd traddodiadau'n esblygu neu pan fydd gwerthoedd newydd yn dod i'r amlwg.

Mae Llong Theseus hefyd yn atseinio â chwestiynau am hunaniaeth ddigidol. Mae disgyblion yn byw mewn byd lle gellir golygu, curadu a thrawsnewid profiliau ar-lein. Maent yn cydnabod y gall eu hunaniaethau digidol fod yn wahanol i'w hunaniaethau go iawn. Pan fyddant yn archwilio'r arbrawf meddwl maent yn dechrau gofyn a all hunaniaeth gael ei llunio gan ddewisiadau digidol. Maent yn ystyried a yw avatar ar-lein yn rhan o bwy ydynt neu'n greadigaeth ar wahân. Mae'r myfyrdodau hyn yn cefnogi dinasyddiaeth ddigidol ac yn helpu disgyblion i lywio bywyd ar-lein gyda mwy o ymwybyddiaeth.

Addysgu Penblethau Moesegol yn Ddiogel ac yn Effeithiol

Mae addysgu penblethau moesegol yn gofyn am fwy na chyflwyno senario a gwahodd disgyblion i ymateb. Mae angen amgylchedd wedi'i lunio'n ofalus lle mae chwilfrydedd yn cael ei annog, lle mae anghytundeb yn ddiogel a lle mae disgyblion yn teimlo y gallant archwilio ansicrwydd heb ofni barn. Mae arweinwyr yn chwarae rhan hanfodol wrth lunio'r amgylchedd hwn. Maent yn gosod y naws ar gyfer sut mae ymholiad athronyddol yn cael ei werthfawrogi, sut mae staff yn cael eu cefnogi a sut mae disgyblion yn cael eu hannog i feddwl yn ddwfn am gwestiynau sy'n bwysig. Pan gaiff penblethau moesegol eu haddysgu'n ofalus, maent yn dod yn offeryn pwerus ar gyfer twf deallusol, datblygiad emosiynol ac adeiladu cymunedau.

Sylfaen ymholiad athronyddol effeithiol yw diogelwch seicolegol. Rhaid i ddisgyblion deimlo'n hyderus y bydd eu syniadau'n cael eu clywed yn barchus ac na fydd camgymeriadau'n arwain at gywilydd. Mae'r diogelwch hwn yn cael ei greu trwy drefn sy'n pwysleisio gwrando, cymryd tro ac ymateb yn feddylgar. Mae athrawon yn modelu chwilfrydedd tawel, gan ddangos i ddisgyblion fod pob syniad yn werth ei archwilio. Maent yn osgoi rhuthro i farn ac yn lle hynny'n gofyn cwestiynau agored sy'n gwahodd myfyrio dyfnach. Pan fydd disgyblion yn gweld bod eu cyfraniadau'n cael eu gwerthfawrogi, maent yn dod yn fwy parod i rannu eu meddyliau ac yn fwy abl i wrando ar eraill gyda diddordeb gwirioneddol.

Mae addysgu penblethau moesegol hefyd yn gofyn am hwyluso gofalus. Rhaid i athrawon fod yn sylwgar i'r ymatebion emosiynol y gall penblethau eu hachosi. Gall rhai disgyblion deimlo'n anesmwyth oherwydd senarios sy'n cynnwys niwed, gwrthdaro neu ansicrwydd. Gall eraill deimlo'n gryf am faterion penodol oherwydd profiad personol. Mae hwyluso effeithiol yn cynnwys sylwi ar yr ymatebion hyn ac ymateb yn sensitif. Gall athrawon gydnabod teimladau'n agored, gan ganiatáu i ddisgyblion fynegi anghysur neu ddryswch. Gallant gynnig sicrwydd bod ansicrwydd yn naturiol a bod ymholiad athronyddol yn ymwneud ag nid dod o hyd i'r ateb perffaith ond ag archwilio syniadau'n feddylgar.

Mae cwestiynau agored yn ganolog i hwyluso effeithiol. Mae cwestiynau fel “Beth sy'n gwneud i chi feddwl hynny” neu “Sut allai rhywun arall weld hyn” yn annog disgyblion i fyfyrion ddyfnach. Maent yn helpu disgyblion i symud y tu hwnt i ymatebion greddfoll a dechrau mynegi rhesymau. Maent hefyd yn annog disgyblion i ystyried safbwyntiau amgen, sy'n cryfhau empathi a gostyngeiddrwydd deallusol. Gall athrawon hefyd ddefnyddio cwestiynau dilynol i helpu disgyblion i archwilio goblygiadau eu barn. Pan fydd disgyblion yn dweud y byddent yn tynnu'r lifer yn y Broblem Troli, er enghraifft, gall athrawon ofyn a fyddent yn gwneud yr un dewis mewn amrywiad o'r senario. Mae hyn yn helpu disgyblion i gydnabod bod rhesymu moesol yn cynnwys cysondeb a myfyrio.

Mae angen llunio penblethau moesegol yn ofalus hefyd. Rhaid i athrawon sicrhau bod disgyblion yn deall y senario'n glir a'u bod yn cydnabod y tensiwn moesol y mae'n ei gyflwyno. Dylent osgoi cyflwyno penblethau mewn ffyrdd sy'n lleihau niwed neu'n gorsymleiddio cymhlethdod. Yn lle hynny, dylent lunio penblethau fel cyfleoedd ar gyfer archwilio meddylgar. Gallant bwysleisio nad y pwrpas yw dod o hyd i'r ateb cywir ond deall y gwerthoedd a'r egwyddorion dan sylw. Mae'r llunio hwn yn helpu disgyblion i ymdrin â phenblethau o ddifrif a gyda pharch.

Mae ystyriaethau diogelu yn hanfodol wrth addysgu penblethau moesegol. Gall rhai senarios gyffwrdd â themâu sy'n sensitif i ddisgyblion penodol. Rhaid i athrawon fod yn sylwgar i arwyddion o anghysur a bod yn barod i gynnig cefnogaeth. Dylent osgoi penblethau sy'n cynnwys manylion graffig neu sy'n adlewyrchu sefyllfaoedd y gallai disgyblion fod yn eu profi'n bersonol. Pan fydd themâu sensitif yn codi'n naturiol mewn trafodaeth, gall athrawon arwain disgyblion yn ysgafn, gan sicrhau bod y sgwrs yn parhau i fod yn ddiogel ac yn barchus. Gall uwch arweinwyr gefnogi'r gwaith hwn trwy ddarparu hyfforddiant ar sut i ymdrin â phynciau sensitif a thrwy sicrhau bod staff yn teimlo'n hyderus yn eu sgiliau hwyluso.

Casgliad: Dyfodol Addysg Athronyddol

Mae addysg athronyddol yn cynnig rhywbeth prin ym mywyd ysgol. Mae'n creu lle i fyfyrion mewn byd sy'n aml yn symud yn rhy gyflym. Mae'n annog disgyblion i feddwl yn ddwfn mewn diwylliant sydd weithiau'n gwobrwyo cyflymder dros ddealltwriaeth. Mae'n gwahodd staff i archwilio syniadau gyda chwilfrydedd mewn proffesiwn a all gael ei ddominyddu gan frys a threfn arferol. Pan fydd ysgol yn cofleidio ymholiad athronyddol, mae'n dod yn lle lle mae meddwl yn cael ei werthfawrogi, lle mae deialog yn barchus a lle mae cymhlethdod moesegol yn cael ei ymdrin â gofal yn hytrach nag ofn. Mae'r adran olaf hon yn dwyn ynghyd themâu'r erthygl ac yn myfyrio ar ddyfodol addysg athronyddol mewn ysgolion.

Y fewnwelediad canolog mewn addysg athronyddol yw bod plant yn gallu meddwl yn ddwfn. Efallai na fyddant yn defnyddio geirfa athronwyr proffesiynol, ond gallant resymu, cwestiynu, dychmygu a myfyrio. Gallant gydnabod tegwch, ymdopi â phroblemau a mynegi eu fframweithiau moesol eu hunain sy'n dod i'r amlwg. Pan roddir yr amgylchedd cywir iddynt, un sy'n ddiogel, yn strwythuredig ac yn ddeialogol, maent yn codi i'r her gyda mewnwelediad rhyfeddol. Dylai'r gydnabyddiaeth hon lunio dyfodol addysg. Mae'n awgrymu na ddylai addysg baratoi disgyblion ar gyfer llwyddiant academiaidd yn unig ond hefyd feithrin y galluoedd deallusol ac emosiynol sydd eu hangen i lywio bywyd yn ddoeth.

Mae addysg athronyddol yn cryfhau'r galluoedd hyn drwy wahodd disgyblion i archwilio penblethau moesegol. Mae arbrofion meddwl fel Problem y Troli, Peiriant Profiad Nozick a Llong Theseus yn darparu senarios sy'n goleuo egwyddorion moesol, yn datgelu rhagdybiaethau cudd ac yn ysgogi trafodaeth ystyrion. Mae'r senarios hyn yn helpu disgyblion i ddeall bod penderfyniadau moesegol yn cynnwys cyfaddawdau, tensiynau ac ansicrwydd. Maent yn annog disgyblion i fynegi rhesymau, ystyried safbwyntiau amgen a myfyrio ar oblygiadau eu dewisiadau. Mae'r arferion hyn yn cefnogi dinasysddiaeth feddylgar, aeddfedrwydd emosiynol a barn fyfyrion.

Mae dyfodol addysg athronyddol yn nwylo arweinwyr sy'n cydnabod ei gwerth ac yn hyrwyddo ei harfer. Mae'n gorwedd mewn ystafelloedd dosbarth lle mae disgyblion yn archwilio penblethau moesegol gyda chwilfrydedd a gofal. Mae'n gorwedd mewn cymunedau lle mae deialog yn barchus a lle mae myfyrio'n cael ei werthfawrogi. Mae'n gorwedd mewn ysgolion sy'n cofleidio ymholiad athronyddol fel rhan o'u hunaniaeth. Pan ddaw'r dyfodol hwn yn realiti, bydd disgyblion wedi'u paratoi'n well ar gyfer cymhlethdod bywyd modern. Byddant yn feddylgar, yn fyfyrion ac yn ddoeth. Byddant yn barod nid yn unig i lwyddo ond i gyfrannu'n ystyrion at y byd.

Nodiadau

[illegible]

